

P

Prsten *udruga bosanskih Hrvata*

Broj 5

Godina III.
Prosinc 2008.

ZAKLADA

Dodijeljeno 30 novih stipendija

Humanitarni koncert
u Lisinskom

PRSTEN ZA BUDUĆNOST

Gospodarski forum u Sarajevu

Povezivanje mladih u Udrži

Ivan Rakitić - nogometna zvijezda

Hotel Antunović, Zagreb

Importanne centar, Zagreb

Grand centar, Zagreb

- **izvođenje instalaterskih radova**
(elektroinstalacije, instalacije vode, plina, grijanja, hlađenja, klimatizacije i ventilacije)
- **proizvodnja vatrootpornih elemenata**
(vrata, prozori, stijene, ormari i sl.)
- **proizvodnja aluminijске bravarije**
(al. fasade, vrata, prozori, stijene i dr.)
- **graditeljstvo**
(organizacija građenja, izvođenje graditeljskih radova)
- **opskrba plinom**

Bazeni, Daruvar

Hotel Le Meridien Lav, Split

Sportska dvorana, Samobor

Elektrometal grupa:

Emma d.o.o., Odžak, BiH

elektrometal BH d.o.o., Odžak, BiH

emgrad d.o.o. Daruvar

elektrometal - distribucija plina d.o.o. Bjelovar

elektrometal CG, Podgorica, Crna Gora

**METALNA OPREMA d.d.
SENJ - HRVATSKA**

Čestit Božić i sve najbolje u Novoj 2009.

Dragi naši čitatelji i prijatelji!

Pred Vama se nalazi peti broj časopisa Prsten, na koji smo, kao i na prethodne brojeve vrlo ponosni jer je rezultat truda svih nas - članova Udruge i Vas. Mnogi nas pitaju na koji način mogu pridonijeti radu Udruge, a odgovori se polako nameću sami od sebe. Svatko na svoj način, od srca, pružajući pomoć u segmentu gdje je najmoćniji. Svi mi imamo neki talent, neko specijalizirano znanje koje možemo ponuditi drugima. Tako ćemo Vam u ovom broju predstaviti događaj koji je organizirao Forum mladih, pokazujući svojim primjerom put kojim treba kročiti, o kojem nije dovoljno samo govoriti nego ga treba i sprovoditi. Članica Foruma mladih, Eva Mijatović održala je - kao jedini predavač, dvodnevnu Školu javnog govorništva za stipendiste Zaklade Prsten u organizaciji s još nekoliko kolega iz Foruma mladih.

O njihovim planovima, radu i događajima koje organiziraju redovita izvješća možete pratiti na internetskim stranicama udruge www.udruga-prsten.hr čiji sadržaj čita i posjećuje sve veći broj ljudi. Zahvaljujući mladosti koja nam se u velikom broju pri-

družuje, o čemu također možete više pročitati u najnovijoj rubrici Foruma mladih, zasigurno smo jedina Udruga koja može za sebe kazati da je u ove tri godine postojanja postala još mlađa, ljepša i pametnija.

U organizaciji UBH "Prsten" i pod pokroviteljstvom Grada Zagreba organiziran je humanitarni koncert za prikupljanje sredstava u Zakladu Prsten koja od ove godine stipendira šezdesetak učenika i studenata. Ovim putem se zahvaljujemo svima koji su svojom pomoći i nesebičnim angažmanom potpomogli uspjehu ove velike i plemenite akcije. No, ne smijemo i ne možemo zaboraviti da je još uviјek velik broj onih kojima je, iz raznih razloga, potrebna novčana pomoć u obliku stipendije koja stiže "na prava vrata", kako bi završili svoje obrazovanje i koji svoju priliku mogu ostvariti u sljedećim natječajima koje ćemo raspisivati jer - s ovom misijom znamo da smo na najboljem tragu boljoj budućnosti za našu djecu i za sve nas u cjelini kao društvo.

U cilju animiranja i akcija koje smo poduzimali s udrugom Feniks, uz pomoć brojnih volontera u predizbornom periodu prijavili smo 12.384

birača za lokalne izbore u Bosni i Hercegovini jer smo odlučni, u svakom pogledu, konce svog života i opstanka držati i sačuvati u svojim rukama i ne odustati od povratka i razvoja.

O perspektivi povratka brinu svim silama i veliki trud ulaze gospodarstvenici (vlasnici pravnih osoba članica UBH "Prsten" - do sada smo jedina poznata udruga koja ima ovaj primjer oblika članstva koji njegujemo u svrhu umrežavanja znanja, stvaranja i sprovođenja gospodarske strategije na kojoj se intenzivno radi), ugledni ekonomski stručnjaci u suradnji sa znanstvenim institucijama i državnim tijelima kako Republike Hrvatske tako i Bosne i Hercegovine.

Uz gore navedene primjere, pripremili smo brojne intervjuje sa znanstvenicima, sportašima, osobama iz kulture, članovima Udruge i prijateljima koji nam daju podršku i razumijevanje za trud koji ullažemo. Hvala što nam se javljate, iskazujete interes za naš rad, pišete i šaljete članke, reportaže, priče, pjesme. S Vama se osjećamo neizmjerno kreativni i dobivamo poticaj da sljedeći broj koji ćete držati u svojim rukama bude još bolji!

Vaše uredništvo

impresum

IZDAVAČ

Udruga bosanskih Hrvata "Prsten"
Marina Držića 6/III
10 000 Zagreb
prsten@udruga-prsten.hr
www.udruga-prsten.hr
Uredovnica:
Ivana Lučića 20/XX

ZA IZDAVAČA

predsjednik UBH "Prsten",
dr. sc. Zvonko Biljecki, dipl. ing. geod.

IZDAVAČKO VIJEĆE

Bruno Ilijkić, predsjednik
Juro Martinović
Pavo Zubak
dr. sc. Tomislav Dubravac
mr. sc. Mijo Marić
Zvjezdan Stanić
Jozefina Dautbegović Krajnović

GLAVNA UREDNICA

Ivana Kolovrat
ivana.kolovrat@ams.hr

ZAMJENICA GL. UREDNICE

Lana Milovanović
lana@udruga-prsten.hr

STRUČNI I VANJSKI SURADNICI

mr. sci. Vjekoslav Jeleč
Ivo Aščić
Damir Dominković

Mijat Jerković Milo Jukić Drago Lozančić

Brankica Lukačević
Zvonko Živković
Eva Mijatović
Anto Zovko

GRAFIČKI UREDNIK

Alan Baričević

LEKTURA

Ksenija Hristov

FOTOGRAFIJE

Saša Lisjak

REALIZACIJA ČASOPISA "PRSTEN" I GRAFIČKA OBRADA

AMS nakladništvo d.o.o.
Vijenac F. Gotovca 10,
Zagreb

TISAK:

Vjesnik d.d.

ISSN:

1846-338X

gospodarski blok

- 6 Gospodarski forum u Sarajevu
 8 Planiranje razvojne strategije i daljnje smjernice za gospodarsko djelovanje
 9 Gospodarske vijesti

zdravlje i socijalna skrb

- 10 Transplantacija organa u Hrvatskoj

intervju

- 13 Dr. sc. Pavo Barišić, istaknuti znanstvenik i član Predsjedništva UBH "Prsten"

zaklada Prsten

- 16 Čestitamo novim stipendistima!

ekologija

- 20 Ekološki kutak

22 podružnice UBH "Prsten"**psihološka pomoć**

- 26 Koliko smo sebi važni

28 ljudi, događaji, povodi**foto reportaža**

- 33 Humanitarni koncert u Lisinskom: "Prsten za budućnost"

forum mladih

- 37 Rafting na Uni
 38 Zabava za dobro raspoloženu ekipu
 39 Usavršite svoje govorničke vještine
 40 Hrvati u Bosni - prošlost ili budućnost
 42 Na mladima Prsten ostaje

predstavljanje tvrtke

- 44 Stipić Interart

kultura

- 46 Razgovor s Ivom Gregurevićem: Blistavi sjaj glumačkog žara

narodna tradicija

- 49 Duh jednog grada živi u tradiciji

reportaža

- 53 Čuvari kraljevskoga grada Jajca
 56 Vidovice

čistog srca

- 58 Jozefina Dautbegović Krajnović: Život s perom

portret sportaša

- 60 Ivan Rakitić - mlada zvijezda hrvatske reprezentacije

62 kronologija događaja**65 pisma čitatelja**

42

60

6

13

46

38

Udobnost počinje od poda...

LJUBLJANA

ZAGREB

RIJEKA

ORAŠJE

TUZLA

SARAJEVO

SOLIN

www.megakop.hr

info@megakop.hr

- ZAGREB | F. Andrašeca 8 | T +385 1 3096 350 | F +385 1 3096 346
- SOLIN | Hektorovićeva 38 | T +385 21 260 916 | F +385 21 260 918
- RIJEKA | Save Jugo Bujkove 1 | T +385 51 298 869 | F + 385 51 298 863

www.megakop.ba

megakop@tel.net.ba (Orašje)
megakop_tz@tel.net.ba (Tuzla)
megakop@bih.net.ba (Sarajevo)

- ORAŠJE | II. ulica b.b. | T +387 31 714 214 | F +387 31 714 219
- TUZLA | Magistralni put 23, Husino | T/F +387 35 802 645
- TEŠANJ | Marin Han | T +387 32 652 786 | F +387 32 655 529
- SARAJEVO | Dž. Bijedića 216 | T +387 33 459 703 | F +387 33 459 704

www.megakopparket.com

info@megakop.si

- LJUBLJANA | Koprska 92a | T +386 1 2420 120 | F +386 1 2420 128

Sve na dohvata ruke!

Najveći izbor parketa, egzotičnih parketa, laminata i drvenih sustava za terase od visoko kvalitetnog drva izrađenih po najvišim svjetskim standardima pronaći ćete u našim salonima tu kod vas...

MegaKOP
parketni centar

Gospodarski forum u Sarajevu

Nastavak Gospodarskog foruma održanog 14. ožujka 2008. godine uspješno se realizirao, uz prisustvo brojnih uzvanika i gostiju, 19. rujna 2008. u Sarajevu

Danas se u zgradi Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa održava treći po redu Gospodarski forum u organizaciji Caritasa BK BIH i UBH "Prsten". Pozivu na sudjelovanje odazvao se veliki broj bosanskohercegovačkih i hrvatskih gospodarstvenika, predstavnika vlasti i stručnjaka za pitanje razvoja gospodarstva i mikrokreditiranja.

Uzoriti kardinal Vinko Puljić pozdravio je sve prisutne te u kratkom izlaganju naveo razloge zbog kojih je Forum ove godine upravo izabrao poljoprivrednu proizvodnju za svoju temu, vječnost i važnost zemlje za čovjekov opstanak i život.

Nakon uvodne riječi i pozdrava direktor Caritasa BK BIH, monsinjor Bosiljko Rajić ukratko je prezentirao samu ideju i povijest Gospodarskog foruma te ono što je dosad učinjeno.

Gospodarski je forum, kako je nagnao monsinjor Rajić, inicijativa koja je proistekla iz akcije Tjedna solidarnosti, a koja je došla iz potrebe za čvrstom suradnjom između Caritasa Biskupske konferencije BiH i Hrvatskog Caritasa sa ciljem pomoći socijalno ugroženim Hrvatima u BiH. Tako Hrvatski biskupi zajedno s biskupima iz BiH potiču ideju organiziranja akcije "Tjedan solidarnosti i zajedništva sa Crkvom i ljudima u BiH".

Kroz različite medijske kampanje, akcije i susrete potakla se hrvatska javnost i javno mnjenje na aktivno djelovanje ka podršci Hrvatima izvan domovine.

Akcija Tjedna solidarnosti jasno je pokazala kako bi jedan od načina suradnje svakako bile i aktivnosti poticanja razvoja gospodarstva u BiH. U tu je svrhu organiziran i Gospodarski forum u Sarajevu, 3. prosinca 2007. koji je za ciljeve imao međusobno upoznavanje gospodarstvenika i osmišljavanje modela suradnje za kvalitativno pokretanje inicijativa i stvaranje povoljne klime za razvoj poduzetništva. Na Forumu je usvojena deklaracija u obliku apela o potrebi osmišljavanja investicijskih programa koja je upućena vlastima u Hrvatskoj i BiH. Usljedio je Gospodarski forum u Zagrebu 14. ožujka 2008. održan je drugi Gospodarski forum u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu pod naslovom "Mogućnosti razvoja i poticanja gospodarstva u Bosni i Hercegovini" koji je za cilj imao pronaći najbolji način koordinacije za pomoći Hrvatima u Bosni i Hercegovini, osigurati financijsku potporu hrvatske države za mikrokreditne programe te prenijeti iskustvo hrvatskog Caritasa kroz program finansijskog zadružarstva.

Tako je cilj današnjeg Foruma, kako je naveo monsinjor Rajić, razvoj poduzetništva s naglaskom na razvoj poljoprivrede, ujedinjavanjem znanja i kapitala, naglašavajući djelatnost mikrokreditne financijske fondacije - financiranje malih programa na kreditnoj osnovi. U istom će se smislu istaknuti potreba osiguravanja najpotpunije kreditne linije za financiranje investicijskih projekata kod razvojnih banaka Federacije i Republike Srpske u poljoprivrednom i prehrambenom sektoru.

U prvom je izlaganju mr. sc. Ivan Bagarić, hrvatski saborski zastupnik, prezentirao sve što je Republika Hrvatska do sada učinila kako bi pomogla Hrvatima u BiH te planove koje potom pitanju ima za budućnost.

Ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva Republike Hrvatske, gospodin Petar Čobanković govorio je o iskustvima RH, o povratku, obnovi i životu na rural-

nom prostoru. Istaknuo je važnost koje ova područja imaju te način na koji je Republika Hrvatska sustavno pristupila problemu osnaživanja poljoprivrede od donošenja zakonske regulative do njezine implementacije kroz konkretnе financijske, edukacijske i druge vidove podrške.

Gospodin Damir Ljubić, ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Federacije BiH izlagao je na temu razvijanja poljoprivrede i proizvodnji zdrave hrane. Ministar je obrazložio, globalno promatrajući, uzroke krize koja je nastala početkom prošle godine, kada su u pitanju poljoprivredni proizvodi i hrana te snažne sugestije Europske banke za obnovu i razvoj da se povećaju investicije u poljoprivredi u tranzicijskim zemljama, kako bi se povećala proizvodnja te obudala inflacija. Iako BiH trenutačno bilježi veliki deficit kod poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (1.200.000.000 KM u prvih 6 mjeseci 2008.) u strategijskom planu poljoprivrede pristupa se različitim akcijama kako bi se ovaj sektor ojačao. Jedan od njih je svakako i kreditna linija Razvojne banke i Federalnog ministarstva koja podržava investicije u poljoprivrednu na način da 50% sredstava investicije osigurava Razvojna banka, 25% Federalno mini-

starstvo, a 25% sam korisnik. Zaključno, ono čemu će ministarstvo težiti je dosljednost ciljevima definiranim u okviru Srednjoročne strategije razvoja poljoprivrede, osigurati izdvajanje 6% godišnjeg Proračuna Federacije BiH za poljoprivrednu, usavršiti model kreditiranja investicija preko Razvojne banke FBiH, osigurati institut jamtva za kreditiranje investicija, razvijati programe ruralnog razvijanja radi pripreme za predstojeće programe EU i provoditi ukupne reforme sukladno CEFTI, Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, WTO-u.

Usljedilo je predavanje na temu mikrokreditne organizacije. Gospo-

din Drago Bilandžija, savjetnik u Ministarstvu gospodarstva BiH prezentirao je što su to u stvari mikrokreditne organizacije i fondacije, način na koji se zakonski osnivaju i reguliraju, koji su im osnovni elementi te koje djeluju u BiH i koliko je ovo djelovanje važno u poticanju rasta i razvoja poljoprivrednih gospodarstava.

Nakon svih predavanja slijedile su i kratke diskusije, a na kraju Forumu sudionici su usvojili i zajedničku izjavu koju će prezentirati predstavnicima vlasti, gospodarstvenicima i javnosti Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. (preneseno s www.car.bkbih.com.ba)

Organizatori
gospodarskog
forum u crkvi na
Palama

IZJAVA SUDIONIKA GOSPODARSKOG FORUMA

Imajući u vidu stanje i probleme gospodarstva u Bosni i Hercegovini, zaostajanje u procesu sproveđenja sveukupnih reformi te važnost ubrzanog procesa i ispunjenja obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europskoj uniji te stanje održivog povratka prognanih, mi gospodarstvenici, okupljeni na Gospodarskom forumu u Sarajevu, smatramo potrebnim:

1. da Vlada Republike Hrvatske, u okviru strategije pomoći Hrvatima u BiH na gospodarskom planu, a u skladu sa zaključcima Gospodarskog foruma održanog 14. ožujka 2008., osnuje Agenciju za razvoj i poticanje gospodarstva u BiH. U isto vrijeme želimo izraziti zahvalnost Republici Hrvatskoj za svu dosadašnju veliku pomoć u obnovi kuća te potpori socijalnih, zdravstvenih, kulturnih, obrazovnih, znanstvenih i drugih projekata kao i otvorenosti za suradnju;
2. da se oformi Ministarstvo poljoprivrede na razini Bosne i Hercegovine;
3. da se osnaži realizacija Strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Distriktu Brčko, što konkretno znači da se sektoru proizvodnje hrane i stvarno da istaknuto mjesto u razvoju bosansko-hercegovačkog društva uopće. To podrazumijeva cijeli niz praktičnih odluka vlada i parlamenta:
  - da se za razvoj poljoprivrednog sektora osiguraju novčana sredstva od najmanje 6% od iznosa proračuna za tekuću godinu;
  - da se u Razvojnoj banci Federacije BiH i Investiciono-razvojnoj banci Republike Srpske povećaju sredstva za financiranje investicijskih projekata u poljoprivredno-prehrambenom sektoru;
  - da se formira institucija koja će davati garancije za razvoj poduzetništva u poljoprivrednom sektoru;
  - da se na entitetskoj i kantonalnoj/županijskoj razini formiraju institucije koje će praktično pomagati poduzetnicima u ostvarivanju programa i projekata u poljoprivredno-prehrambenom sektoru;
  - da se radi na osnivanju specijaliziranih instituta i zavoda iz oblasti poljoprivredno-prehrambenog sektora (za povrtarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, stočarstvo, ribolov...);
  - da se pokrene izrada programa i projekata (voćnjaci, vinogradi, plastenici, farme krava, ovaca i koza, pčelarstvo, ribogojilište, farme koka i jaja, mali obrti, mali proizvodni pogoni, mali uslužni pogoni i sl.), školovanje kadrova, osnivanje poljoprivrednih zadruga i obiteljskih gospodarstava;
4. da se sredstvima gospodarstvenika iz BiH i RH te donacijama iz RH i dijasporu osnuje mikrokreditna finansijska fondacija u okviru Caritasa Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, koja bi na povoljnoj kreditnoj osnovi finansirala realiziranje spomenutih programa i projekata na cijelom području BiH. Uvjereni smo da bi ove aktivnosti otvorile mogućnosti za ulaganje i zapošljavanje, što su temeljni uvjeti za opstanak i povratak.

Planiranje, razvojne strategije i daljnje smjernice za gospodarsko djelovanje

PIŠE: Bruno Ilijkić

Gospodarski savjet je novo tijelo za operativno djelovanje gospodarskog sektora Udruge Prsten. Uži tim čine četiri poduzetnika: Anto Mandić - IN-2, Zvjezdan Stanić - Stanić d.o.o., Zlatko Stipić - Stipić grupa d.o.o. te Bruno Ilijkić - Megakop d.o.o.

U proteklom periodu, uži gospodarski savjet sastajao se redovito sa ciljem postavljanja temelja programa gospodarskog djelovanja u ovom mandatu kojeg će predstaviti proširenom gospodarskom savjetu. Prošireni sastav gospodarskog savjeta sastojat će se od još četiri poduzetnika te doktora ekonomskih znanosti prof. dr. Ive Lovrinovića, predstavnika podružnica koji su zaduženi za gospodarstvo.

Gospodarski savjet u punom sastavu nastavit će raditi na gospodarskom programu Udruge u ovom mandatnom razdoblju te ga prezentirati Predsjedništvu i Upravnom odboru Udruge Prsten. Usporedo s gospodarskim savjetom sastajala se i uprava trgovackog društva Prsten grupe.

Djelovanje Prsten grupe treba biti uskladeno s gospodarskim programom Udruge, tako da je uspostavljena trajna koordinacija između ova dva tijela.

Osnivače Prsten grupe čini 59 članova Udruge Prsten koji ne djeluju u istim branšama, a podrijetlom su iz različitih općina u BiH.

Nadzorni odbor i Uprava imaju po pet članova (ukupno deset), održali su čitav niz zajedničkih sastanaka i rasprava o programu i prvcima djelovanja trgovackog društva. U početku su različitosti u pogledima bile prisutne i realne, ali kroz konstruktivne diskusije smo dolazili do konsenzusa o bitnim pitanjima. To što je ova faza potrajala nije nikakvo čudo s obzirom na složenost problema i na to da ovi prvi pionirski koraci trebaju dati odgovore na pitanja i probleme koji nisu riješeni od kraja rata do današnjih dana. Zajednički stav od početka je da se ne ishitri niti jedan korak i ne utroši niti jedna kuna dok se ne dođe do konsenzusa oko bitnih pitanja u radu društva. Da bi se ovi principi provodili u praksi donesen su Poslovnički o radu Nadzornog odbora i uprave koji su vrlo strogi i restiktivni te obvezuju upravu i Nadzorni odbor na tjesnu suradnju kod svih važnih odluka.

Možda izgleda da ova dionica traje dugo, ali s obzirom da su ulagači u ovo trgovacko društvo osim novca, ulaskom založili i svoj ugled, nitko nema pravo na pogreške i propuste.

Od donošenja Poslovnika o radu uprave, uprava se tjedno sastajala te odradila ovaj pripremni dio po-

ELEMENTI PREDSTUDIJE

1. Podaci o predlagatelju projekta
2. Analiza tržišta
- 2.1. Procjena ponude i konkurenциje
- 2.2. Tržište prodaje ili pružanja usluga
- 2.3. Tržište nabave
- 2.4. Politika cijena
- 2.5. Kanali distribucije
3. Struktura i dinamika zaposlenih
- 3.1. Potrebni kadrovi
4. Tehnički elementi ulaganja
- 4.1. Opis tehničko-tehnološkog procesa
- 4.2. Utrošak sirovina, materijala i energenata
- 4.3. Karakteristike građevinskih/potrebnih objekata
5. Lokacija
6. Zaštita čovjekove okoline
7. Dinamika realizacije predloženog projekta
- 7.1. Faze realizacije projekta
8. Ekonomsko-finansijska analiza
- 8.1. Ulaganje u osnovna sredstva
- 8.2. Ulaganje u obrtna sredstva
- 8.3. Struktura ulaganja u osnovna i obrtna sredstva
- 8.4. Izvori financiranja
- 8.5. Projekcija prihoda i rashoda
- 8.6. Očekivana dobit
9. Ekonomsko-tržišna ocjena
- 9.1. Razdoblje povrata investicije
10. Mogući rizici projekta
11. Usklađenost projekta s misijom i vizijom Prsten Grupe d.o.o.
12. Prilozi

Uži tim gospodarskog savjeta: Zvjezdan Stanić, Bruno Ilijkić i Anto Mandić (bez Zlatka Stipića)

sla, prezentirala ga Nadzornom odboru tako da su stvoreni uvjeti za operativno poslovanje, primanje profesionalnih djelatnika i pripremu studija ostvarosti za projekte koji su nominirani.

Usvojeni su elementi koji trebaju sačinjavati predstudije za nove projekte koje objavljujemo u ovom broju. Stoga, ako imate program koji želite predložiti Prsten grupi, uzmite u obzir te elemente, napravite kratku predstudiju i pošaljite na adresu: "Prsten grupa", Ivana Lučića 2a/20, Zagreb, koji će uči u našu doradu i razmatranje. Gospodarski program Udruge na kojem radimo bi u konačnici trebao rezultirati gospodarskom strategijom koja bi bila dio ukupne strategije Udruge Prsten prema BiH pod radnim naslovom "Razvojne perspektive Hrvata u BiH".

Upravo je gotova radna verzija studije ostvarivosti tog projekta koju su od Instituta "Ivo Pilar" naručili neki članovi Udruge i sponzorirali njenu izradu.

Članovi Predsjedništva Udruge dr. Mijo Marić, dr. Tomislav Dubravac i Juro Martinović, koji su zaduženi za znanost, kulturu, sport te pravni ustroj Udruge, uz nekoliko poduzetnika iz gospodarskog

savjeta uključeni su u rad do završetka konačne verzije studije ostvarivosti "Razvojne perspektive Hrvata u BiH". Ta studija ima zadatak da isprovocira sve one koji trebaju sudjelovati u izradi konačne strategije opstanka Hrvata u BiH iz obje države, RH i BiH. Svi relevantni i kompetentni (subjekti i pojedinci, znanstvenici i poduzetnici) trebaju ući u timove za područja u kojima inače djeluju, te napraviti doprinos da se dođe do primjenjive strategije u stvarnosti.

Studija ostvarivosti "Razvojne perspektive Hrvata u BiH" bit će razmotrena od strane saborskog povjerenstva za "razvojnu suradnju i inozemnu pomoc" sa ciljem njenog korištenja u procesu izrade strategije o brizi RH o Hrvatima izvan Republike Hrvatske.

Hrvatska razvojna agencija

Putem gospodarskih foruma (do sada su održana četiri) potaknuli smo osnivanje tog saborskog odbora koji priprema zakonski okvir za pomoć Hrvatima izvan RH. Osim trajne teme Hrvatske razvojne agencije tim zakonom bi se ostvarile prepostavke za osnivanje predložene Hrvatske razvojne agencije. Na drugoj strani, u Ministarstvu vanjskih poslova formirano je radno tijelo koje je između ostalog trebalo pristupiti osnivanju Hrvatske razvojne agencije.

Model razvojne agencije je razradio i predložio član našeg gospodarskog savjeta, prof. dr. Ivo Lovrinović. Potvrđeno nam je iz Ministarstva vanjskih poslova da su ministar vanjskih poslova Gordan Jandrovčić i sam premijer Ivo Sanader prihvatali ideju te slijedi njena realizacija. Službeno smo zatražili da Udruga Prsten ima svoje oficijelne predstavnike u Saborskem odboru i odboru u Ministarstvu vanjskih poslova te trajno sudjeluje u njihovom radu.

I na kraju, posljednji gospodarski forum u Sarajevu imao je za pokrovitelje ministra Čobankovića iz RH te ministra za poljoprivredu Damira Ljubića iz Federacije BiH. Ovo je prvi tematski forum na kojem je povučena veza na razini država u segmentu poljoprivrede i stočarstva. Otvoreno je pitanje za uklanjanje zakonskih i drugih barijera za nesmetani protok roba i usluga između dviju država. Pod tema je bila formiranje mikrokreditne organizacije u sastavu Caritasa BiH kao potpore obiteljskom gospodarstvu, kao odgovor na enormno visoke kamate kod mikrokreditnih organizacija koje sada egzistiraju u BiH, te destimulativno djeluju na razvoj istog.

U pripremi je peti gospodarski forum u Zagrebu, koji bi trebao zaokružiti navedene aktivnosti.

Pozivam sve one koji mogu pridonijeti u ostvarivanju naše misije da nam se pridruže.

POTICAJNI KREDITI

Novim modelom poticanja razvoja poljoprivrede prezentiranim u Orašju planirano je da Razvojna banka odobrava kredite u iznosu od polovice predviđene investicije, 25 posto nepovratno će osigurati Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, a seljaci sami moraju uložiti tek četvrtinu novca potrebnog za realizaciju planiranoga projekta.

Uloženih 250.000 maraka država će značiti "pratiti" s isto toliko, a banka namaknuti još 500.000. Kamatna stopa je 4 odnosno s potporom samo dva posto, poček je tri godine i rok otplate kredita do deset godina, ovisno o vrsti djelatnosti kojom se poljoprivredno gospodarstvo bavi. Investicijska potpora kretat će se od 100.000 maraka za peradarsku proizvodnju, ribarstvo ili pčelarstvo do 250.000 maraka za, primjerice, pakirnice, sortirnice ili pogone za hlađenje. Pri raspodjeli sredstava uvažavat će se specifičnosti svake županije kako bi se razvili modeli ciljanih ulaganja i na taj način postigao što veći efekt s planiranim poticajima. Novi model koji predviđa značajnu participaciju države u investicijama, koje za cilj imaju poljoprivrednu proizvodnju podignuti na mnogo višu razinu, dolazi gotovo u posljednji trenutak s obzirom da je agrar u BiH pred kolapsom, upozorenje je na prezentaciji u Orašju.

VELIKE SE NADE POLAŽU U RAZVOJ PODUZETNIŠTVA

"Upravljanje malim i srednjim poduzećima" naziv je Okruglog stola upriličenog za gospodarstvenike s oraškog područja. Uvodno je o toj temi govorila prof. dr. sc. Slavica Singer s Ekonomskog fakulteta u Osijeku, stavljajući pri tome u prvi plan inovativne kapacitete malih poduzeća kao preduvjet za njihovu konkurentnost na tržištu.

Orašje se u svom nastojanju da privuče što je moguće veći broj investitora, upozorila je, ne smije ograničiti u okvire Sjeverne Bosne. Ovome

području naime gravitiraju ulagači iz kruga zemalja Slovačka-Češka-Mađarska-Srbija-Hrvatska i o tome se mora voditi posebno računa, naglasila je ova profesorica Poslijediplomske studije poduzetništva. U drugom dijelu skupa gospodarstvenici su ukazali na najčešće probleme s kojima se susreću. To je prije svega, istaknuto je, nedostatak dovoljno kvalitetnih kreditnih linija uslijed čega se teško odlučiti na nove investicije. Zaključujući Okrugli stol općinski načelnik Đuro Topić najavio je skoro osnivanje Centra za razvoj poduzetništva u Orašju.

ŽUPANIJSKE VLASTI POKREĆU GOSPODARSTVO

Za poticanje razvoja gospodarstva na području Posavske županije osigurana su sredstva u iznosu od 350.000 maraka koja će biti plasirana u nekoliko smjera.

- Oživljavanje gospodarstva želi se na prvom mjestu potaknuti upošljavanjem mladih i školovanih kadrova te Županija stimulira njihovo zapošljavanje kao pripravnika u ovdašnjim poduzećima. Subvencioniraju se uz to administrativni troškovi investitora i kamate kredita iskorištenih za nabavku opreme i postrojenja. Dio sredstava namijenjen je i za pomoć u nastavku privatizacije tvrtki koje su od interesa za naše područje, pojašnjava županijski ministar gospodarstva Josip Vidović.

Trenutačno mnogo povoljnijom ocjenjuje situaciju na području općine Odžak gdje u strukturi prihoda trgovina sudjeluje s tek jednom trećinom dok je trgovina na području Orašja i Domaljevca-Šamca primarna djelatnost koja ostvaruje gotovo 80 posto od svih prihoda.

ZBOG ZEMLJE U SLAVONIJI U STALNIM GUBICIMA

Poljoprivredni proizvođači iz oraškog kraja, koji u vlasništvu imaju i obrađuju zemljište u Slavoniji, već godinama ne mogu ostvariti pravo na poticaje. Uz to, pri prijevozu ubranog uroda preko granice moraju platiti terminalske troškove provoza u iznosu od 40 maraka po prikolicu što dodatno povećana ionako velike troškove koje seljaci imaju. Ovaj je problem lociran te se u najsakrivenije vrijeme kreće u traženje najkvalitetnijeg rješenja, kaže županijski ministar poljoprivrede Anto Petrić, napominjući kako je Ministarstvu poljoprivrede RH upućen prijedlog za održavanje zajedničkog sastanka. Na njemu će, kako se očekuje, biti iskristalizirano najkvalitetnije rješenje kako za seljake tako i za obje države. Paralelno s rješavanjem pitanja poticaja pokrenute su i aktivnosti prema Upravi za indirektno oporezivanje kako bi poljoprivrednici bili oslobođeni plaćanja terminalskih troškova pri provozu svoga kukuruza, pšenice i drugih ratarskih kultura.

USPJEŠAN PRVI ZAJEDNIČKI NASTUP

Na 15. generalnom sajmu BiH ZEPS 2008., održanom u Zenici, tvrtka "Mikasa" iz Odžaka osvojila je "Zlatnu ružu" za raketu kruškovaču i "Srebrnu ružu" za raketu jabukovaču. Posavska županija proglašena je za najbolje organizirano kolektivno izlaganje, a zajednički stand gospodarstvenika iz Orašja i Odžaka postavljen na 100 četvornih metara zatvorenog i 80 četvornih metara otvorenog prostora bio je jedan od najljepše uređenih. Uz brojna priznanja koja su dobili kao sudionici sajma posavski su gospodarstvenici sklopili i niz poslovnih ugovora kojim su im otvorena vrata novih tržišta. Izložbeni prostor posjetio je i predsjednik Vlade Županije posavske Mijo Matanović koji se tom prilikom sastao s predsjednicima Vlada tuzlanskog i zeničko-dobojskog kantona te razgovarao o uspostavljanju bolje suradnje.

TRANSPLANTACIJA ORGANA

medicinski, etički, duhovni aspekti

PIŠE: mr. sc. Vjekoslav dr. Jeleč, neurokirurg

Transplantacija organa je osobit, izrazito zahtjevan dio medicinske djelatnosti gdje se određeni bolesni organi složenim medicinskim zahvatom zamjenjuju s organima drugog organizma (donora). Transplantacijska medicina povezana je s nizom problema, kako medicinskih tako i pravnih, etičkih, koji su tijekom 20. stoljeća definirani, što je omogućilo razvoj i napredak ovog važnog medicinskog područja. Transplantacija organa zahtjeva koordinirani timski rad, suvremenu medicinsku opremu, veliko znanje osoblja koje taj proces provodi.

U svakodnevnom kliničkom radu primjećuje se nedovoljno poznavanje problematike vezane za transplantaciju organa. Ovdje nije namjera govoriti samo o medicinskim aspektima transplantacije već i o religijskim (duhovnim) te etičkim i pravnim problemima s kojima se srećemo, ali i o sadašnjem stanju kod nas.

Kad govorimo o transplantaciji organa onda se najčešće misli na bubrege, srce, jetru, gušteriću, pluća, rožnicu, ali ova metoda podrazumijeva i koštanu srž. Navedeni organi se mogu uzimati s mrtve osobe (kadaverična), ali i sa žive osobe (donora) najčešće nekog od bliskih srodnika (otac, majka, brat, sestra) te osobe koja tipizacijom tkiva pokazuje određene neophodne podudarnosti tkiva.

Da bi uzimanje organa bilo moguće s kadavera, najčešće su to bolesnici s teškom traumatskom ozljedom mozga ili velikim krvarenjem u mozaku što onemogućava preživljavanje.

Do 1950. godine smrt je bila označavana kao prekid plućne i srčane funkcije. Većini ljudi je to značilo prestanak disanja i kucanja srca. Naprotiv kom medicine ove funkcije se uspjelo privremeno održavati. Osnovni pojam s kojim se srećemo je tzv. MOŽDANA SMRT, koju opisujemo kao točku s koje više nema povratka i zaustavljanje rada srca je samo pitanje trenutka (bolesniku se aparatima održava disanje i rad srca i to samo privremeno). Smrt mozga i moždanog debla kao najodgovornijeg dijela mozga za vitalne funkcije, predstavlja irreverzibilno (nepopravljivo stanje). Dokumenti koji su definirali moždanu smrt su:

1. Deklaracija iz Sydneysa: organizam može biti mrtav

uspakošto je mnogo stanica još živo. (1968)

2. Harvardski kriteriji moždane smrti (1968)

3. Minnesota kriteriji moždane smrti (1971)

4. Prvi memorandum Ujedinjenog Kraljevstva (1976)

5. Drugi memorandum Ujedinjenog Kraljevstva (1979)

Zakonski, moždana smrt predstavlja i smrt organizma, iako su još neke funkcije prisutne.

Moždana smrt je najvažnija dijagnoza u medicini. To nije prognostička kategorija. Ishod je uvijek definiran - biološka smrt!

Upoznavanje obitelji sa stanjem bolesnika i priopćavanje smrti je povezano s velikim stresem i predstavlja najtežu kriznu situaciju. To je kompleksan osjećaj koji podrazumijeva tugu, bespomoćnost, nevjericu, često krivnju. Razgovor i informiranje obitelji je izrazito delikatan problem. Obitelji se predoči još samo jedna mogućnost (uključivanje u eksplantacioni program) gdje se sprovodenjem kirurške operacije s mrtvog tijela uzimaju vitalni organi koji mogu omogućiti zdravlje i život većem broju bolesnika za koje je primljeni organ produženje života i najčešće jedina šansa. Navedeni čin omogućava da bar jedan dio tog bića živi u nekoj drugoj osobi i daruje joj najveću vrijednost - zdravlje.

Sam postupak i eksplantacije i transplantacije je složen timski rad koji je vrlo temeljito reguliran nizom pravila što isključuje i najmanju mogućnost zloupotrebe i izvodi se u velikim Kliničkim centrima. Važan doprinos navedenom je i Istanbulska deklaracija (svibanj, 2008) na kojem je prisustvovalo 150 istaknutih liječnika, dužnosnika, znanstvenika, etičara i pravnika iz 78 zemalja i 20 međunarodnih organizacija. Zahvaljujući internetskoj komunikaciji, kao i želji bogatih pacijenata da putuju u siromašne zemlje i da kupe organ (transplantacijski turizam), npr. u Pakistanu 2006. godine 2/3 od 2 tisuće transplantiranih bubrega dobili su stranci.

Hrvatska je član u organizaciji EURO-TRANSPLANT koji omogućava razmjenu i suradnju na polju transplantacije. Neobično je važno raditi na širenju i jačanju svijesti o važnosti transplantacije kao potencijalne mogućnosti da se spasi veliki broj bolesnika i da im se skrate muke.

Aktualna lista čekanja u Hrvatskoj danas izgleda ovako:

- za bubreg:	376 pacijenata
- za jetru:	52 pacijenta
- za gušteriću:	5 pacijenata
- za srce:	9 pacijenata
- za pluća:	?

Da bi se dobio uvid u opsežnost posla na ovom polju npr. 2006/2007. u Hrvatskoj je transplantirano:

Bubreg:	126 i 139
Srce:	14 i 15
Jetra:	49 i 52
Gušterića:	13 i 11
Crijevo:	0 i 1

Od Eurotransplanta je za 2007. godinu dobiveno 37 bubrega, 4 srca, 12 jetri!

Religijski i duhovni aspekti transplantacije

Iznenadjuje podatak iz Gallupova ispitivanja koji pokazuje da 90 posto ispitanika ne zna da njihova religija ima jasne stavove o davalanstvu organa - podržava ga!

Povodom 18. svjetskog kongresa početkom rujna 2000. u Rimu, papa Ivan Pavao II izašao je iz Vatikana da bi prisustvovao znanstvenom skupu i podržao transplantaciju. Darivanje organa nakon smrti je izraz ljubavi i slijedi Kristovo učenje. Katolici moraju surađivati u širenju uvjerenja da je to dobro djelo. S respektom za znanost i iznad svega poštujući Božje zakone, Crkva ima jedini cilj, a to je sveopće dobro ljudske osobe. Svaki presađeni organ ima izvor u odluci visoke etičke vrijednosti: odluci da se ponudi bez naknade dio nečijeg tijela za zdravlje i blagostanje druge osobe. Upravo ovdje leži plemenitost odluke koja predstavlja nepatvoreni znak ljubavi. Ovo nije samo stvar davanja nečega što pripada nama, nego i poklanjanja dijela nas samih. Svaki postupak koji nastoji komercijalizirati ljudske organe ili ih tretira kao predmet razmjene ili trgovine smatra se moralno neprihvatljivim.

Potrebno je podsjetiti da broj prikupljenih organa od umrlih osoba za transplantaciju govori o civilizacijskom stupnju neke zemlje i mjerilo je razvijenosti tog društva.

(Zaključak iz Helsinkija, 1963).

U HRVATSKOJ

Iskazujemo duboku zahvalnost svim obiteljima, koje su do sada svojom velikodušnom i plemenitom dozvolom, da se od umrlog dobiju organi, omogućili život i zdravlje velikom broju bolesnika!

POVIJESNE LIČNOSTI

IN MEMORIAM

dr. sc. ANTO MATKOVIĆ

Anto Matković rođen je 7. studenoga 1943. u Novom Selu kraj Bosanskog Broda. Medicinski fakultet završio je u Zagrebu. U Središnjem institutu, današnjoj Klinici za tumore, zaposljen je 1972., a neurokirurgiju specijalizirao je u Beču, Münchenu i Hannoveru. Godine 1977. je magistrirao, a doktorsku disertaciju obranio 1980.

Napisao je više desetaka znanstvenih radova. Autor je dosad jedinog udžbenika iz neurokirurgije za studente medicine i suautor još nekoliko stručnih knjiga. Jedno od najpoznatijih djela mu je Tajna spoznajnog kruga - svijet, život, mozek, u izdanju Matice hrvatske. Predgovor je napisao dr. med. Ranko

Broz, a pogovor dr. med. Tomislav Mišir iz Vukovara. Tisak ove knjige omogućen je uz pomoć zagrebačkih poslovnih tvrtki, Zajednice Posavljaka i HKD-a "Napredak" iz Sarajeva. Prvi dio knjige sadržava neobjavljenu znanstvenu raspravu dr. Matkovića, koja se zove "Tajna spoznajnog kruga", a u kojoj autor piše o ljudskom mozgu, biogenezi, osjećaju vremena, spoznajnim razinama, o prorocima i strahu, o vjeri i duši.

Došavši na fakultet u Zagreb iz Bosanske Posavine, u studentskim danima, pisao je i objavljivao pjesme u Hrvatskom narodnom listu 1968. i 1969. godine.

Gotovo je cijeli radni vijek proveo u zagrebačkoj Klinici za tumore, gdje je dugo godina bio na čelu Neurokirurškog odjela, od 1990. kada je zamijenio dr. sc. Ivana Jeličića do prerane smrti 2001. godine. Od 1991. do 1993. bio je ravnatelj bivše Vojne bolnice, sada KB Dubrava. Istaknuti liječnik-neurokirurg i jedan od osnivača HDZ-a na Plješivici, dr. Anto Matković preminuo je nakon teške bolesti u Zagrebu u 58. godini.

4 GODINE
JAMSTVA

Audi valvelift system
S tronic® Common Rail system
ESP off-road mode
quattro® side assist
Multi Media Interface
adaptive light
ESP
TDI

Savršeno uskladena tehnika. Audi Q5.

Kod njega je učinkovitost ključan element u skoro svakom detalju. Dizajn Audija Q5 oslanja se na blage obline koje mu ne daju samo fascinantnu vanjštinu nego i omogućuju postizanje jedne od najboljih aerodinamičkih vrijednosti u klasi. Unutar Audija Q5 djeluju uspješne i učinkovite tehnologije: za smanjenu potrošnju uz istodobno osjetno više dinamike i snage brinu se TDI motori s Common Rail sustavom ili TFSI motor s Audi Valvelift sustavom i direktnim ubrizgavanjem goriva. Čak i kad kočite ili krstarite konstantnom brzinom, Audi Q5 obnavlja energiju.

Audi trgovačka mreža u Hrvatskoj svojim kupcima novih vozila osigurava 4 godine jamstva bez ikakvih isključenja u odnosu na dosadašnje dvogodišnje tvorničko jamstvo. Jamstvo vrijedi za 4 godine ili za kilometražu do 100.000 km, s time da nema ograničenja kilometraže za prve dvije godine.

Potrošnja goriva u l/km: gradská vožnja 8,2-10,4; vangradská vožnja: 5,8-7,3; kombinirana vožnja: 6,7-8,5; CO₂-emisija u g/km kod kombinirane vožnje: 175-199.

AutoZubak
Ljudevitova Posavskog 7a, Sesvete
Tel. 01/ 2030 200

AutoZubak
Vilka Novaka 50b, Varaždin
Tel. 042/ 351 524

AutoZubak
Martina Divalta 326, Osijek
Tel. 031/ 562 310

AutoZubak
Gospodarska 4, Slavonski Brod
Tel. 035/ 405 350

Intervju s istaknutim znanstvenikom prof. dr. sc. Pavom Barišićem, članom Predsjedništva UBH "Prsten"

Svijet na prekretnici

Od samih početaka djelovanja UBH "Prsten", s mnogo entuzijazma i žara ostalim se "prstenovcima" aktivno pridružio prof. dr. sc. Pavo Barišić, koji je svoje teoretsko i praktično znanje udružio sa naučnikom iz djelokruga biotehničkih znanosti dr. sc. Tomislavom Dubravcem na polju razvoja strategije obrazovanja i znanosti u Predsjedništvu Udruge

RAZGOVARALA: Ivana Kolovrat.....

FOTO: Saša Lisjak.....

¶ Rodom ste iz Gornje Dubice, općina Odžak. Posjećujete li svoj rodni kraj?

Misao koja mi se urezala u sjećanje prigodom nedavnog posjeta spomen kući Ive Andrića u Travniku govori o tome kako zavičaj ljude obvezuje na poseban način, bez prisile. Rodni kraj nešto je što nosimo u sebi upisano u različitim odrednicama bića, a da toga nismo uvijek ni svjesni. Uz opće ljudske odrednice, u slojevima naših bića ostavili su traga i podneblje, i klima i ljudi koji nas okružuju u vrijeme sazrijevanja. O tome čovjek više razmišlja što ide više prema svršetku života. Tako sam i ja posebice snažno osjetio čežnju za zavičajem u vrijeme kada je on bio razoren i okupiran - od 1992. do 1996. Otkad su mi se roditelji vratili i obnovili rodnu kuću nastojim u svakoj prigodi barem na kratko svratiti u zavičaj, vidjeti poznata mjesta i razgovarati s ljudima. Na egzistencijalno promišljanje vlastitoga identiteta i povezanosti s rodnim krajem osobito sam bio potaknut prije dvije godine kada mi je umro otac, te prije nekoliko mjeseci kada je umrla i majka. Njihovim pokapanjem, u mjesno groblje pokraj rijeke Bosne, osjetio sam kako nije smanjena nego povećana moja dužnost prema baštini predaka i zavičaju.

¶ Što Vas je privuklo i ponukalo da se pridružite Udrzi bosanskih Hrvata "Prsten"?

U vrijeme kada sam upoznao prvog predsjednika Udruge gospodina Iliju Tolića i učlanio se u Udrugu, bio sam na dužnosti pomoćnika ministra znanosti, obrazovanja i športa. S velikim zadovoljstvom uključio sam se i založio za pomoć u organizaciji pojedinih aktivnosti Udruge. Savjetovao sam i prikupljao materijale za osnivanje Zaklade za stipendiranje učenika i studenata, što je na veličanstven način ostvareno zaslugom, između ostalih, bivšega ravnatelja Zaklade,

sadašnjega predsjednika dr. sc. Zvonka Biljeckoga i što pokazuje sve bolje rezultate. Pomagao sam u organizaciji prvoga koncerta Udruge u Lisinskom 2006. i to smatram jednom od lijepih kulturnih priredaba kojom se gradi pozitivan imidž ljudi iz Bosne i Hercegovine. Kada sam počeo dolaziti na sastanke Upravnoga odbora i Skupštinu Udruge oduševila me pozitivna energija članova, koji su se okupili oko plemenitih ciljeva poput tješnjega povezivanja i pomaganja Hrvata i drugih građana Bosne i Hercegovine radi zaštite kulturnih i gospodarskih vrijednosti. Uvidio sam da Prsten nije samo prigodničarsko okupljanje, "ljudikanje" uz zabavne sadržaje nostalgičara za rodnim krajem, nego ogroman potencijal gospodarskih i intelektualnih snaga zauzetih za plemenite ciljeve. Tako sam sa zadovoljstvom prihvatio i prijedlog članstva u Upravnom odboru i Predsjedništvu u želji da i sam barem malo pridonesem ostvarenju

vrijednih zadaća Udruge.

O lokalnim problemima

¶ Sinergija znanja, kapitala i ideja kao temeljni cilj UBH "Prsten" zvuče idealno. Gdje Vi vide potencijalne zamke i probleme koji se mogu naći na putu ostvarenja ovih ciljeva u radu Udruge?

Simboličan naziv "Prsten" označuje povezivanje na različitim područjima širokih gospodarskih i intelektualnih potencijala što je Udruga dosad izvrsno ostvarivala. Fasciniran sam odjekom među ljudima i širenjem članstva koje prepoznaže potrebu takva udruživanja. Optimizam ulijeva i način na koji je izvrsno prevladana i nadidena mala kriza koja se nazirala u vodstvu prije preustroja Udruge i Izborne skupštine. Potencijalne zamke i probleme nazirem u dijagnozi što ju je prepoznao i na pravi način izrazio predsjednik Biljecki u razgovoru objavljenom u pretvodnom broju Prstena. Ukazao je na jednu "političku" manu ljudi iz toga kraja koji su "u svom velikom ponosu često bili skloni omalovažavati najbolje" među sobom. Podcenjivani su oni koji bi trebali voditi, tako da su oni ostajali pasivni, a vodeće su uloge preuzimali "krivi i nekvalitetni ljudi, bez osobina lidera". Takva iskustva bezrazložnih sukoba i podjela oko vodstva, osnivanja paralelnih vodstava i raskola udruga nosim iz vremena članstva u domovinskim udrugama Hrvata Bosanske Posavine, gdje sam se osobito angažirao kada je bilo pitanje opstanka toga kraja i prekrajanja političkih karata od 1992. do 1995. Želio bih da "Prsten" svojim programom nastavi povezivanje te izbjegne zamke raskola i podjela. Na dobrom je putu ostvariti misiju vodeće krovne udruge Hrvata iz Bosne i Hercegovine.

¶ Na koji način planirate svojim bogatim iskuštvom i znanjem pomoći u kreiranju sadržaja i aktivnosti sektora znanosti i obrazovanja Udruge?

Zajedno sa članom Predsjedništva dr. sc.

Tomislavom Dubravcem upravo pripremam akcijski plan Udruge u području znanosti i obrazovanja. Želio bih kao jednu od točaka u programu realizirati ideju na kojoj sam radio od početka devedesetih, a to je prikupljanje podataka i povezivanje znanstvenih i intelektualnih potencijala Hrvata iz Bosne i Hercegovine. U tom pogledu željeli bismo ostvariti suradnju s institucijama i projektima posvećenim takvim svrhama kao što je, primjerice, projekt Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine koji vodi, između ostalih, dr. sc. Ivan Markešić u okviru Hrvatskoga leksikografskog instituta Bosne i Hercegovine. Želio bih na znanstvenim i obrazovnim projektima Udruge ostvariti suradnju i s resornim ministarstvom i ministrom prof. dr. sc. Dragandom Primorcem koji je u Vladi zadužen za znanstvene i obrazovne programe razmjene s Bosnom i Hercegovinom i puno je učinio za potporu suradnje s dijasporom. Uz započete programe stipendiranja đaka i studenata u okviru Zaklade potrebitno je povezati se i uskladiti u radu s velebnim dugogodišnjim djelovanjem na tom planu HKD Napredak, sa čijim smo predsjednikom prof. dr. sc. Franjom Topićem i dosad izvrsno suradivali. Prsten nije konkurenčija nego dodatna snaga povezivanja projekata, udruga i ustanova. Posebno je područje djelovanja kojemu bi se trebalo posvetiti potpora i suradnja s hrvatskim obrazovnim ustanovama, školama i učilištima na području Bosne i Hercegovine.

O globalnim temama

Prema brojnim anketama i istraživanjima, velika većina Hrvata, usprkos trudu koji se

ulaže u promociju Europske unije, još uvijek ima iskrivljenu sliku o našem priključenju u EU. Gdje se čine najveće pogreške u komunikaciji i zašto je tome tako?

Niz je šumova u komunikaciji koji utječe na iskrivljenu sliku. Jedan je što Hrvatska prema realnim pokazateljima zaslužuje članstvo u EU više nego neke zemlje koje su ušle, pa se to osjeća kao nepravda. Drugi je što mediji često predimenzioniraju "katastrofično" značenje izjave nekog europskoga tijela ili njegova predstavnika pa onda plaše građane i onim što nije utemeljeno. Treći je što ima doista onih koji se pod okriljem europskih institucija služe neopravdanim političkim pritiscima i podmetanjima, kao što se znalo primjerice ponekad činiti u napestima s Hašskim sudom. Četvrti je što su Hrvati konačno ostvarili povijesni san mnogih naraštaja o demokratskoj i suverenoj državi, pa mnogi osjećaju da bi on mogao biti ugrožen. Pogotovo što su još svježa loša iskustva iz nedavne prošlosti državnih zajednica. Moglo bi se još puno toga nabratati, ali je po mojem sudu najveća poteškoća u tome što nedostaje iskustva u realističnoj politici i diplomaciji gdje nisu svi ni prijatelji ni neprijatelji. Nisu neprijatelji oni koji Vam se suprostavljaju niti prijatelji oni koji Vam podilaze. Postoje interesi koje treba znati prepoznavati i na zajedničkim ciljevima pridobivati što više saveznika. Za to je potrebna odlučna politička elita koja će znati artikulirati vlastite interese te ih na primjeru način zagovarat i ostvarivati u europskim institucijama. Politički konsenzus svih stranaka postignut u Saboru RH krajem 2002., nastavljen odluč-

nom proeuropskom politikom ove Vlade na čelu s predsjednikom Sanaderom uljeva optimizam.

¶ Kakav je Vaš stav prema NATO-u?

Za razliku od onih koji nagovješćuju kraj povijesti, trajni mir i stvaranje jedinstvene svjetske republike, skloniji sam prihvati Hegelovu realističniju sliku svjetske politike i povijesti. To je područje trajnoga nemira, gibanja i stvaranja saveza koji se postavlja prema drugim silama i savezima. NATO se u novijoj povijesti pokazao kao uspješan ne samo vojni nego i politički savez u zaštiti temeljnih demokratskih tečevina i ljudskih prava u zapadnom dijelu svijeta. Zato smatram velikim političkim postignućem ulazak Republike Hrvatske u članstvo NATO-a.

¶ Na koji način Hrvatska Pan-europska unija utječe na popravljanje percepcije o životu u EU?

U proteklih 17 godina djelovanja u Republici Hrvatskoj Pan-europska unija sa svojih 9 ograna diljem Hrvatske (Karlovac, Pazin, Zadar, Dubrovnik, Osijek, Požega, Split, Varaždin i Čakovec) provodi između ostalih niz aktivnosti na popravljanju slike života u EU. Organizira zapažene međunarodne konferencije o europskim temama na kojima sudjeluju mnogi uvaženi članovi europskih tijela i Europskoga parlamenta kao dugogodišnji predsjednik Otto von Habsburg, sadašnji predsjednik Alain Terrenoire, Doris Pack, Bernd Posselt i mnogi drugi. Od 27 nacionalnih organizacija u kojima djeluje Pan-europska unija međunarodni je predsjednik na posljednjem savjetovanju u listopadu ove godine u Opatiji upravo Hrvatsku proglašio jednom od najuspješnijih u okupljanju broj-

PAVO BARIŠIĆ - ŽIVOTOPIS

Rođen je 1959. u Gornjoj Dubici, općina Odžak. Završio je 1982. studij prava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirao je 1983. studij filozofije, njemačkoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Magistrirao je 1985. radom Praktična filozofija u Hegela na poslijediplomskom studiju Filozofija znanosti u Interuniverzitetском centru u Dubrovniku. Stekao je akademski stupanj doktora filozofije 1989. na Sveučilištu u Augsburgu disertacijom Svet i ethos: Hegelov stav prema propasti Zapada.

Radio je 1984-86. kao znanstveni asistent na Fakultetu političkih znanosti. Zaposlen je u Odjelu za filozofiju Instituta za povijesne znanosti od 1986. Bio je tajnik Odjela 1988., tajnik Instituta 1989-90., ravnatelj Instituta za filozofiju 1991-2001. Izabran je za znanstvenog savjetnika 2004.

Za redovitoga profesora izabran je 2007. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu gdje je pročelnik Odsjeka za filozofiju i predaje kolegije iz Povijesti filozofije i Filozofije prava i politike. Kao gostujući profesor predaje na Sveučilištu u Zagrebu, Zadru i Osijeku.

Predavao je Filozofiju prava i politike i kolegij Ante Starčević te bio zamjenik voditelja Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu 1993-1995. Predavao je na više poslijediplomske studije. Od 1993. do 2005. bio je glavni i odgovorni urednik časopisa Filozofska istraživanja i Synthesis philosophica te urednik biblioteke Filozofska istraživanja.

Objavio je više knjiga kao autor: Dijalektika običajnosti (1988), Welt und Ethos (1992), Filozofija prava Ante Starčevića (1996), koautor i urednik: Otvorena pitanja povijesti hrvatske filozofije (2000), Demokracija i etika (2005), znanstvene i stručne radove u domaćim i inozemnim časopisima i publikacijama.

U Augsburgu i Münchenu pohađao je 1987-89. doktorski studij kao stipendist DAAD i boravio na poslijedoktorskom usavršavanju 1997-98. kao stipendist Zaslade Alexander von Humboldt. Bio je gostujući profesor na Sveučilištu Quansei Gakuin u Japanu 2001-02. Organizirao je i bio voditelj više znanstvenih skupova. Sudjelovao je na kongresima, simpozijima i pozvanim predavanjima u inozemstvu i Hrvatskoj.

Bio je pomoćnik ministra znanosti, obrazovanja i športa 2004-2006.

Predsjednik je Hrvatske Pan-europske unije od 2003.

Predsjednik je Hrvatskoga filozofskog društva od 2007.

nih sudionika iz raznih europskih zemalja. Deklaracija o obitelji i učincima finansijske krize u europskom društvu, koju izraduje Međunarodna PEU, nosi u naslovu Opatijska jer je tu zaključena. HPEU organizira stalne tribine i predavanja s uglednim gostima, ministrima, veleposlanicima i stručnjacima iz raznih područja o aktualnim europskim temama. Objavljuje knjige i informativni bilten Glas PanEurope. Pripeđuje predstavljanja knjiga, predavanja, izložbe i koncerte u Zagrebu i drugim dijelovima Hrvatske. Sudjeluje u nacionalnim projektima resornih ministarstava, poglavito Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, posvećenih europskim pitanjima i pregovorima. Istaknuo bih i zapažen rad Mlađeži HPEU u okupljanju mladih PanEuropljana iz mnogih europskih zemalja.

¶ Građani svih dobrostojećih država članica EU, poput Njemačke, Italije i Francuske osjetili su pad životnog standarda. Zakoni, direktive i smjernice kreću se u pravcu olakšavanja protoka kapitala i roba, radne snage... Nacionalne ekonomije postaju nebitne spram nadnacionalnih ekonomskih interesa, a kada svijet zadesi ekonomska kriza poput ove u kojoj se sada nalazimo svaka zemlja mora naći vlastito nacionalno rješenje. Nema globalnih rješenja, postoje samo globalni pravci kretanja koji nas vode - tko zna kuda?

U pravu ste, nitko ne može pouzdano znati što nam donosi budućnost. Možemo samo više ili manje uspješno predviđati i nadati se. Proces globalizacije vidljiv je u mnogim područjima. Ali globalizacija nije ponistiла i prevladala nacionalnu državu u svim aspektima. Sadašnja finansijska kriza samo je potvrdila njezinu ulogu i važnost. Jedino je državna politika bila u stanju spašavati posrnule banke i multinacionalne kompanije. Treba pritom svakako imati u vidu kako pod pritiskom globalne konkurenциje i velikih tržišnih središta male europske države s nekoliko milijuna stanovnika nemaju perspektivu. Štoviše, urušavaju se gospodarstva i snažnijih europskih država koje su proteklih nekoliko desetljeća slavljeni kao društva blagostanja. Zato mi se čini pravim državničkim potezom inicijativa francuskoga predsjednika Sarkozyja koji trenutačno predsjedava EU da se prema krizi solidarno postavi cijelo europsko društvo. To je pravi put kojim u neposrednoj budućnosti trebaju ići europske države u izgradnji zajedničke europske strategije gospodarstva i politike. Jer, kako smo konstatirali na konferenciji u Opatiji, svijet je izašao

iz bipolarne ere, ali nije nastala unipolarna nego multipolarna struktura s globalnim tržišnim velesilama kao što su SAD, Kina, India, Rusija, Brazil i dr. Ravnopravan subjekt na takvoj pozornici može biti samo ujedinjena Europa.

¶ O kakvoj etici danas možemo govoriti kada je kvaliteta života običnog čovjeka manje važna od moćnog dolara? Pri tom ne mislim samo na ugrožavanje radnih i ljudskih prava u Aziji (slabo plaćen rad, nezdravi uvjeti rada, dječji rad). I u Europi su ona ugrožena gubitkom posla zbog seljenja proizvodnog sektora na drugi kraj zemaljske kugle.

Etiku ne bih neposredno vezao uz kvalitetu života i visinu zarade. Čudoredno djelovanje ljudi nadilazi materijalne odrednice i može biti pravednije ponekad u oskudnim uvjetima nego u izobilju. Ali kada ukazujete na problem porasta nepravednosti u raspoljeli dobara između pojedinih dijelova svijeta i u društvu općenito, tada ste potpuno u pravu. Suvremeni globalni procesi jasno potvrđuju kako su bile naivne utopijske predodžbe da će porastom proizvodnje materijalnih dobara doći do pravednije distribucije sredstava. Ne samo da se to nije ostvarilo, nego smo trenutačno svjedoci još brutalnijih raslojavanja u društvu na bogatu manjinu i osiromašenu većinu. Urušavanje europskih socijalnih država blagostanja u globalizacijskim trendovima odlijevanja i bijega kapitala dovelo je, kako ste dobro primijetili, do veće nezaposlenosti i gubitka socijalnih prava. Podvrgavanje svih sfera društva logici dobiti neće suvremenu civilizaciju daleko odvesti. Nema perspektive logika mrvljenja i svodenja društva na atomizirane pojedince koji su u svojoj težnji za dobiti međusobno suprotstavljeni. U odgoju, politici, društvenim i kulturnim institucijama potrebno je jačati elemente solidarnosti i povezivanja društva u zajedništvu, od obitelji, koja je također zapala u svojevrsnu krizu, do države i naddržavnih saveza i zajednica. Za svjetliju budućnost potrebno je ono o čemu su filozofi oduvijek sanjali - više pravednosti u svijetu. Paneuropska ideja zagovara gospodarstvo s izraženom socijalnom odgovornošću i solidarnošću građana.

¶ Kako objašnjavate rasističke ispade (npr. antiislamske) u Europi, ksenofobijsku, pobunu afričkih iseljenika u Parizu 2005? Europa nikad nije bila poprište takve negativne energije. Kako se boriti protiv ispada takve vrste najmračnijeg nacionalizma?

Moram opet u odgovoru poći od različitoga stava u odnosu na drugu rečenicu Va-

šega pitanja. Na žalost, Europa je kroz povijest često, a osobito u 20. stoljeću bila poprište razornih negativnih energija nacionalizma i totalitarnih ideologija raznih predznaka. Pa i visoko civilizirane nacije kao što su njemačka i talijanska, da spomenem samo neke, nisu bile imune na takva zla. Veći dio Zapadne Europe od sredine 20. stoljeća gradi povijesni eksperiment europske suradnje u mirotvornoj zajednici. Međutim, poteškoće se javljaju na spomenutim primjerima rasističkih i ksenofobičnih ispada kada dođe do eksperimentiranja i umjetne izgradnje multikulturalnog društva kada se nađu suprotstavljenje etničke, nacionalne, vjerske ili druge zajednice koje imaju različite vrijednosne sustave. Europska društva koja imaju višestoljetnu sekularnu tradiciju u odnosu vjere i politike nalaze se u neugodnom položaju kada se susretnu s fundamentalističkim krugovima koji ne prihvataju takve zasade. Da biste mogli održati i izgraditi toleranciju u društvu ne smije prijeći kritičnu masu onaj dio koji to ne prihvata. Zato mi se čini neophodna stabilizacija europskih institucija i ustava na zajedničkim vrijednostima i tradiciji u kojoj će odnos prema drukčijem biti otvoren i tolerantan. Provokativnim za budući razvoj Europske unije čini mi se u takvim okolnostima ulazak Turške, koja je simbolično započela pregovore nekoliko sati prije Republike Hrvatske, s velikim azijskim zaledem i stanovništvom koje bi moglo unijeti još više podjela.

¶ Jednom kada uđemo u EU i postanemo "dio obitelji", do koje mjere trebamo očuvati neovisnost gospodarstva, nacionalni suverenitet?

Nisam ekonomski stručnjak, ali mi je jasno da nema neovisnog gospodarstva u globaliziranom svijetu. I prije nego što smo ušli u EU vidimo kako je teško govoriti o neovisnosti gospodarstva, primjerice, kada je većina banaka u stranom vlasništvu, kada na zajedničkom europskom tržištu djeluju multinacionalne kompanije. Dakle, preostaje nam jačati vlastitu konkurenčnost i gospodarstvo, podizati zaposlenost i obrazovanost stanovništva, graditi vlastite uspješne ljude i poduzeća. Ne dopustiti da nam zemlju, more i dobra preuzmu drugi i moćniji, da mi postanemo posluga bogatim vlasnicima. A što se nacionalne suverenosti tiče, ona je ionako ograničena u globaliziranom svijetu. Zato će se bolje očuvati primjerom mjestom u ujedinjenoj Europi, u kojoj ćemo imati nacionalna prava, ravнопravan jezik i državne institucije, nego nezaštićena na poprištu gospodarskih i političkih utjecaja svjetskih oligarhija.

Čestitamo novim stipendistima!

Drugu godinu za redom, početkom listopada 2008., raspisan je natječaj za dodjelu stipendija učenicima i studentima u trima kategorijama: djeca smrtno stradalih i nestalih branitelja HVO-a, one kojima je novčana pomoć potrebita i nadareni studenti, osim 1. godine studija i apsolvenata, s prosjekom ocjena 4,00 i više. Rezultati natječaja su poznati

Predsjednik
Zaklade Prsten
gospodin Mijo Marić

PRSTEN

UBH "Prsten" osnovala je Zakladu Prsten u listopadu 2007. godine. Članovi Udruge svjesni su iznimne važnosti obrazovanja i znanja kao preduvjeta ostvarivanja stabilnog i uspješnog društva. Cilj Zaklade je pomoći i potaknuti obrazovanje, a time dugoročno i zapošljavanje, učenika i studenata koji će stečena znanja upotrijebiti za daljnji razvoj prostora na kojem žive - Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Prvi natječaj za stipendije objavljen je 13. listopada 2007. godine te su tom

prilikom dodijeljene 34 stipendije. Na natječaj je pristigla 241 molba pa je Povjerenstvo za natječaj imalo mnogo posla pri izabiru onih kandidata koji najviše zaslužuju stipendiju Zaklade Prsten. Vjerujemo kako će ovi mlađi ljudi stipendiju shvatiti kao poticaj da se što više zalažu na svom putu ka dalnjem znanju i obrazovanju.

Mijo Marić, upravitelj Zaklade Prsten, u ime stipendista Zaklade, izražava zahvalnost svim zakladnicima, donatorima i sponzorima na njihovoj nesebičnoj pomoći i podršci mladim ljudima opredijeljenim za stjecanje znanje. Zajednički stav naših stipen-

dista je da će i oni, kada budu u prilici, pomagati drugima i na taj način širiti PRSTEN razumijevanja i dobrote.

Mogu slobodno kazati, kaže gospodin Marić, da su naši zakladnici i stipendisti jedinstveni u stavu da dominantno obilježje Prstena postaje znanje i pomaganje, a želja svih nas je da to bude naše prepoznatljivo i trajno obilježje. Dosadašnji rezultati daju nam za pravo da vjerujemo da će tako i biti.

Velik odaziv učenika i studenata

Ove godine na natječaj, koji je bio otvoren do 21. studenoga, prijavilo se

295 kandidata. Temeljem članka 14. Pravilnika o uvjetima i postupku dodjele sredstava za ostvarivanje svrhe Zaklade Prsten, Povjerenstvo za natječaj Zaklade Prsten na svojoj sjednici održanoj 10. studenoga 2008. godine, utvrdilo je rezultate natječaja i dodjele stipendija. Upravni odbor Zaklade Prsten raspisao je natječaj za dodjelu 30 stipendija učenicima srednjih škola i studenima Hrvatima u Bosni i Hercegovini i Hrvatima iz Bosne i Hercegovine koji žive u Republici Hrvatskoj, za školsku/akademsku 2008/2009. godinu. Nakon razmatranja svih pravodobnih i potpunih prijava, uvida u dokumentaciju i provjere koji su pristupnici ispunili, mjerila za odabir stipendista, kao i sve ostale uvjete natječaja, utvrđeni su sljedeći rezultati po skupinama, uz naznaku mjesta podrijetla i adrese prebivališta.

POPIS STIPENDISTA

a) učenici djeca smrtno stradalih i nestalih branitelja HVO-a - 1 stipendija

1) MARINA NIKOLIĆ, (Sarajevo-Konjic), Tenja, Josipa Kozarca 12

b) studenti djeca smrtno stradalih i nestalih branitelja HVO-a - 13 stipendija

- 1) KATARINA TADIĆ (Zavidovići), Samobor, Josipa Komparea 1
- 2) LJUBICA NIKOLAŠ (Derventa), Slavonski Brod, Slavonija II 2/6
- 3) DEJAN MARIĆ (Bosanski Brod), Slavonski Brod, Bračka 20
- 4) KATARINA PAVLOVIĆ (Doboj), Žepče, Stjepana Tomaševića bb
- 5) IVONA JELAŠ (Sarajevo), Kiseljak, Privorski put 25
- 6) IVAN HRSKANOVIĆ (Gradačac), Domaljevac, Štrosmajerova 50
- 7) BRANKO LUKAČ (Brčko), Domaljevac, Bazik, Posavskih branitelja 146
- 8) MATO MRKALJ (Bosanski Brod), Slavonski Brod, Bebrina, Zbjeg 35a
- 9) MIHAELA TIRIĆ (Travnik), G. Vakuf-Uskoplje, Dr. Ante Starčevića 2
- 10) DARIO ŠANTIĆ (Vitez), Vitez, Šantići bb
- 11) TONČI VISKOVIĆ (Bugojno), Čapljina, Dr. Ante Starčevića bb
- 12) SANJA ŠVRAKA (Banja Luka), Grižane, Kamenjak 8
- 13) JOSIP RAJĆ (Jajce), Jajce, Klimenta bb

c) učenici kojima je novčana pomoć potrebita - 4 stipendije

- 1) JOSIPA ZLATUNIĆ (Novi Travnik), Knin, Tomislavova 169
- 2) MONIKA JEZILDŽIĆ (Zenica), Busovača, Ul. mons. M. Alampovića 23
- 3) TEREZIJA JERKOVIĆ (Tuzla), Hrvatski Leskovac, Markulinka 13
- 4) LJUBINKA ĆORKOVIĆ (Bosanska Gradiška), Vojnić, Vojničica 53

d) studenti kojima je novčana pomoć potrebita - 4 stipendije

- 1) RANKO ČOVIĆ (Kakanj), Gračac, Hrvatskog proljeća 23
- 2) ANA TADIĆ (Zenica), Žepče, Stjepana Tomaševića 3/3
- 3) IVANA PAVIĆ (Bosanski Brod), Slavonski Brod, Podvinje, Hrvatskih branitelja 35
- 4) SINIŠA DEPČINSKI (Derventa), Derventa, Donja Bišnja 17

e) nadareni učenici, osim 1. razreda, s prosjekom ocjena 4,50 i više - 4 stipendije

- 1) SONJA STANČIĆ (Sarajevo), Sarajevo, Jukićeva 5
- 2) ADRIANA KATAVIĆ (Sarajevo), Sarajevo, Skenderija 19
- 3) IVONA KOVAČEVIĆ (Sanski Most), Rovišće, Tuk 86
- 4) VIKTORIJA GELJIĆ (Brčko), Zagreb, Velika Kosnica 15 F

f) nadareni studenti, osim 1. godine studija i apsolvenata, s prosjekom ocjena 4,00 i više - 4 stipendije

- 1) MARIJA BRESTOVAC (Tuzla), Tuzla, I. Tuzlanske brigade 3
- 2) ANA MIOČ (Livno), Livno, Žabljak bb
- 3) HRVOJE ZELJKO (Mostar), Široki Brijeg, Puringajska bb
- 4) JELENA ALEKSIĆ (Banja Luka), Sisak, Andrije Milčinović 14
Ostali kandidati su niže rangirani ili su dostavili nepotpune prijave.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA UPRAVLJANJA U ZAKLADI PRSTEN

Osnivač Zaklade je Udruga bosanskih Hrvata "Prsten". Tijela Zaklade su sedmeročlani Upravni odbor i Upravitelj Zaklade koji predstavlja i zastupa Zakladu.

I. UPRAVNI ODBOR ZAKLADE PRSTEN

Članovi Upravnog odbora Zaklade PRSTEN:

Pavo Zubak, predsjednik Upravnog odbora

dr.sc. Zvonko Biljecki, potpredsjednik Upravnog odbora

Ilija Tolić

prof. dr. Ivan Lovrinović

Bruno Iljkić

prof.dr. Tomislav Dubravac

Marko Buljan

II. UPRAVITELJ ZAKLADE PRSTEN:

Mijo Marić

POZIV: PRIDRUŽITE NAM SE!

Pridružite se mnogima koji su već prepoznali poseban značaj Zaklade Prsten i pomognite da zajedničkim snagama razvijemo potencijale naših učenika i studenata! Donirani iznos možete uplatiti na žiro račun Zaklade: 2390001-1100349000 kod Hrvatske poštanske Banke.

Tri priče naših stipendista

Mali korak za Prsten, veliki za budućnost

Evo ovako je to izgledalo na prošlogodišnjoj dodjeli stipendija u Sheratonu

Tatjana Blaž, studentica je četvrte godine Glazbene akademije, smjer glazbena pedagogija. Ona je prošlogodišnja dobitnica stipendije i upitali smo je o njenom iskustvu i na koji način joj je ova finansijska pomoć dobrodošla. Rođena je u Vitezu, gdje joj i danas živi ostatak obitelji. Tatjana je 1994. godine napustila Vitez i otišla u Zagreb na nastavak školovanja. U Zagrebu stanuje, prvo u dačkom, zatim u studentskom domu. Tatjanini roditelji u Vitezu ne rade te studij od početka plaća sama. Stipendija koju je dobila od Zaklade Prsten joj je uvelike pomogla oko troškova i umanjila je brige njenih roditelja. Sa Zakladom ima, kaže zadovoljno, odlična iskustva. Rado se odazvala pozivu iz Zaklade Prsten da nastupi na humanitarnom koncertu "Prsten za budućnost" zajedno sa Sandrom Bagarić. Tatjana je, naime, slijepa studentica-stipendistica, koja je nastupila u duetu sa slavnom opernom pjevačicom.

Ljubica Nikolaš, studentica je prve godine Fakulteta kemijskog inženjerstva i tehnologije. Stipendiju je dobila u kategoriji djece poginulih i nestalih branitelja HV-a. Rođena je u Derventi gdje joj je živjela obitelj do rata. Potom odlaze u Slavonski Brod. Trenutačno stanuje u studentskom domu u Zagrebu. Otac Dinko Nikolaš poginuo je 1992. godine na bojištu kraj Dervente. Finansijska pomoć će joj svakako dobro doći da se lakše suoči s visokim troškovima života u Zagrebu koji ne štede nikoga, posebice, studente koji žive odvojeno od svojih obitelji.

Sonja Stančić, učenica je 3 razreda realne gimnazije, katoličkog školskog centra Sv. Josip u Sarajevu. Odlična je učenica s prosjekom 5,00, a ove godine je prvi put dobila stipendiju od Zaklade Prsten u kategoriji nadarenih učenika. Kad smo je nazvali na telefon, javio nam se radosni otac i rekao da je stipendija stigla na pravu adresu. Sonja nam je ispričala da samo otac radi i ima mala primanja, a starija sestra Svetlana je na studiju u Zagrebu. Raduje se što će na ovaj način moći pomoći i sestri. Školu pohađa u popodnevnoj smjeni jer ujutro u istu zgradu idu osnovnoškolci. Planira upisati studij ekonomije ili elektrotehnike, no još ima vremena za konačnu odluku.

ancona.

modern kitchen

maja

Industrijska zona bb, Đakovo
Tel. +385 (0)31 840 840, Croatia
e-mail: anconag@ancona.hr
www.ancona.hr

Pro Heni d.o.o.

za projektiranje, geodetska mjerena,
izradu geodetskih elaborata i podloga
Zagreb, Trakoščanska 4
Tel: 01/ 3822 545 Fax: 01/ 3680 565
MB: 0262641

Tvrtka Pro Heni d.o.o. za projektiranje, geodetska mjerena, izradu geodetskih elaborata i podloga osnovana je 1994. god. u privatnom vlasništvu. Po broju uposlenih i veličini prometa spada u male poduzetnike pri čemu ima kontinuirani rast svih pokazatelja poslovanja . Pro Heni d.o.o. ima kontinuiranu i uspješnu poslovnu suradnju sa domaćim i ino partnerima na prostorima Republike Hrvatske, a stalna ulaganja u zaposlenike i tehničku opremu predstavlja politiku dugoročnog opstanka i budućeg razvoja tvrtke.

Ekološki kutak

Prirodni okoliš ima ograničene resurse kojima je nužna čovjekova zaštita. Koncept održivog razvoja i plan upravljanja prirodnim resursima (priroda x ekonomija x društvo) je temeljna odrednica strategije gospodarskog, ekonomskog i socijalnog razvoja društvene zajednice

PIŠE: dr. sc. Tomislav Dubravac

Opravdana zabrinutost o poremećajima ekološke ravnoteže planeta Zemlje dovela je do nužnosti podizanja razine svijesti o važnosti očuvanja čovjekove sredine. Jedan od razloga jest i taj što je sve više njih izravno izloženo posljedicama njenog narušavanja. Efikasan odgovor na bilo koju prijetnju zavisi od prepoznavanja te prijetnje. Sasvim je jasno da nas globalizacija kakvu danas imamo ne može dovesti tamo gdje bismo htjeli. Ne tako davno samo su ekološki aktivisti upozoravali da su nam potrebne promjene. Danas o tome govore i predstavnici vodećih korporacija, ministri, ugledni svjetski znanstvenici, pa čak i obaveštajne službe. Ako je 20. stoljeće bilo, a jest, stoljeće modernog načina života,

obilježeno krizom moralnih vrijednosti i općenite destrukcije života, početak trećeg milenija morat će biti na tragu ponovnog pronaalaženja - mjere. Mjere u načinu živiljenja, potrebama, prioritetima, povratku jednostavnosti te odgovornosti prema prirodi i njenoj budućnosti jer je to i naša budućnost. Stoga je strategija zaštite okoliša i prirodnih vrijednosti prioritetski dokument svih razvijenih zemalja svijeta, a koncept održivog razvoja mora postati dominantna odrednica razvoja.

Prema studiji iz 2002. godine koju su za potrebe Svjetskog ekonomskog foruma u New Yorku, izradili znanstvenici američkih sveučilišta Yale i Columbia najbolje "zdravstveno stanje" okoline u svijetu od 142 države imaju Finska, Norveška i Švedska, a najlošije Sjeverna Koreja, Haiti, Kuvajt

i Ujedinjeni Arapski Emirati. Hrvatskoj je pripalo izvrsno 12. mjesto, a Bosni i Hercegovini 58. Među 86 parametara kojima je ocjenjivano stanje, između ostalih, nalazi se i kvaliteta zraka, količina i kvaliteta vodenih resursa, bioraznolikost, radioaktivni i drugi otpad, emisija "stakleničkih plinova" i dr. Razmatrani su i neki društveni čimbenici poput politike, koju istraživane zemlje čine u zaštiti okoliša, potpisivanje međunarodnih sporazuma i konvencija i sl. Znakovito

je kako su najrazvijenije zemlje svijeta, lideri u ekonomiji, među najlošijima. Sjedinjene Američke Države su na 51., Njemačka na 54., Japan na 62., a Velika Britanija na 98. mjestu. Zar nam navedeno ne govor u kojem smjeru trebamo razvijati našu ekonomiju, naše ciljeve, naše "bogomdane" privilegije? Znajući navedeno, često se pitamo, gdje smo to pogriješili? Kako do sada nismo uspjeli nametnuti našu "igru"? Ne smijemo dopustiti da nas "zdržene snage" Europske unije, potpomognute "iznutra", koji svakodnevno pokušavaju na raznorazne načine dobiti koncesije na naše prirodne vrijednosti, prevedu, po onoj narodnoj, "žedne preko vode". Poteze valja vući smisleno, s jasnim benefitima, Cum grano salis (s malo zrna soli u glavi).

ŠTO JE NATURA 2000?

Natura 2000 područje je utvrđeno temeljem zakonodavstva Europske unije radi očuvanja najvrjednijeg, no sve ugroženijeg biljnog i životinjskog svijeta i prirode. To je najveća koordinirana mreža područja za zaštitu prirode u svijetu. Temelji se na europskom zakonodavstvu o zaštiti prirode (Direktivom o pticama i Direktivom o staništima), na znanstvenim kriterijima te s jasnom strategijom očuvati, a ne ispravljati. Primjerice, Kina godišnje utroši 42 milijarde eura za POPRAVAK nastalih ekoloških šteta. Što ona znači u praksi? Najjednostavnije rečeno ona prepoznaje kako je čovjek sastavni dio prirode te da oboje najbolje uspijevaju u međusobnoj suradnji i pronaalaženju rješenja kako najbolje upravljati područjem, a da aktivnosti ne škode rijetkim vrstama i staništima. Hrvatska je obvezna držati se načela Nature 2000, a pristupanjem Europskoj uniji bit će prilika za povezivanje njezinih vrijednih prirodnih područja s europskom mrežom ekoloških važnih područja. Posebice što je naša zemlja prema biološkoj raznolikosti jedna od najbogatijih zemalja Europe. Smjestila se na razmeđu četiriju različitih bio-geografskih regija - prostranih ravnica i močvara na sjeveru, brdovitog kraja i šume u sredini, oštrih planina koje se prostiru duž cijele zemlje te nevjerojatne obale s više od 1000 otoka. Do sada je Naturom 2000 obuhvaćeno 44,83% površine hrvatskog teritorija. Naturom 2000 koordinira Državni zavod za zaštitu prirode (DZZP). Za one koji žele doznati više, prikaz mogućih Natura 2000 područja dostupan je na adresi: www.natura2000.hr

Ekološke vijesti

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA: ZAŠTIĆENA PODRUČJA U FUNKCIJI ODRŽIVOG RAZVOJA

BIHAĆ, 6.-8. 11. 2008., BIH

O ekologiji, zaštiti okoliša i zaštićenim prirodnim vrijednostima raspravljalo se na netom održanoj Međunarodnoj konferenciji "Zaštićena područja u funkciji održivog razvoja" u Bihaću od 6. do 8. studenoga 2008. godine. Konferencija je održana u organizaciji Federalnog ministarstva okoliša i turizma i pod visokim pokroviteljstvom Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Općine Bihać. Bio je to veliki događaj za našu regiju i BiH, kako kaže predsjednik Organizacijskog odbora prof. dr. sc. Nevenko Herceg, ministar okoliša i turizma FBiH "koja intenziviranjem zaštite svojih prirodnih vrijednosti nastoji osigurati održivi razvoj prihvatajući načela uravnoteženog ekonomskog rasta i visokog stupnja zaštite i unapređenja kvalitete prirode i okoliša. To potvrđuje i nedavno utemeljenje Nacionalnog parka "Una" koji jamči održavanje ne samo postojećeg stanja prirode nego i održivi razvoj područja uz uvažavanje potrebe lokalnog stanovništva i promicanje održivih poduzetničkih djelatnosti". Inače, rijeka Una, koju mnogi s pravom opisuju kao jednu, jedinu, unikatnu, neponovljivu, je treći Nacionalni park u BiH, prvi u Federaciji BiH. Rasprostire se na površini od 19.800 ha. Prvi Nacionalni park u BiH je "Sutjeska", proglašen 1962. (površina 17.250 ha), a drugi "Kozara", proglašen 1967. godine (površina 3.520 ha).

Na skupu je istaknuta porazna činjenica kako je u BiH zaštićeno svega 0,55% teritorija, što je devet puta manje od europskog prosjeka. Primjerice, Republika Hrvatska ima približno 13% teritorija pod raznim režimima zaštite. Nacionalni planovi predviđaju zaštitu 16% ukupne površine BiH u budućnosti.

Trodnevni skup u Bihaću je na jednom mjestu okupio više od pedeset prijavljenih znanstvenih i stručnih radova istaknutih znanstvenika, stručnjaka i javnih osoba iz BiH i inozemstva koji na različite načine skrbe o prirodi i zaštiti prirodnih vrijednosti. Cilj skupa je bio pronaći odgovore na pitanja kako očuvati i zaštititi prirodne vrijednosti, ali i osigurati njihovu primjerenu valorizaciju, cijeneći iskustva dobre prakse država iz okruženja, kroz razmjenu znanja i iskustava, zagovarači regionalni pristup, partnerstvo i suradnju. Temeljni kredo, koji uvijek valja zagovarati na skupovima ove problematike je kako održivo upravljanje prirodom nije u suprotnostima s principima aktivne zaštite. Osobito je važno sve aktivnosti temeljiti na znanstvenim spoznajama, uvažavajući interdisciplinarni pristup, a kroz suradnju raznih struka postići konsenzus pri tome ne zaboraviti Vox populi, vox dei (glas naroda, glas boga). Jer, zaštićena područja bilo kojega tipa neće preživjeti bez ljudi - ljudi unutar njihovih granica, koji ih koriste na razborit način ili ljudi izvan njihovih granica, koji ih poštuju i brane. Isto tako samo izdvajanje i administrativno proglašenje zaštićenog područja ne znači a priori sigurnost za prirodne resurse. Ponekad je to teško, ali svjesni važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti nema nam alternative, na dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

Značajnu težinu skupu dao je gosp. Marco Mantovanelli, direktor ureda Svjetske banke za BiH, koja daje snažnu potporu kroz izvore financiranja za zaštitu biodiverziteta. Isto tako svojom naznačenošću važnost skupu dao je i dr. sc. Johan Hesse, prvi tajnik misije Europske komisije za BiH i voditelj Operativnog odjela za gospodarske reforme i prirodne resurse, koji daje naglasak na usklađivanje zakonodavstva s propisima Europske unije, te gospodin Davorin Marković, ravnatelj Državnog zavoda za zaštitu prirode Republike Hrvatske. Treći dan skupa organiziran je posjet Nacionalnom parku "Una".

Autor teksta s ministrom okoliša i turizma Federacije BiH, prof. dr. sc. Nevenkom Hercegom, savjetnikom ministra, prof. Tomislavom Lukićem i prof. dr. sc. Ivanom Martinićem sa Šumarskog fakulteta u Zagrebu

ANTOLOGIJA EKOLOGIZAMA

Priredio: dr. sc. Tomislav Dubravac

Zemlja ne pripada čovjeku: čovjek pripada zemlji.

• • •
Zemlja daruje samo kad um caruje.

• • •
Došlo je vrijeme da i vodu treba - oprati.

• • •
Nitko ne može dati ono što priroda uskrati.

• • •
U šumi ne ostavljaj ništa osim tragova svojih stopala.

• • •
Nismo naslijedili ovu Zemlju od naših predaka već smo je pozajmili od svojih potomaka.

• • •
Očekujemo od čovjeka da jednog dana osmotri prirodu - i pocrveni od stida.

• • •
Tko nije išao bos po trnju, nema pravo da čizmom gazi travu.

• • •
Kap jutarnje rose je jako lijepa da joj vječnost nije potrebna.

• • •
Uskoro će zrak biti toliko zagađen da ćemo disati na vlastitu odgovornost.

• • •
Kisele kiše su suze opomene koje priroda upućuje čovjeku.

• • •
Planetu Zemlja prijeti ekološka katastrofa. Došlo je do najezde ljudi.

• • •
Druge civilizacije vjeruju da i na Zemlji ima života.

• • •
Svi bi da mijenjaju svijet. Nitko neće da ga spašava.

• • •
Čovječe, dosta je bilo igranja s prirodom! Vrijeme je da se vratiš na drvo.

Znate li da je:

- 2. veljače Svjetski dan močvarnih staništa
- 21. ožujka Svjetski dan zaštite šuma
- 22. ožujka Svjetski dan voda
- 22. travnja Svjetski dan Planeta Zemlja
- 22. svibnja Svjetski dan biološke raznolikosti
- 5. lipnja Svjetski dan zaštite okoliša
- 11. prosinca Svjetski dan zaštite planina

U ponedjeljak, 8. rujna, u večernjim satima podružnica UBH Prsten Sl. Brod organizirala je Okrugli stol o položaju Hrvata u BiH u entitetu Republika Srpska. U predvečerje tog dana u restoranu sportsko-rekreacijskog centra Migalovci nedaleko od Sl. Broda okupilo se oko stotinu ljudi.

PIŠE: Mijat Jerković

Uz članove Uprave podružnice Prstena iz Broda i središnjice Prstena iz Zagreba, sadašnjeg predsjednika dr. sci. Zvonka Biljeckog, donedavnog i prvog predsjednika Iliju Tolića, tajnika Dragu Kisića i članove Upravnog odbora T. Dubravca, M. Biškića, gradonačelnika Sl. Broda dr. Mirka Dusparu, nekoliko saborskih za-stupnika S. Bilić Vardić i S. Šimunović, M. Bilonjića, Š. Đurđevića, uz mnoge Hrvate kojima je Brod odavna novi zavičaj i one koji su tek tijekom proteklog rata stigli onamo i ondje se zaustavili ili/i ostali, na ovom su skupu, uz posebnog gosta banjalučkog biskupa dr. Franju Komaricu, bili i predstavnici Hrvata povratnika u Bosansku Posavinu kao i župnici iz nekih povratničkih župa - Plehana, Dervente, Žeravca gvardijan fra Mirko Filipović, župnici vlč. Filip Maršić i fra Ivan Čurić.

Predsjednik brodske podružnice dr. Pejo Samardžić predsjedao je skupu. On je, među ostalim, istaknuo kako članovi podružnice pokušavaju svojim aktivno-stima pripomoći onima koji su se vratili, koji žele ostati na svojim ognjištima, onima koji se žele školovati i vratiti dug svome zavičaju. Doprinosom koji, istina, uvijek može biti i bolji i brži...

Nadalje je rekao, kako oni koji govore istinu, koji čine dobro i koji osjećaju dug prema roditeljima, zavičaju i domovini, kako oni jesu i kako će oni biti garancija da se neće zanjekati podrijetlo, zabora-

Okrugli stol u Slavonskom Brodu

viti mjesto gdje su rođeni, gdje su kršteni, gdje su napravili prve korake i naučili prve riječi.

Takoder je istaknuo da članovi Podružnice žele pridonijeti promicanju i zaštititi tradicije, kulture, gospodarske suradnje i humanitarnog djelovanja Hrvata u Republici Hrvatskoj i BiH, a u cilju očuvanja temeljnih vrijednosti i jedinstva hrvatskog naroda i njegova prosperiteta.

Predsjednik UBH Prsten dr. sci. Zvonko Biljecki rekao je, među ostalim, kako je trenutačno prioritet Udruge Prsten, kao vodeće udruge bosanskih Hrvata, zajedno s drugim udrušama, izlazak Hrvata s tih područja na lokalne izbore 5. listopada; kako je Udruga uspjela animirati više od 12.000 birača i kako će učiniti sve da ne izgubi onih 2.000 birača iz Posavine. Nadalje, smatra da će bez toga biti teško ondje ostvariti program Udruge u bilo kojem obliku - u gospodarskom, kulturnom ili bilo kojem drugom, te na kraju naglasio da će se Udruga koristiti svim mogućim legalnim sredstvima da povratnicima i onima koji traže povratak osigura minimum mogućnosti utjecaja na politiku, na razvoj i mogućnost povratka...

Glavni gost ovog skupa bio je banjo-

lučki biskup dr. Franjo Komarica. Čovjek koji, kako nam reče predsjednik Samardžić, svojim životom svjedoči ljubav prema svome narodu i zavičaju, čovjek koji ustrajnošću, iskrenošću i beskrajnom ljubavi prema čovjeku i domovini vraća nadu ožalošćenima, povrijedениma, prognanimima...

U svom duljem govoru, a i kasnije u diskusiji, biskup Komarica je, među ostalim, istaknuo kako se mnogi prognani Hrvati 13 godina poslije rata žele vratiti svojim kućama, ali kako još uvi-jek nedostaje političke volje pretvorene u konkretnе poteze, tj. materijalne pomoći, strategije za povratak i održivi ostakan; kako su zato mnoge oči uprte, uvi-jek iznova, u nova obećanja koja dolaze

od političara.

Istaknuo je, dokle god ima nade kod tih ljudi, da je za očekivati da će ona, prije ili kasnije biti ispunjena. Ali, kako smo, na žalost, svjedoci da je kod jednog broja njih ta nada umrla, a to je porazno, ne samo za te ljude, za njihov narod, nego za cijelokupnu društvenu stvarnost; kako je Posavina je prazna, što je i ružno, i tužno, i nedopustivo, i zapravo zločinački, pred Bogom sigurno veliki grijeh, a pred međunarodnom zajednicom doista zločin.

- I zato ne možemo ne poticati političare i gospodarstvenike, ali i sve druge koji moraju stvoriti nužne preduvjete za povratak i održivi opstanak, za život do stojan čovjeka - rekao je uz to biskup Komarica i dodaо:

- Dokazali smo da su predstavnici međunarodne zajednice koji su bili involvirani u ovu našu dramu i tragediju pokazali svoje lice. Na žalost, ne lije po. Baš kao i domaći političari i jednog,

drugog i trećeg naroda. Rezultat pokazivanja tog lica je ova drama koja još uvijek traje. Ona je nedopustiva i zato sada svi imaju šansu da isprave ono što prijašnje garniture političara nisu radile, što nisu bili kadri, sposobni ili voljni uraditi...

Slična su se razmišljanja mogla čuti i od drugih sudionika. Bilo je zanimljivih i konkretnih prijedloga. Tako, npr. da se u Bos. Posavini osnuje biskupija sa sjedištem u Derventi od derventskog župnika, da se biskupa Komaricu ponovo predloži za Nobelovu nagradu.

Na kraju, predsjednik Prstena dr. sci. Zvonko Biljecki predao je biskupu Komarici ček od 100.000 kuna, dar podružnice i središnjice za izgradnju crkve i samostana Petrićevac u Banjaluci.

Poslije završetka Okruglog stola, druženje i razgovor nastavljeni su i za vrijeme domjenka, što ga je dao prirediti domaćin u Migalovcima Mijo Opačak, inače član Upravnog odbora brodskih podružnica Prstena.

Razgovor s banjalučkim biskupom Franjom Komaricom

Stanje Hrvata u Bosni i Hercegovini

RAZGOVARALA: Brankica Lukačević

U rujnu ste sudjelovali na Okruglom stolu na temu "Položaj Hrvata u BiH" (entitet RS) koji je organizirala Udruga Prsten. Kakvi su odjeci?

Bio sam ugodno iznenaden svime što sam viđao i čuo na toj tribini. Vodstvo kao i članstvo Udruge Prsten, kako su se predstavili na spomenutoj tribini, ostavlja dojam ozbiljnosti, promišljenosti i odlučnosti u provođenju konkretnih, konstruktivnih, kratko-ročnih i dugoročnih akcija usmjerenih na održivi povratak hrvatske autohtone populacije u Bosansku Posavинu, Srednju Bosnu i u druge krajeve Bosne, odakle su tijekom nedavnog rata bili prisiljeni otići. S pravom očekujem - i ne samo ja, da se uskoro vide i konkretni plodovi te, mnogo obećavajuće Udruge.

Prošli su izbori, je li položaj Hrvata u BiH promijenjen?

Nisam u mogućnosti dati pravu prosudbu jer u tjednima nakon izbora nisam mogao pratiti u medijima odjek rezultata izbora, a nisam imao ni prigode razgovarati o tome s političarima. Za Banjaluku i okolinu mi se čini da će se dosadašnji trend s nama domaćim Hrvatima nastaviti, tj. da ćemo izumirati zbog starosti ili drugih uzroka, a većeg povratka prognanih ovdašnjih Hrvata na žalost nema na vidiku. To nikako ne može biti dobro ni za hrvatsku populaciju, ali niti za naše susjede.

Koji je po Vama problem što se Hrvati ne vraćaju u većem broju?

Nema političke volje, a time i nužnih preduvjeta za siguran povratak i moguć ostanak, koji bi bio dostojan čovjeka. Znam da veliki broj naših sunarodnjaka koji bi se žarko željeli vratiti, ali nemaju vodiča, nemaju političara niti stranke koji bi im to i omogućili. Velika je šteta i povjesna ljaga na političarima iz reda hrvatskog naroda što se nisu odlučnije zauzeli za pravo svog naroda - na osnovna ljudska prava i slobode pa tako i pravo na rodni kraj. Tužno je i ružno i u isto vrijeme nedopustivo da domaći političar, predsjednik mjesne zajednice - konkretno u Ljubiji, kaže tamošnjim preostalim Hrvatima neka idu biskupu za pomoć izgradnje puta i dovođenja struje i obnavljanja kuća jer on s njima nema ništa.

Kako privući ljudе da se vraćaju u BiH?

Najprije treba onima koji su ostali omogućiti da žive životom dostoјnim čovjeka, tj. da imaju i kuću, i posao, i cestu, i struju, i ambulantu, i crkvu i zdravstveno osiguranje.

Također treba omogućiti povratak i ostanak i sve drugo onima koji uporno traže da se vrati u svoje prisilno zamijenjene kuće i stanove. Domaći i strani političari trebaju prijeći s riječi obećanja na konkretna djela.

Intervju s predsjednikom podružnice UBH "Prsten" u Osijeku prof. dr. sc. Dragom Šubarićem

Cijela obitelj je uz Prsten

Udrizi Prsten sam se priključio nedugo poslije osnivanja Udruge u Zagrebu. Naravno, uopće nije bilo dileme hoću li se pridružiti ili ne, tako da sam bio u skupini koju je predvodio Marko Pipunić i koja je u ljeto 2007. godine pokrenula osnivanje podružnice UBH u Osijeku

RAZGOVARALA: Ivana Koločić

¶ Koje su Vam najdraže uspomene iz djetinjstva?

Najdraža sjećanja iz djetinjstva su mi svakako na ljudi uz koje sam odrastao, na prava i iskrena prijateljstva koja traju i danas. Moje je djetinjstvo bilo jednostavno i skromno, ali najiskrenije i naj-sretnije razdoblje mog života. Kada iz današnje perspektive sagledam svoje djetinjstvo ono mi se čini kao jedan san (velika obitelj, puno prijatelja, život uz rijeku...) i mislim da se nikada ne bih mijenjao s ovime što danas moja djeca imaju.

¶ Ispričajte nam nešto o Vašoj obitelji?

Često znam reći da imam veliku, složnu i dosta bučnu obitelji. Supruga Mara (također iz G. Kladara) i ja imamo troje djece, dvije kćeri i sina. Mislim da s pravom možemo reći da smo ponosni na njih. Najstarija kći Katica je studentica I. godine glume i lutkarstva na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, dok je Domagoj učenik 8. razreda osnovne škole. Uvijek se trudim posvetiti dovoljno vremena svojoj djeci i nastojim imati sluha za sve njihove probleme te često razgovaram s njima. Trudim se ne nametati djeci svoje želje i mišljenje, premda moram priznati da sam se iznenadio kada je moja kći odlučila upisati glumu i lutkarstvo. Moj sin se, uz gitaru i košarku najviše zanima za kemiju i fiziku, na što ja ne mogu sakriti svoje zadovoljstvo.

Tu je i četverogodišnja Dorotea koja je unijela život u obitelj. Pored obveza na fakultetu, u školi ili u vrtiću u kući je uvijek veselo i bučno jer se svira violina i gitara, a kada je u gostima djed zna se zasvirati i šargija.

¶ Što Vam predstavlja rodni kraj i koliko često ga posjećujete?

Baš danas sam bio u rodnom kraju pa mi se i javila posebna inspiracija za odgovaranje na vaš pitanja. Često sam u BiH, prije svega poslom, ali volim otići i s obitelji. U Kladarima ne živi nitko od moje obitelji pa je naš odlazak vezan prije svega za posjete prijateljima ili kao što je to u ovo doba godine za odlazak na groblja. Poznata izreka kaže da moraš znati odakle dolaziš, da bi mogao ići dalje. Vrlo sam ponosan na svoj rodni kraj i tamo se uvijek rado vraćam.

¶ Kada ste otišli iz Gornjih Kladara?

Iz Kladara sam otišao 1983. godine kada sam

počeo studirati na Prehrambeno-tehnološkom fakultetu u Osijeku. Po završetku studija zaposlio sam se u Osijeku i tako ostao sve do danas. U vrijeme prije rata u BiH svaki sam vikend provodio u Kladarima, a poslije se sve promjenilo.

¶ Kako i kada ste se odlučili pridružiti Udrizi "Prsten"?

Udrizi Prsten sam se priključio nedugo poslije osnivanja Udruge u Zagrebu. Naravno, uopće nije bilo dileme hoću li se pridružiti ili ne, tako da sam bio u skupini koju je predvodio Marko Pipunić i koja je u ljeto 2007. godine pokrenula osnivanje podružnice UBH u Osijeku. Tada sam izabran za predsjednika Podružnice i tu funkciju obnašam i danas. Naravno, taj posao uopće nije problem obavljati uz UO podružnice, koji čini grupu vrijednih i sposobnih ljudi. Većinu njih sam prije pokretanja Udruge površno poznavao, a sada mogu reći da smo dobri prijatelji i suradnici.

¶ Kako je organiziran rad osječke podružnice? Koliko često se sastajete? Na koje kontakte i adrese vam se zainteresirani mogu javljati?

Upravni odbor podružnice UBH u Osijeku sastaje se jednom mjesечно, po potrebi i češće, a zainteresirani se mogu obratiti bilo kojem članu Upravnog odbora (popis na web stranici Udruge). Svi zainteresirani za rad u Udrudi mogu se javiti na moju e-mail adresu: drago.subaric@ptos.hr.

¶ Osječka podružnica je vrlo značajna po svojoj brojnosti i uglednom članstvu u Udrudi. Kakav je bio vaš plan i program za ovu godinu i koliko je od toga ostvareno?

Točno, Udruga u Osijeku je brojna i mislim da smo mnogo postigli u promoviranju naše ideje. Planirali smo puno aktivnosti i za početak smo dosta i učinili. Da bismo sredini u kojoj živimo

pokazali tko smo, u siječnju ove godine smo promovirali Udrugu u Osijeku, na skupu na kojem je bilo nazočno 250 gostiju, među kojima čelnštvo Udruge iz Zagreba te predstavnici lokalne vlasti. Na inicijativu naše podružnice u ožujku je održan sastanak članova Udruge i poduzetnika iz RH s predstavnicima institucija Posavske županije i posavskim gospodarstvenicima na kojem je dogovoren suradnja i pomoć Posavini sa ciljem realiziranja projekata koji će pridonijeti kvalitetnijem životu na tom području. Organizirali smo predavanja za poljoprivrednike koja su održali profesori Poljoprivrednog i Prehrambeno-tehnološkog fakulteta iz Osijeka u Tolisi i Odžaku. Zahvaljujući podršci koju Udrudi u Osijeku daje tvrtka "Žito" iz Osijeka, Udruga je Kliničkoj bolnici Osijek i Općoj bolnici u Slavonskom Brodu donirala vrijednu medicinsku opremu. Budući da smo vrlo blizu BiH uvijek volimo isticati da smo tu i da nas se uvijek može pozvati ako na bilo koji način možemo pomoći. Naravno, tu je još dosta manjih aktivnosti koje smo proveli i za koje se nadamo da su nekome bile od koristi. Za sljedeću godinu planiramo nove aktivnosti, a jedna od značajnijih je svakako i briga o članstvu, učlanjivanje i uključivanje članstva u rad Udruge.

¶ Sve više ljudi zna za Udrugu "Prsten" - kakve su promotivne aktivnosti koje ste dosad poduzeli u okviru podružnice?

Za sve aktivnosti koje provodimo nastojimo osigurati da budu popraćene u sredstvima priopćavanja tako da bez pretjerivanja mogu reći da za Udrugu Prsten u Osijeku znaju svi. Skoro svakodnevno se javljaju ljudi zainteresirani za učlanjenje u Udrugu, ali i oni koji formalno ne mogu biti članovi Udruge s podrškom i pohvalom za rad. Uz aktivnosti koje za promidžbu Udruge čine tijela Udruge, mislim da to još bolje rade naši članovi i oni koji će to tek postati, a koji su danas u ovoj regiji, zahvaljujući svome poštenom radu na bilo kojem poslu kojeg obavljaju, prepoznati kao vrlo vrijedni i pošteni ljudi.

¶ Što Vaša obitelj kaže za Vaš angažman u Udrudi "Prsten"?

Drago im je zbog toga, a posebno mojoj djeci koja će se, kada se organizira mladež Udruge sigurno priključiti i aktivno sudjelovati u radu.

PODRUŽNICA RIJEKA

Proteklo razdoblje i planovi za 2009.

PIŠE: Anto Zovko

U proteklih godinu dana održali smo deset sjednica UO i NO, pronašli smo privremeni prostor za rad. Imamo aktivne članove u Ograncima: Viškovo, Matulji, Krk, Lošinj i Rijeka. Društvo broji u PGŽ oko 100 članova, među kojima su ugledni doktori znanosti, uspešni poduzetnici, nadareni sportaši i glazbenici.

Tri člana naše podružnice: predsjednik Anto Zovko, dopredsjednik Željko Nujić i član UO Miro Vujica, redovito sudjeluju u radu Prstena na državnoj razini.

Tridesetak članova naše podružnice aktivno je sudjelovalo u radu Izborne Skupštine u Zagrebu, a u pripremi iste dali su doprinos u izmjenama i dopunama Statuta i usvajanju novog. Održali smo jednu tiskovnu i jednu javnu tribinu s tematikom izlaska na lokalne izbore u BiH, dajući na taj način doprinos cjelokupnoj politici Udruge Prsten o potrebi snažnijeg angažiranja naših ljudi u našim općinama rođenja u BiH. Od ostalih aktivnosti, važno je istaknuti da je članica UO gospođa Mirjana Bilal organizirala za članove i djelatnike Lovranske bolnice posjet rodnom kraju.

ZADACI:

1. Napraviti cijelovitu bazu podataka fizičkih i pravnih subjekata u PGŽ koji potječe iz područja BiH, sadašnjih i potencijalnih članova Udruge.
  2. Pronaći uredski prostor i staviti ga u funkciju.
  3. Organizirati sjednicu UO Prstena na području PGŽ prema njihovom kalendaru.
  4. Organizirati humanitarni koncert u Rijeci.
  5. Organizirati Društvenu večer za članove Udruge.
  6. Formirati klubove Udruge koji će idejno i interesno povezivati ljude sa ciljem prepoznavanja problema u sredini u kojoj živimo te angažirati etički i stručno kompetentne osobe koje će nuditi rješenja.
- Predloženo je osnivanje klubova čiji će program iznijeti njihovi voditelji: Klub za znanost i kulturu, Klub mladih, Klub gospodarstvenika, Klub žena te Klub za zdravstvo i socijalnu skrb.

Nedavno je organizirana uspješna Društvena večer, gdje je uz glazbu, jelo i piće donesen jednoglasan zaključak "ovo nam treba".

Naši članovi sudjelovali su vlastitim prilozima za projekte Udruge: Studentski dom u Sarajevu i

Humanitarni koncert u Lisinskom za podršku stipendiranju studenata.

Dr. Jadranko Jelić, specijalist interne medicine i kirurgije brinući se za zdravlje naših članova nudi besplatan sistematski pregled na godinu.

Humanitarni koncert za Banjalučku biskupiju, koji je planiran za 2008. godinu, nije realiziran, te ga planiramo organizirati u 2009. godini.

Plan i program rada UBH Prsten za 2009. godinu podružnice u Rijeci prihvaćen je na redovnoj skupštini održanoj u ponedjeljak 24. studenoga 2008. Kao glavni cilj podružnice istaknuo bih povećanje broja članova, kako fizičkih tako i pravnih osoba.

PODRUŽNICA MALI LOŠINJ

Proslava godišnjice djelovanja i postojanja

U prisutnosti tridesetak članova Udruge i nazočnih gostiju predsjednika Vlade Županije Posavske Mije Matanovića, gradonačelnika Garija Cappellija i dogradonačelnika Malog Lošinja Rudija Ivkovića, u podružnici Mali Lošinj održana je 11. srpnja 2008. godišnja skupština na kojoj je obilježena prva godina postojanja i djelovanja podružnice.

Na poziv predsjednika podružnice Dragana Lozančića, članovima Udruge obratili su se gradonačelnik Malog Lošinja i saborski zastupnik Gari Cappelli te svojim govorom podržao rad Udruge kao i djelovanje podružnice u Malom Lošinju te ponudio svesrdnu pomoć Udruzi od strane gradske uprave Mali Lošinj.

Članovima Udruge i njihovim gostima obratio se i Mijo Matanović, predsjednik Vlade Županije Posavske sa sjedištem u Orašju, izražavajući zahvalu pozivu na obilježavanje godišnjice djelovanja podružnice u Malom Lošinju kao i upoznavanjem članstva s političkim, gospodar-

skim, socijalnim i drugim prilikama na prostoru dijela Bosanske Posavine iz kojeg dolazi.

Osim toga, Mijo Matanović je iznio i pojasio članstvu probleme vezane za nastupajuće lokalne izbore u Bosni i Hercegovini te način njihovog rješavanja, što je pobudilo pozornost i raspravu na tu temu.

Tijekom skromne svečanosti obilježavanja godišnjice postojanja posebno je istaknuta važnost povezivanja s potencijalnim članovima Udruge s područja grada Cresa koji su pokazali interes za učlanjivanje u podružnicu "UBH" u Malom Lošinju, s obzirom na kompatibilnost prostora i interes ljudi s područja BiH.

STOLARIJA I PILANA BEZ PRIKLJUČKA

Dana 27. rujna 2008. godine održan je sastanak Odbora za gospodarstvo UBH "Prsten", podružnica Mali Lošinj u prostorijama restorana "Dalmacija" u Malom Lošinju. Sastanku su prisustvovali predsjednik Ivan Lukić, potpredsjednik Robert Antičević, članovi Danijel Kljaić i Božo Vucić te predsjednik podružnice Dragan Lozančić.

Raspravljalo se o pristiglom podnesku člana Udruge iz Cresa, Jozo Matoševića podrijetlom iz mjesta Sivša, općina Usora, koji se obratio Udrizi s molbom za pomoć u provedbi projekta stavljanja u funkciju stolarije i pilane na području industrijske zone u općini Usora. Jozo Matošević ima registrirano trgovačko društvo u općini Usora. Tamo je na području industrijske zone izradio, u skladu s valjanim dokumentima države BiH, gospodarske zgrade te prostor opremio opremom za pilanu, kao i proizvodnju građevinske stolarije. Međutim i nakon svih pokušaja nije mogao dobiti priključak na elektro-mrežu, sa snagom od cca 25-30 kW. Nedaleko od njegovog pogona, koji je izgrađen prije skoro godinu dana i zjapi prazan, postoji sagrađen trafo elektro-distribucijskog područja Herceg-Bosna, na udaljenosti od 70-ak metara. U kontaktu sa čelnicima općine Usora priopćeno mu je da projekt priključenja na elektro-distribucijsku mrežu službeno stoji cca 20 tisuća KM i stoga moli pomoći u realizaciji svog projekta. Za kraj godine 2008. planira se Božićni sastanak.

Koliko smo sebi važni

PIŠE: Mijo Marić, prof.
SAVJETOVALIŠTE ZA PSIHOLOŠKU POMOĆ
"DRUGAČIJI PRISTUP"

Koliko puta ste čuli, ili možda i sami izgovorili ovakve jadikovke i nastavili dalje kao da niste ništa rekli. Ponekad bi uz ovo išlo objašnjenje kako i nemamo izbora, a da niti jednoga časa o izboru nismo ni pomislili. Obično to kažemo zato da bismo sugovornika uvjerili da nam i ne pokušava pomoći, jer zaboga, godinama se mi nosimo s time i znamo da to mora tako biti. I ne samo to. Ne zaustavlja nas ni visok tlak, nesanica, infekcije, alergije, lutanje srca, povišena temperatura i masa drugih signala koje nam organizam šalje. Čak i ako zastanemo, onda je to najčešće samo zato da odemo po tablete i uz put konstatiramo kako nam eto ni liječnici ne mogu ništa pomoći. S vremenom ovo prijeđe u optužbu kako ništa ne znaju, a njihovo upozorenje da trebamo promijeniti način življenja, nama je samo potvrda da oni zbilja pojma nemaju.

U pozorenja organizma da nešto nije u redu prihvativi kao sastavni dio svoga života pa ih s vremenom prestanemo i opažati. Kada bismo se tako ponašali prema svome automobilu on bi se doslovno raspao. Čak više

osluškujemo i šištanje pegle nego signale koje nam šalje vlastito tijelo. Svako naše ponašanje odraz je našega cjelokupnog bića pa se tako svako naše djelovanje odražava i na našem tijelu. Samo nam se čini da se fizička bol i bolest događaju sami od sebe. Katkada je to istina, ali u većini slučajeva naše tjelesno stanje posljedica je našega ukupnog ponašanja. Organizam sve pamti.

Pa zašto se ponašamo tako?

Od malena nas uče da se trudimo što više, da je sramota plakati i nešto ne moći, da nam je neuspjeh oprošten samo ako smo dali sve od sebe. Da bismo to pokazali nema boljega načina od potpune iscrpljenosti. Tada nam možda i povjeruju. Pri tome skoro nikada ne postavljamo pitanje koliko tako iscrpljeni namosimo štete i sebi i drugima.

Drugi razlog leži u dobro osmišljenom zahtjevu autora potrošačkog društva i reklamne industrije. Iako je naš primarni cilj fizičko preživljavanje, o čemu naše tijelo i te kako vodi računa, mozak je zぶnen zahtjevima: brže, više, jače, koji nam se serviraju kao civilizacijske vrijednosti. Ako ih prihvativi nekritički, što činimo vrlo često, mi više nemamo utjecaja na naše prioritete i potrebe. Što ćemo jesti, kako se oblačiti, gdje stanovati, kakav auto voziti, pa čak i to kakve će nam se osobe sviđati više nije u našoj nadležnosti. Nije važno što o tome kaže naše

tijelo i naš unutrašnji glas, nego što nam kaže okolina, autoriteti, važne osobe, mediji. U neprestanom nastojanju da ispunimo njihove zahtjeve, koji su uvijek nešto veći od naših mogućnosti, mi ignoriramo signale koje nam šalje vlastito tijelo. Pri tome smo neprekidno izloženi naporu, pritisku, stresu.

Umjesto ovoga, pokušajmo si osvijestiti da smo zdravi korisniji i sebi i drugima, da se naše potrebe najčešće ne poklapaju s opće proklamiranim od strane potrošačkoga društva i reklamne industrije. Oslobođimo se iluzija da možemo dostići njihove ciljeve. Prihvativi da nismo odgovorni za svijet, a još manje za njegovo spašavanje. Sve će biti i poslije nas. Osluškujemo prirodne ritmove svoga tijela. Ono će nam kazati kada trebamo spavati, raditi, odmarati se, trčati, kada i što jesti i piti, koja nam je odjeća i obuća udobna pa čak i to kakve nam osobe odgovaraju. Ako nekada i pogriješimo, uvijek nam ostaje mogućnost da se isplačemo. Za to možemo naći vremena, a sigurno je ljekovito. Dokazano je da je kemijski sastav suza isplakanih u povodu stresnih iskustava drukčiji od sastava suza koje nam teku dok sjeckamo luk. U suzama tuge i boli nađeni su kemijski spojevi koje hipofiza izlučuje kada smo izloženi stresu. A za plakanje uvijek možemo naći vremena.

Iako sam popila, ni sama ne znam koliko tableta, već nekoliko dana stalno me boli glava. Još kada sam čula da izviješće mora biti gotovo do konca tjedna, došlo mi je da se srušim

NATJEČAJ ZA STIPENDIJU

Zaklada Prsten u suradnji sa Ekonomskim fakultetom Zagreb
raspisuje

NATJEČAJ

za dodjelu jedne stipendije za upis na
POSLIJEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ
Upravljanje finansijskim institucijama< - III. generacija

Uvjeti upisa:

- završen ekonomski fakultet

- kandidati koji su završili srođan fakultet, prethodno polažu četiri temeljna predmeta iz ekonomije
- prosjek ocjena iznad 3,5

- kandidati moraju biti iz Bosne i Hercegovine ili iz Republike Hrvatske

- prednost imaju djeca poginulih branitelja i sa slabijim imovinskim stanjem

Detaljne informacije o studiju možete naći na www.efzg.hr.

Rok za prijavu je 27. prosinca 2008. godine.

Prijave slati na adresu Zaklade Prsten, P.P. 666, 10000 Zagreb.

B.E.S.T. PROJEKT

Utemeljeno
1949. godine

BIRO ENERGETIKA STROJARSKA TEHNIKA d.o.o.
(ex MAŠINOPROJEKT - Biro Energetika Strojarska Tehnika)

Zagreb, Braće Domany 8,   tel: (01) 38 45 140, 38 45 144, 38 45 010,   fax: (+385 1) 38 440 12,   e-mail:
best.projekt@zg.t-com.hr

- PROJEKTIRANJE U PODRUČJU ENERGETIKE I PROCESNE TEHNIKE
- PROJEKTIRANJE GRUJANJA I KLIMATIZACIJE INDUSTRIJSKIH, STAMBENIH I POSLOVNICH OBJEKATA, BOLNICA, ŠKOLA, HOTELA
- PROJEKTIRANJE TOPLANA I TOPLINSKIH STANICA
- PROJEKTIRANJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE (VODOVODI, PLINOVODI, PAROVODI, VRELOVODI)
- PROJEKTIRANJE PLINSKIH REDUKCIJSKIH STANICA, PLINOFIKACIJA
- INŽENJERING I KONZALTING
- STUDIJE I ANALIZE IZ PODRUČJA ENERGETIKE
- STRUČNI I PROJEKTANTSKI NADZOR

REZULTATI IZBORA ODRŽANIH 5. LISTOPADA 2008.

Prema podacima koje je naveo predsjednik SIPBiH, lokalni izbori koštali su 11 milijuna KM, od čega je 3,5 osigurano iz proračuna institucija BiH, a ostalo snose lokalne zajednice. Kada su u pitanju načelnička mjesta, najviše je osvojio SNSD - 39, slijede SDA sa 36, SDS 16, HDZBiH 16, SDP devet, SBiH četiri, HDZ1990 tri, te DNS s tri. Ovdje nisu uračunata mjesta koja su pojedine stranke osvojile u koalicijama.

Najviše vijećničkih mandata osvojila je SDA - 537, zatim SNSD 494, SDP 322, SDS 316, HDZBiH 216, SBiH 180 te PDP 148. Najviše glasova birača za općinsku vijeća osvojila je SDA 275.065, zatim SNSD 207.896, SDP 193.765...

Odziv birača na razini BiH od 55,3 posto, ocijenio je Arnautović, bio je u okvirima zadovoljavajućeg, s tim da je u RS-u bio 58,3 posto, u FBiH 53,3, a u Distriktu Brčko 58,7 posto. Među izabranima je 85,5 posto muškaraca i 14,5 posto žena.

SIPBiH je naredio kontrolno brojanje glasova na 96 biračkih mjesta zbog netočnog zbrajanja, Općinskim izbornim povjerenstvima (OIP) upućen je 171 prigovor, a OIP su donijele 102 odluke. Na te 102 odluke upućeno je 49 žalbi SIP-u, koji je na njih donio odluke, naveo je predsjednik SIPBiH.

U devet slučajeva SIPBiH je posumnjao na moguća krivična djela i izvještaji su poslani Tužiteljstvu BiH. Takvi slučajevi dogodili su se u Derventi, Bosanskom Brodu, Trnovu/FBiH, Doboju (dva slučaja), Vlasenici, Srebrenici, Zenici i Pelagićevu. U četiri sarajevske gradske općine, iz kojih će se posredno birati Gradsко vijeće Sarajeva, SDA je osvojila 42 mandata, slijede SDP 41, SBiH 12, Naša stranka 10, BPS devet, Stranka penzionera tri, Pokret mladih tri, BOSS dva, SDU-LDS jedan i NSRB jedan. (Izvor: www.brazda.ba)

RADNI SASTANAK PRSTENA S DOPREDSJEDNIKOM RS

Povodom održavanja izbora 5. listopada 2008. godine, a vezanih za aktivnosti informiranje i uključivanje u postupak glasanja te problema koji su pri tom iskrasnuli susreli su se predstavnici UBH Prsten i Republike Srpske 10. rujna u Zagrebu. Potpredsjednik UBH "Prsten" Vjekoslav Jeleč i glavni tajnik "Prstena" Drago Kisić razgovarali su na radnom sastanku s dopredsjednikom Republike Srpske Davorom Čordašem o problematični onemogućavanja glasanja poštom više od dvije tisuće Hrvata iz Bosanske Posavine na predstojećim izborima. Razlozi ovakve odluke do sada nisu razjašnjeni ni poznati javnosti.

VELIKO OKUPIJANJE BOSANSKIH HRVATA

Blagdan Velike Gospe tradicionalno je obilježen 15. kolovoza 2008. u Novoj Rači. Pod pokroviteljstvom Udruge bosanskih Hrvata "Prsten" i načelnika općine Nova Rača okupilo se više od 2000 bosanskohercegovačkih Hrvata sa ciljem zajedničke proslave misnog slavlja i druženja. Susret u Novoj Rači bio je prigoda i za razgovore vezane uz mogućnost osnivanja podružnice "Prstena" u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. O aktivnostima, djelovanju i strategiji Udruge govorio je Bruno Ilijkić, član Predsjedništva Upravnog odbora Udruge "Prsten", a ovom prigodom ostvaren je i kontakt s Hrvatima koji žive u Madžarskoj. Jedna od tema bila je položaj Hrvata izvan granica RH i osnivanje agencije koja će se baviti upravo tom problematikom. Ovim povodom organiziran je bogati program koji je trajao tri dana. Od petka do nedjelje, s početkom u 11 sati održale su se brojne manifestacije, Sveta misa u Župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije i središnja manifestacija na prostoru sajmišta u Novoj Rači. Za glazbu i folklor BiH pobrinuli su se KUD "Posavski biseri", iz Slavonskog Broda, izvorna grupa "Derventski biseri" i narodni bend "Noćni ritam" iz Usore. Na prostoru sajmišta održana je izložba oldtimer traktora. U subotu i nedjelju NK Trnski je odigrao utakmice s NK Graničarem i NK Rovišćem. Navečer je uslijedila zabava uz odličan glazbeni program u prostoru šatora ispred hotela Podravina.

Posavsko sijelo privuklo brojne goste

Manifestacija pod nazivom "Posavsko sijelo" koja se već tradicionalno održava u Gradačcu 2. kolovoza 2008. godine okupila je brojne KUD-ove iz raznih krajeva BiH i Republike Hrvatske. Predsjednik hrvatskog kulturnog društva "Gradačac" vlč. Miroslav Agostini obratio se prisutnima i podsjetio da je 2008. godina posvećena multikulturalnosti. Među brojnim gostima, uzvanicima i osobama iz javnog života nazočni su bili i predsjednik HKD Napredak Zagreb Vlado Luburić, član uprave HKD Napredak Zagreb i predstavnici općine Gradačac te mnogi drugi. Pored spomenutih kulturno-umjetničkih društava, u glazbenom dijelu nastupio je i izvorni sastav "Braća Tunjići". Jedan od članova Predsjedništva UBH "Prsten", koji nikad ne propušta ovu manifestaciju i brine se za očuvanje prirodne i kulturne tradicijske baštine, dr. sc. Tomislav Dubravac, u trećem broju časopisa je napisao članak o "Posavskom sijelu" i važnosti očuvanja tradicije baš poradi budućnosti. Ove godine na Posavskom sijelu nastupili su: KUD Žeravac - Brod, KUD Ravnica Oštra Luka Bok, KUD Nada iz Kostrča te HKUD Ljubače. Šesto Posavsko sijelo posebno su učinili lijepim članovima udruge Hrvata "Rodna gruda" iz Dugog Sela, Republika Hrvatska koji su nastupili na početku i na kraju manifestacije.

SVEČANA VEĆERA U SHERATONU

Svake godine u prosincu obilježava se proslava godišnjice postojanja i djelovanja UBH "Prsten". Tradicionalna svečana večera u organizaciji UBH "Prsten", povodom treće obljetnice, održava se 6. prosinca 2008. godine u dvorani hotela Sheraton. Uz nastup poznatih glazbenih zvijezda, večeru će uveličati velik broj uvaženih osoba iz javnog i političkog života, prijatelja i gostiju. Članovima i prijateljima UBH "Prsten" обрати će se predstavnici Udruge, učenici i studenti - dobitnici ovogodišnjih stipendija Zaklade Prsten - potpisat će ugovore o dodjeli stipendija, koje će im svečano uručiti predsjednik Zaklade Prsten mr. sc. Mijo Marić.

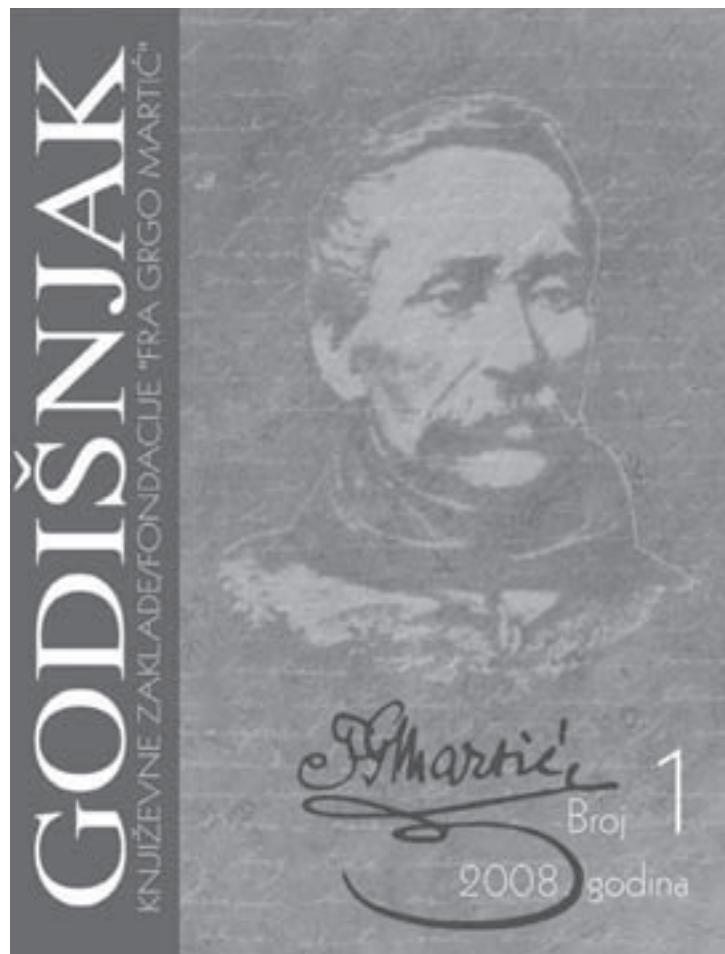
TISKAN PRVI BROJ GODIŠNJAKA KNJIŽEVNE ZAKLADE "FRA GRGO MARTIĆ"

Ovih dana završeno je tiskanje prvog broja Godišnjaka Književne zaklade "Fra Grgo Martić" koja ima sjedište u Kreševu. Na 80 stranica finog papira, od korica do korica u boji, ukratko je zabilježeno sve ono čime se Zaklada bavila od osnutka do danas. Godišnjak je uredio Milo Jukić.

U rubrici Kronika navedeno je sve bitno što se tiče Zaklade, od sastanka poticajnog odbora, formiranja Upravnog odbora, promocija knjiga, književnih večeri, nastupa po BiH, ali i u Rumunjskoj, Kosovu, Austriji, Hrvatskoj i drugdje.

Posebno mjesto zauzima prošlogodišnja dodjela književnih nagrada, kao i tekstovi o fra Grgi Martiću, a objavljeni su i ulomci iz knjiga koje su prošle godine nagrađene. Sve je ilustrirano brojnim fotografijama, kao i člancima iz medija koji su pratili Zakladu u njenim aktivnostima.

Prvih deset ljubitelja književnosti koji žele imati Godišnjak i pošalju svoju kućnu adresu na e-mail Zaklade (kontakt@fragrgomartic.com), dobit će ga besplatno, dok će mu cijena u knjižarama biti oko 10 KM.

POŠTANSKIM MARKAMA GRADI BOLNICE, ŠKOLE, CRKVE...

Hrvatska provincija Družbe Isusove sa sjedištem u Zagrebu već 40 godina pomaže rad Hrvatske katoličke misije u Africi. Od početka svoga misionarskog djelovanja u Zambiji i Malaviju, između ostalog, Hrvatska katolička misija prikuplja hranu za gladnu djecu, gradi škole, crkve, bolnice i domove za katehete.

Jedan od načina prikupljanja novčane pomoći su i poštanske marke. Naime, brat Stjepan Dilber rodom iz Kiseljaka već desetljećima skuplja poštanske marke (s pečatom ili bez njega), i to posebno u humanitarne svrhe, odnosno za potrebe misije u Africi. Tako su tri od šesnaest crkava u Africi sagradili novcem prikupljenim jedino od poštanskih maraka. Budući da je brat Stjepan vrsni filatelist, znalački je iskoristio ovaj kraljevski hobi ne bi li što više pomogao dobrotvornim misijama. Ujedno poziva sve koji žele pridonijeti u sakupljanju pomoći za misije, bilo poštanskim markama bilo na neki drugi način, da se obrate na adresu: Br. Stjepan Dilber, DI, Palmotićeva 31, p.p. 699, 10001 Zagreb ili nazovu na telefonski broj 01/4803-080. Bez obzira na to kako takva pomoć možda bila skromna, stare narodne poslovice: Zrno po zrnu pogača i Kamen po kamen palača, uvjerit će nas da je svaka naša pomoć potrebitima uvijek dobrodošla.

I. A.

DAN TRAGEDIJE VUKOVARA

U Vukovaru je 18. studenoga obilježen Dan sjećanja na žrtve Vukovara 1991. Prije 17 godina Vukovar je pao u ruke tadašnje JNA. Nakon tromjesečne opsade grada poginulo je više od 1600 branitelja i civila, a 7000 ih je odvedeno u logore. Raseljeno je više od 22.000 žitelja u koloni koju povratnici i sada pamte. "Joj sjećam se svega lošega, cijelo vrijeme sam bila tu u Vukovaru i kad su nas potjerali onda sam otišla, isto u koloni s vrećicom u rukama", kazala je sa suzama u očima Romana Tvorek.

Ratomir Prišo se sjeća: "U takvoj koloni smo bili: ja, žena i troje djece. Bili smo svi u logoru, mali je imao 13 godina, sin je imao nešto više, kćerka je imala 19 godina".

U Koloni sjećanja od vukovarske Opće bolnice do Memorijalnog groblja žrtava Domovinskog rata, uz branitelje i građane iz cijele Hrvatske sudjelovali su i branitelji naše zemlje. Iz Orašja pješke je krenula kolona od 42 sudionika. U tri dana, do Vukovara su savladali više od 60 kilometara. "Bilo je naporno, dobili smo žuljeve, ali ponovo se pokazalo da Orašje može napraviti nešto što dosad nikad nitko nije. Prvi smo u Hrvatskoj i BiH koji su napravili ovako nešto", tvrdi sudionik Kolone sjećanja Orašje-Vukovaru Dražen Mikić.

Mijo Matanović, predsjednik Vlade Županije Posavske, priključio se Koloni iz Orašja u dionici od Bogdanovaca:

UBIJENI I NESTALI HRVATI BIH OD 1991. DO 1995.

U izdanju Franjevačkog medijskog centra Svetlo riječi d.o.o. iz Sarajeva, u kolovozu se pojavio posebni i besplatni broj časopisa Svetlo riječi pod naslovom "Ubijeni i nestali Hrvati BiH od 1991. do 1995.".

Naime, koliko je poznato prvi puta se u javnosti objavljuje cijeli popis ubijenih i nestalih Hrvata BiH u razdoblju od 1991. do 1995. godine. "Ovaj popis nije potpun ni apsolutno točan, pa zato molimo članove obitelji, prijatelje stradalih da se jave kako bi se otklonili nedostaci i pogreške. Njihova je povijest vezana za povijest živih, nas svih, osobito onih koji su prognani ili "humano" preseljeni. Njihova imena i povijest ulaze u katastrofalni demografski poraz Hrvata u Bosni i Hercegovini", piše u uvodu glavni urednik Ivan Šarčević, profesor na Teološkom fakultetu u Sarajevu.

Na popisu poginulih i nestalih Hrvata nalaze se čak 7.762 imena ili jedan posto od ukupnog broja prijeratnih bosanskohercegovačkih Hrvata. U časopisu su na 32 grafikona prikazani statistički podaci o poginulim i nestalim Hrvatima od statusa (vojnik, civil), starosne dobi, spolu, godini stradanja i sl. Popis ubijenih i nestalih je pisani abecednim redoslijedom. Za svaku žrtvu se navodi: ime i prezime, ime oca, datum i općina rođenja, općina stanovanja, datum i općina stradanja i status. Tako se iz tablica može vidjeti da je najviše Hrvata poginulo u Srednjoj Bosni, odnosno 1993. godine kada su bili najjači bošnjački napadi na Hrvate u okruženoj Lašvanskoj dolini te da je najviše Hrvata poginulo upravo u svojim rodnim mjestima.

Na žalost, za sada na popisu nema imena Hrvata iz BiH poginulih i nestalih u Hrvatskoj tijekom Domovinskog rata, iako prema kriterijima Istraživačkog dokumentacijskog centra (IDC), koji je i radio ovaj popis, to nije nikakva prepreka.

Ivo Aščić

"Općina Orašje odnosno njene Udruge i cijela Posavina su uz Hrvatsku i herojski grad Vukovar."

"Ovo je na neki način mali doprinos heroja grada Orašja heroju gradu Vukovaru, došli smo se pokloniti svoj patnji Vukovara", kazao je ministar branitelja Županije Posavske Josip Marković, također sudionik vukovarske Kolone sjećanja.

Na Memorijalnom groblju služeno je misno slavlje, predstavnici vlasti Republike Hrvatske položili su vijence, a svi sudionici kolone stavili su po jednu ružu na grobove poginulih branitelja Vukovara. (Izvor: [www.oranje.ba](http://www.orasje.ba))

Domaća banka kojoj se vjeruje

Poslovnice u Zagrebu nalaze se na lokacijama:

Ulica grada Vukovara 20, tel: 01/4874 799

Trg Ante Starčevića 3, tel: 01/4874 792

STIMULIRAJUĆE KAMATNE STOPE ZA VAŠU KUNSKU I DEVIZNU ŠTEDNJU

Podružnice i poslovnice Credo banke d.d. Split:
Split, Trogir, Sinj, Opuzen, Rijeka, Matulji, Novalja, Zagreb, Slavonski Brod, Goričan

Credo banka Vaš poslovni credo

www.credobanka.hr

"KLESARSTVO Stipe Lucić" je tvrtka sa dugogodišnjom tradicijom koju krasi najmodernejša tehnologija sa vlastitim kapacitetima za rezanje blokova te obradu i montažu svih vrsta kamena.

Osim ekskluzivnih granita i mramora, sada smo proširili assortiman sa mramorima i granitima iz Kine i Indije, po vrlo povoljnim cijenama.

ura

KUHINJE

www.kuhinje-ura.hr

**Projektiramo i proizvodimo
KUHINJE, UREDSKI
NAMJEŠTAJ,
UGRADBENE ORMARE I
OSTALI REZIDENCIJALNI
NAMJEŠTAJ.**

URA d.o.o.
VINKOVCI B.JELAČIĆA 98
tel:032/309-939
tel/fax:032/309-241
e-mail: ura@vk.t-com.hr

URA d.o.o.
NAŠICE J.J.STROSSMAYERA 29
tel/fax: 031/617-997
e-mail:urakuhinje@inet.hr

PARTNER BANKA

**6,3% KAMATA
+ BONUS = 6,7%**

**IZVANREDNE
VIJESTI**

Dobra vijest iz Partner banke:

IZUZETNE KAMATE NA OROČENU ŠTEDNJU!

T: 01 / 480 20 20; www.partner-banka.hr; e-mail: partner@partner-banka.hr

Oročeni depoziti u eurima – PROMJENJIVA KAMATA

IZNOS	1 MJ.	3 MJ.	6 MJ.	12 MJ.	24 MJ.	36 MJ.
do 5.000	3,00	3,50	4,60	5,00	5,40	5,80
do 10.000	3,10	3,70	4,70	5,20	5,60	6,00
do 20.000	3,30	4,00	4,80	5,40	5,80	6,20
do 50.000	3,50	4,30	5,00	5,80	6,00	6,25
preko 50.000	dogovor	dogovor	dogovor	dogovor	dogovor	dogovor

PIŠE: Ivana Kolovrat

FOTO: Saša Lisjak

U prepunoj dvorani Vatroslava Lisinskog 19. listopada 2008. održan je humanitarni koncert "Prsten za budućnost". Novac od kupljenih ulaznica namijenjen je Zakladi Prsten koja ove godine stipendira 30 novih učenika i studenata. Koncert je održan pod pokroviteljstvom Grada Zagreba

"Prsten za budućnost"

Arijom iz mjuzikla "Jalta Jalta" Neka cijeli ovaj svjet operna pjevačica Sandra Bagarić i Tatjana Blaž, uz pratnju vrsnog pijanista Darka Domitrovića svečano su otvorile drugi humanitarni koncert "Prsten za budućnost" koji je organizirala Udruga "Prsten" za Zakladu koja stipendira učenike i studente iz triju kategorija: posebno nadarenu djecu, djecu poginulih i nestalih

branitelja HVO-a i djecu siromašnih obitelji.

Humanitarni koncert organiziran je pod pokroviteljstvom Grada Zagreba, u čije ime se, ispred zagrebačkog gradonačelnika Milana Bandića, publici obratio njegov zamjenik Ivo Jelušić, i sam član UBH "Prsten", riječima kako ovaj hvale vrijedan koncert treba podržati i nastaviti istim putem i sljedećih godina. Stipendistica Zaklade Prsten Antonela Beljić zahvalila se svi-

ma te posebice Gradu Zagrebu na pomoći oko organizacije humanitarnog koncerta. Predsjednik UBH "Prsten" dr. sc. Zvonko Biljecki u pozdravnom je govoru rekao da je glavni cilj Udruge promicati humanost, znanje i povozivati gospodarstvenike. U tu svrhu osnovana je i Zaklada Prsten koja će ove godine dodijeliti još 60 stipendija uz potporu Grada Zagreba i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Pomoćnik ministra kulture Jasen Me-

Goste su pozdravili pokrovitelji koncerta i predsjednik UBH "Prsten" dr. sc. Zvonko Biljecki

Neka cijeli ovaj svijet

(Jalta Jalta)

Znam, negdje mesta ima
na svijetu kojem živimo mi
još negdje sunca ima
gdje postoje još sni

R: Neka cijeli ovaj svijet
još sja u suncu
neka naša Zemlja sva
postane sretna
Neka cijeli ovaj svijet
zove se bajka
zelena i mirisna
cvjetna sva i nevina
livada iz sna

Plam topli negdje tinja
sjaj tople zvijezde seže do nas
još pravih ljudi ima
što vjeruju u spas

R: Neka cijeli ovaj svijet
još sja u suncu
neka naša Zemlja sva
postane sretna
Neka cijeli ovaj svijet
zove se bajka
zelena i mirisna
cvjetna sva i nevina
livada iz sna.

sić pozdravio je okupljene humanitarce u ime predsjednika Vlade dr. Ive Sanadera, a Dragan Schwartz ispred ministra znanosti, obrazovanja i športa Dragana Primorca.

Posebno iznenađenje svečanosti bio je duet operne dive i članice Udruge Prsten Sandre Bagarić i talentirane stipendistice Zaklade Prsten Tatjane Blaž.

U ulozi voditeljice i moderatorice koncerta uobičajeno je briljirala Sandra Bagarić. Nakon njenog nastupa u pratinji pijanista Darka Domitrovića, nastupili su Goran Karan, Luka Nižetić, Lana Jurčević, Miroslav Škoro, Ruvaj, Teška industrija i grupa Colonia. Svi izvođači, svojim osebujnim pjevačkim stilom i nastupom pridonijeli su da dva sata koncerta prolete kao u jednom dahu. Gorana Karana općinila je jedna "lipa, lipa žena", a vitar ga umalo odnio s pozornice, Luka Nižetić je bio "nemiran" dal' zbog proljeća ili zbog Lane Jurčević koja je došla poslije njega, ne znamo. Lana Jurčević, ove godine, UNICEF-ova je predstavnica za borbu protiv raka. Miroslav Škoro

**HUMANITARNI
KONCERT
JE KARIKA
U LANCU
PRIKUPLJANJA
SREDSTAVA
ZA ZAKLADU
PRSTEN**

je svoju legendarnu pjesmu o ravnici prilagodio prijateljima iz Bosne i Hercegovine na opće oduševljenje. Iskoristio je priliku da istakne kako ne može reći: "Ne!" kada ga pozove naš poznati glazbeni producent Nikša Bratoš, ujedno i glavni "krivac" za tako dobro raspoloženje na koncertu. Ovom prilikom upućujemo posebnu zahvalu za veliki angažman oko organizacije humanitarnog koncerta producentu Nikši Bratošu, članu UBH "Prsten" od samog osnutka Udruge. Teškoj industriji ništa nije teško, a pjesmom se predstavio i Rusvaj. Kada su na pozornicu izašle zgodne Colonijine plesačice, iz publike se sjurilo desetak malih obožavateljica koje su pojurile foto-

grafirati vatrenu i rasplesanu Indiru Mujkić i zaplesati u žaru dinamičnih ritmova. U pauzama između glazbenih nastupa, svoju poeziju čitao je gospodin Anto Stanić, poznati poduzetnik i afirmirani pjesnik iz Kreševa.

Još jednom, na kraju, UBH "Prsten" zahvaljuje se svim kupcima ulaznica koji su na ovaj način pridonijeli povećanju broja stipendija koje će podijeliti Zaklada Prsten. Nastavak ovako uspešnog razvoja događaja očekujemo već sljedeće godine.

Važno je naglasiti da je sav prihod od ulaznica namijenjen Zakladi "Prsten", koja ove godine dodjeljuje čak 60 stipendija za nadarene učenike i studente, onima kojima je finan-

Pjesnik i umirovljeni poduzetnik Anto Stanić recitirao je svoju poeziju

cijiska pomoć potrebna te djecu poginulih branitelja HVO-a. Prvi natječaj za stipendije proveden je u listopadu 2007. te su tom prigodom dodijeljene 34 stipendije, a ove godine će se taj broj povećati. Ukoliko želite i sami biti dio ovog humanitarnog projekta, nikad nije kasno. Pozivamo vas da sukladno vašim mogućnostima, donirate sredstva na žiro-račun Zaklade 2390001-1100349000, Hrvatska poštanska banka. Ovim putem se želimo posebno zahvaliti zakladnicima Zaklade Prsten te sponzorima ove večeri koje čine: Grad Zagreb, ZAMP, Zagreb plakat, Večernji list, Trafficon d.o.o., Geofoto d.o.o., Bubanj niskogradnja d.o.o., Stipić grupa d.o.o., Tamin d.o.o., Cvjećarstvo d.o.o., Fininvest Corp d.d., Megakop d.o.o., Stanić d.o.o., Dalekovod d.d. i Vlašić d.o.o..

Rafting na Uni

Dolazak i okupljanje mladih bilo je ispred Lisinskog 13. srpnja 2008. u 7 sati. Projekt je bio najavljen na okupljanju mladih u King ICT-u 23. lipnja 2008, gdje se skupilo oko 120 mladića i djevojaka rodom ili podrijetlom iz Bosne

PIŠE: Damir Dominković

Autobus je bio pun i krenuo je - u pravcu Bosne. Već je odmakao od Zagreba, atmosfera je bila ugodna, upoznavanje i zafrankacija. Većina među nama je stekla prva poznanstva s mladima iz Slavonskog Broda i Osijeka, što je kasnije urođilo plodom. Ostvarili smo nova prijateljstva i okupili se oko zajedničke ideje i svrhe postojanja UBH Prsten.

Gdje idemo i što nas čeka većina nije znala jer odvažiti se na rafting i nije baš naša svakodnevica. Za vrijeme putovanja mladi su se upoznali i lagano formirali skupine. Naravno, svakome je pripala čast da vesla i da prođe rafting s većinom koju ne poznaje ili ju je tek upoznao, ali svi smo zajedno veslali. Put nas je vodio u okolicu Bihaća na prelijepu rijeku Unu, koja osim svoje ljepote i vodenih padova te neizbjegne hladnoće nosi pregršt prekrasnih slika krajobraza kroz koja protječe. Sklad prirode, avanture i velikog adrenalina u sruštanju niz Unu donose osjećaj koji je jedinstven i neponovljiv. Jer, svaki novi put donosi i nova iznenadenja. No svi smo osjetili tu ljepotu koju pruža Una i taj dio Bosne. Autobus je stao na mjestu gdje je predviđen cilj

Dobro raspoloženo društvo cijeli dan je bilo u akciji nošenja čamaca, veslanja, prskanja kolega, klopanja, odmaranja na ljučićama

raftinga. Svatko od nas je bio vidio što nas čeka na cilju, prelijepo odmorište uz rijeku gdje su smješteni stolovi restorana, igralište za odbojku, stolni tenis, vanjski veliki šah i ljučićke koje su pričvršćene na stabla šljiva.

Potom smo se odvezli na polaznu točku raftinga. Podijelili smo se po skupinama za čamce, dobili osnovne instrukcije i opremu koja je potrebna zbog sigurnosti. Krenuli su prvi zaveslaji i prskanja vodom. Natjecateljskog duha nije nedostajalo, bilo je nasukavanja na kamene izbočine, ispadanja iz čamca, prskanja vodom veslima... Spuštanje niz rijeku bilo je podijeljeno na dvije etape, u prvoj smo etapi dali sve od sebe da budemo što bolji i da što prije stignemo na cilj. Drugi dio je bilo lagano veslanje i uživanju u ljepoti prirode. Zaustavili smo

se nakon 500 m. Stali smo uz skačionicu koja je visine oko 6 metara i nekoliko najhrabrijih se odvažilo na skok, a ostali su s divljenjem pratili skokove. Malo kupanja u ne baš toploj Uni i lagano prema cilju. Umorni i gladni, ali sretni, jedva smo dočekali ručak. Dok smo jeli juhu, miješano meso i baklavu, nismo se ni čuli. Poslije ručka opet su uslijedile slobodne aktivnosti i smijeh, natjecanje u stolnom tenisu, odbojka, vanjski šah ili odmaranje u ljučićama. Dobra atmosfera cijelog dana prenijela se i u autobus. Svi smo bili pod dojmom iskustva i već smo počeli prepričavati događaje. A kakvo bi to bilo druženje i putovanje bez pjesme? Naravno da se i zapjevalo! Dolazak u Zagreb značio je i rastanak, ali samo privremeni jer ostali smo u kontaktu.

Hrabri su uživali u opasnim skokovima i kupanju u Uni. Na povratku u Zagreb, sve ih je sveladao umor. Slatki snovi obuzeli su iscrpljene raftingaše

Zabava za dobro raspoloženu ekipu

Forum mladih organizirao je 3. listopada u 21 sat druženje i domjenak za mlade ljudе i studente rodom iz BiH u Bakaga baru, koji se nalazi u srcu zagrebačkog sportsko-rekreacijskog centra Šalata

PIŠE: Ivana Kolovrat

FOTO: Šaša Lišjak

Odaziv mladih bio je popriličan, usprkos kiši i činjenici da je mnogo ljudi otišlo već u petak u BiH da bi glasali na lokalnim izborima 5. listopada 2008. Oko 23 sata, kada su počeli pristizati opušteni i raspoloženi studenti, atmosfera je poprimila konture odlične zabave. Ivan Pandurević iz Forum mladih, apsolvent na FER-u i jedan od vrijednih organizatora ovog događaja namijenjenog upoznavanju što većeg broja mladih kojima je zajedničko podrijetlo iz BiH, ispričao nam je da Forum planira cijeli niz aktivnosti vezanih za povećanje članova poput ovakvih zabava, putovanja po gradovima, izleta, promotivnih predavanja, tribina.

- Nas skupina entuzijasta, mahom studenata, nalazimo se čim nam obaveze dopuštaju i trudimo se što konstruktivnije organizirati rad našeg Forum-a. Sve više nam se mladih ljudi priključuje jer čuju od svojih prijatelja o nama, a kako smo svi umreženi na Facebooku, dobre vijesti se prenose brzo poput po-

žara, dodao je.

U uglu bara nalazile su se pristupnice te su svi koji su htjeli odmah mogli obaviti učlanjenje u Forum mladih UBH "Prsten". Uz priču i ples, na dva LCD televizora prikazivale su se projekcije s prijašnjih događanja Forum-a mladih, dijelio se časopis "Prsten" te prodavale karte za humanitarni koncert u dvorani Vatroslava Lisinskog, čiji je prihod namijenjen Zakladi Prsten koja dodjeljuje stipendije učenicima i studentima rodom iz BiH.

Usavršite svoje govorničke vještine

Strah od javnog nastupa prvi je na ljestvici strahova prema brojnim istraživanjima koja su sproveli ugledni instituti. Dobar govornik i orator postaje se samo vježbom i praksom

PIŠE: Ivana Koločrat

FOTO: Davor Lisjak

Forum mladih UBH "Prsten" organizirao je i održao 11. i 18. listopada 2008. godine Školu javnog govorništva za stipendiste Zaklade Prsten. Na predavanja se odazvalo 15-ak stipendista zainteresiranih da poboljšaju vlastite govorničke sposobnosti, javni nastup, umijeće debatiranja, pregovaračke vještine. Sva predavanja volonterski je održala dipl. oecc Eva Mijatović, zaposlenica privatne ekonomske srednje škole Katarina Zrinski i članica Forum mladih.

RETORIKA

- je znanstvena disciplina koja promatra retoričko govorenje - ono koje je javno i koje je usmjereno slušatelju.
- umijeće govorenja prilagođenog za uvjerenavljanja. (Ciceron)
- je lijepo, vješto govorenje. (Kvantiljan)

- Na ideju o Školi javnog govorništva došli smo na jednom od klasičnih brainstrominga koje održavamo na našim sastancima kada se nađemo i diskutiramo na koji način pojedinačno možemo pridonijeti radu Forum mladih - ispričala nam je predavačica Eva Mijatović.

Na predavanjima Škole javnog govorništva mladi polaznici mogli su naučiti kako se savladava trema od javnog nastupa, kako se kreira i dizajnira govor za javni nastup. Opća je teza da ne po-

stoji loša publika već samo loš govornik. Dobar govornik može privući auditorij i pridobiti ili pobijediti različitim strategijama one koji mu nisu skloni.

Sve o retoričkim smicalicama, zaključcima i argumentaciji polaznici su, osim teoretski, primjenjivali odmah i u praksi. Ostvarili su osjetan uspjeh u odnosu na početnu poziciju, s kojom su došli te im ovim putem časopis Prsten upućuje čestitke za trud i umijeće koje su pokazali.

Eva Mijatović

Posebnu zahvalu za doniranje dvorane za održavanje seminar-a - FER upućujemo:
prof. dr. sc. Vedranu Mornaru, dekanu fakulteta,
prof. dr. sc. Seadu Berberoviću, prodekanu za poslovanje i glavnom tajniku Vladimиру Malariću, dipl. iur.

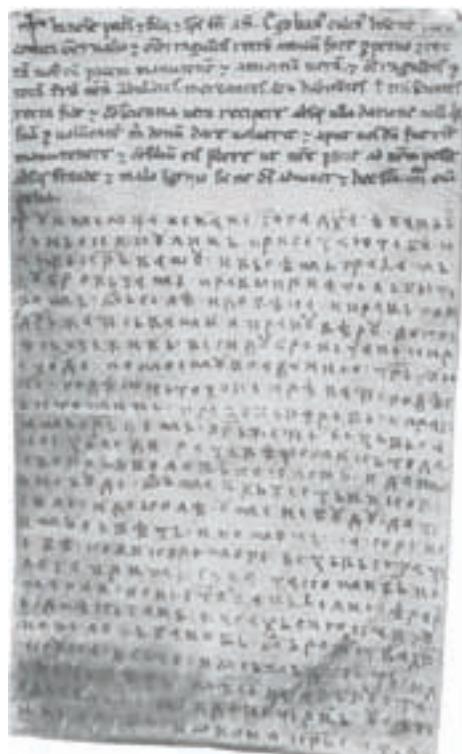
Hrvati u Bosni - prošlost

Prije pada Bosne 1463. godine bosansko kraljevstvo brojalo je 650.000 Hrvata katolika. To nije uključivalo teritorij današnje bosanske Posavine i Pounja jer nisu bili dio kraljevstva, koji je brojao više od 150.000 Hrvata katolika, dok je Hrvata krstjana bilo oko 80.000

PIŠE: Eva Mijatović, dipl. oec.

Prema pisanim službenim spomenicima u carskom arhivu u Bizantu, car Konstantin Porfirogenet u svom djelu "O upravi carstvom" opisuje dolazak Hrvata na područje današnje Bosne. Tristo godina poslije, spominje se da su Hrvati bili pozvani na Balkan od strane bizantskog cara Heraklija kako bi otpočeli borbu s tada vrlo napasnim Avarima. Kada su 635. godine pobijedili Avere i protjerali ih sjeverno od Dunava, car Heraklij im službeno predaje osvojene zemlje među, kojima je i prostor današnje Bosne. Karpatске Hrvate koji su pošli prema Jadranu predvodili su 5-ero braće i dvije sestre. Glavno hrvatsko pleme, kojim je neposredno vladao vrhovni vladar Hrvata naselilo se između rijeka Cetine i Zrmanje, a u unutrašnjosti do planina Vlašića i Borja. Ostala plemena naselila su se istočno i zapadno od središnjeg plemena. Tako jedan dio naseljava područje današnje Hercegovine, a drugi srednjovjekovnu Bosnu od Vranice i planine Vlašić do Drine, što se navodi u djelu "Herceg-bosna i

Hrvatska" autora Draganovića i Mandića. U isto vrijeme kada su Hrvati došli na Balkan, dolaze i Srbi no prema Porfirogenetu, nisu bili angažirani u borbi protiv Avara, a naseljavaju područje dijela današnje Srbije i Crne Gore. Početkom 10. st. Hrvatska, u čijem je sastavu bilo područje dijela današnje Bosne, bila je moćna i nezavisna država na čelu s kraljem Tomislavom. Nakon njegove smrti dio teritorija koji danas obuhvaća Bosnu dobiva ime Bosna koja je u nekoliko navrata tijekom 10. i 11. st. bila pod srpskom vlašću. No Bosna je u ranom srednjem vijeku bila vezana za Hrvatsku što dokazuju činjenice da su bosanski vladari i kraljevi bili katolici te da su koristili titulu ban koja je isključivo hrvatska politička titula. Za srednjovjekovnu bosansku državu karakteristični su ban Borić iz 12. st., a nasljeđuje ga ban Kulin kada se spominje jedna od prvih pisanih isprava pisana bosancicom. Sredinom 15. st. Bosnom vlasti ban Stjepan II. Kotromanić i širi njezin teritorij. Za vrijeme njegove vladavine Bosna se gospodarski razvija; ruderstvo potiče razvoj trgovine, a najveći utjecaj na bosansku trgovinu imali su Dubrovčani. O

Povelja Kulina bana

Popis pučanstva godine	Ukupan broj stanovnika	Hrvati katolici %
1879 ¹	1.158.164	209.391
1885 ¹	1.336.091	265.788
1895 ¹	1.568.092	334.142
1910 ¹	1.898.044	434.061
1948 ²	2.564.308	614.123
1971 ²	3.746.111	772.491
1991 ²	4.377.033	760.852

Izvor: 1 Popis pučanstva 1910., Sarajevo; 2 DZS RH 1995., Zagreb

Prošlost ili budućnost?

isprepletenosti i nedjeljivosti naroda u Bosni svjedoči i balada o posljednjoj bosanskoj kraljici Katarini Kosačić-Kotromanić, udovici Stjepana II. Tomaševića. Katarina je uz majku odgajana u pravoslavlju, na očevu dvoru, uz dominantno ozračje bosanske crkve, dok uz muža katolika i brigu franjevaca prianja na katoličanstvo. Ova pojava je tipična bosanska sudska o kojoj piše Ivo Andrić, a citira starog sarajevskog dedu koji kaže: "Nikad čovjek ne zna u kojoj će vjeri umrijeti." Da je tome tako svjedoči i Katarinin polubrat koji prelazi na islam, te njenih dvoje djece, sin i kći koji su došpjeli na sultanov dvor u Carigrad, a da se ni danas ne zna kako je do toga došlo. Nakon turskog osvajanja Bosne 1463. godine kraljica se iz Bobovca - sjedišta bosanskih vladara povlači na Kupres, odakle odlazi u Rim i tamo umire kao redovnica trećoretkinja, a njezine su plemenite i ljudske vrline priznate kada je proglašena blaženom. Prije smrti piše oporuku u kojoj navodi da će svoje zemlje Bosnu i Hercegovinu ostaviti djeci u naslijedstvo pod uvjetom da se vrate katoličkoj vjeri, a da će ih u protivnom darovati Svetoj Stolici Vatikanu. No, Osmanjsko Carstvo vlada Bosnom sve do Austro-ugarske vlasti u 19. st.

Do dolaska u Bosnu Hrvati vjeruju u slavenske bogove, a kršćanstvo primaju u vrijeme pontifikata pape Ivana IV. (640.-642.). Tijekom 10. st. Osnovana je Bosanska crkva, a sljedbenici se nazivaju bosanskim krstjanima koji nisu bili heretični (krivovjerci), ali su bili šismatici (odijeljeni) u odnosu na Rim i Bizant, tj. u jednom periodu su postali autokefalnom bosanskom državnom Crkvom, koja nije priznавala crkvenu vlast ni katoličke ni pravoslavne crkve o čemu svjedoče djela Dubravka Lovrenovića i Srećka Matka Džaje. U okupljanju katolika značajnu ulogu imaju franjevci koji grade samostane i obraćaju krstjane na katoličku vjeru te drže katolike u vjeri.

Prije pada Bosne 1463. godine bosan-

Stećak u Bosni i Hercegovini

sko kraljevstvo brojalo je 650.000 Hrvata katolika. To nije uključivalo teritorij današnje bosanske Posavine i Pounja jer nisu bili dio kraljevstva, koji je brojao više od 150.000 Hrvata katolika, dok je Hrvata krstjana bilo oko 80.000. Pravoslavnih Srba je u Podrinju bilo oko 15.000 te oko 15.000 Vlaha koji su bili dijelom katolici, a dijelom pravoslavni. Tijekom turske vladavine dolazi do rušenja crkvi i samostana, ubijanja i zlostavljanja franjevaca te velikog progona Hrvata katolika, koji posljedično tome prelaze na islam, iseljavaju se, bivaju odvođeni u ropstvo po turskim i drugim zemljama do Perzije, Indije i Abesinije. Istovremeno, ne progone se pravoslavni, koji su vjerno služi-

Kraljica Katarina Kosačić-Kotromanić

li Turcima pa dio katolika prelazi u pravoslavne vjernike. U 16. st. na islam je prešlo 120-150 tisuća Hrvata katolika, koji su uzeli islamska imena, sunetili svoju djecu, ali ih tajno krstili kod fratara. Nazivalo ih se Poturima, a izvori navode da su se namjeravali vratiti na katoličanstvo, no kako je turska okupacija Bosne potrajala, već se drugi i treći naraštaj čvrsto držao islama.

Tako je Hrvata katolika krajem 17. stoljeća bilo oko 120.000, a početkom 18. stoljeća tek 25.000, navodi se u ranije citiranom djelu "Herceg-bosna i Hrvatska". U vrijeme Austro-ugarske vladavine Bosnom, dolazi do brojnog useljavanja katolika. Tablica prikazuje odnos broja katolika prema ukupnom broju stanovnika od 1879., kada se pojavljuju prvi službeni popisi stanovništva koje provodi Austro-ugarska, do 1991. godine. Događanja u Bosni nakon osamostaljenja 1992. godine dovela su do daljnog useljavanja Hrvata posebice s područja Srednje Bosne i Bosanske Posavine koje je zapečaćeno Daytonskim sporazumom, čiji su se zaključci vrlo nepovoljno i trajno odrazili na bosanske Hrvate. Podaci iz popisa stanovništva 1991. godine (DZS RH) svjedoče da je u Bosanskoj Posavini živjelo oko 130.000 Hrvata, a da je na području Derventskog dekanata, prema podacima Vrhbosanske nadbiskupije koji se dobivaju prilikom blagoslova kuća, 1991. godine živio 46.081 katolik. Najnoviji podatak iz istog izvora za 2008. godinu broji 1.161 katolik Derventskog dekanata od kojih je najreprezentativniji primjer selo Velika Bukovica u kojoj je 1991. godine bilo trajno nastanjeno 1.250 katolika, a danas u selu živi samo jedna starica.

Radi geografskog položaja i mnoštva različitih naroda koji su živjeli u Bosni (osim 3 najbrojnija naroda bilo je i Židova, Roma, Poljaka, Mađara...) bosanska je povijest bila turbulentna, a etnička struktura podsjeća na leopardovo krvno te je Bosnu nemoguće "dodijeliti" bilo kome od navedenih naroda. No, pohvalno je što bosanski Hrvati, posebice povratnici vole Bosnu i imaju vjeru da će "izaći na kraj" u ovo teško, možda presudno razdoblje za budućnost Hrvata u Bosni. Iz prethodnih činjenica vidljivo je da se bosanski Hrvati nisu samo posljednjih godina našli u nezavidnom položaju nego da se povijest ponavlja. Valja pozdraviti težnju Hrvata gospodarstvenika podrijetom iz Bosne u nastojanju investiranja u Bosnu kako bi olakšali povratak prognanih Hrvata jer "može Hrvat otići iz Bosne, ali ljubav prema Bosni nikada!"

Na mladima Prsten ostaje

Nije dovoljno imati želju i ideju, već je bitno imati volju i cilj te zamisao realizirati u vidu projekta, koji će s ponosom biti prezentiran javnosti

Sukladno viziji, statutu i ciljevima UBH "Prsten", cilj Foruma mladih je povezati i umrežiti ambicioznu mladež podrijetlom iz BiH. S realizacijom cilja da se mladi bosanski Hrvati povežu na području Hrvatske i BiH, vodstvo Foruma mladih nije dugo čekalo - u veselom raspoloženju zaputilo se iz Zagreba 14. studenoga ove godine prema Slavoniji.

U Slavonskom Brodu, u dvorani Hotela Zovko predstavnici FM-a su održali uspješnu prezentaciju ispred šezdesetak mladih, koji su s oduševljenjem prihvatali ideje i buduće smjernice djelovanja ovog foruma, što se vidjelo i po mnogo-brojnim ispunjenim pristupnicama za članstvom u Udrizi. Na ovom događaju posjetiteljima su se obratili potpredsjednik Udruge Prsten dr. Vjekoslav Jeleć i ravnatelj Zaklade Mijo Marić, potpredsjednik slavonskobrodske podružnice Franjo Zrakić te tajnik iste Anto Kozina. Svojom prisutnošću ovu večer uveličali su i poduzetnik Dragan Martinović,

Manda Golemović, prof. Stjepan Arapić, dr. Matija Marković, Marko Krijan, Ilija Đepina i Jozo Šimić. Na susretu su predstavljeni do sada realizirani projekti: predstavljanje Foruma mladih u Zagrebu s neočekivanim 120 mladih, team building - rafting na Uni, seminar Javnog govorništva, party dobrodošlice za studente, te sudjelovanje u provedbi koncerta "Prsten za budućnost" i volontiranje na organizaciji lokanih izbora u BiH. Nakon prezentacije uslijedilo je druženje uz čašu pića, upoznavanje i povezivanje mladih, što je i smisao cjelokupne ideje. Vjerovat ćemo stoga mladima iz Slavonskog Broda, koji su obećali da će se okupiti u još brojnijem izdanju od centralnog Foruma mladih, ali i sami organizirati susret u skorijoj budućnosti. Zabava se nastavila u popularnom slavonskobrodskom baru Iguana, gdje se plesalo i pjevalo do jutra. Vjerujući da su godine na našoj strani, spavanje je bilo tek reda radi, a već u prekrasno sunčano subotnje jutro FM je nastavio svoj put u Orašje. Čuvši da je vodstvo FM-a u gradu, uspješan poduzetnik Drago Živko-

vić, inače član Upravnog odbora UBH "Prsten", ugostio je članove u svojoj tvrtki. S jednakom ljubaznošću ugošćeni smo i od strane mladih iz Orašja, koji su nas zasuli pitanjima pokazujući iskreno zanimanje za rad Udruge i Foruma mladih. Nakon službenog dijela posjeta, pozvani smo na ručak, sponzoriran od strane Ministarstva financija Vlade Posavske. Punih želudaca i nasmijani od uha do uha, bogatiji za još neka prijateljstva, zaputili smo se prema Osijeku. Vozeci se kraj rijeke Save, koja je uvjek pozivala Bosansku Posavinu i Hrvatsku, uživali smo u pogledu, nestrpljivo čekajući dolazak u osječku podružnicu, ni ne sluteći da će nas dočekati nevjerljativih 150 mladih. U dvorani upravne zgrade Žito, Forum mladih upoznao je prisutne s razlozima za osnivanjem foruma: ljubav prema rodnom kraju, osjećaj prijateljstva, želja za povezivanjem s mladima podrijetlom iz Bosne, a koji žive u Hrvatskoj i BiH pa i šire.

Jasnim i konkretnim porukama prisutnima se obratio i sam predsjednik osječke podružnice, sveučilišni profesor

Drago Šubarić. Emotivnim i motivirajućim govorom mlade je oduševio uspješan poduzetnik Marko Pipunić, inače član Nadzornog odbora Udruge i tvrtke Prsten grupa d.o.o., te ponosan zakladnik Zaklade Prsten. Prezentacija je završena druženjem na prigodnom domjenku, a zabava s novim članovima Foruma mladih nastavila se do jutra u ugodnom ambijentu Old bridge puba i domaćim klubovima. Naporan tempo nije ostavio traga na vodstvu foruma pa je tako Prstenova družina nastavila svoju turneju u prekrasno nedjeljno jutro ponovo putujući prema Bosni, ovaj put prema Modranu. Nakon relativno brzog prelaska mosta između Slavonskog i Bosanskog Broda ušli smo u našu dragu Bosansku Posavinu. Uz cestu su se redale ruševine sela Sijekovac, Gornja Močila i Novo Selo, koje su u nama izazivale tužna ratna sjećanja, ali i nostalгију prema prije-ratnom vremenu. Nakon što smo prošli pokraj Dervente, skrenuli smo prema našem odredištu Modranu i lako pro-našli filijalnu Crkvu sv. Nikole Tavelića jer smo se samo priključili ljudima koji su dolazili sa svih strana. Na žalost, od same crkve nije ostalo mnogo, samo tri zida koja su podsjećala da je tu nekad stajala lijepa crkvica. Prije mise smo malo stali u razgovoru s našim domaćinom fra Ilijom Jerkovićem te mještanima tog lijepe mjesta razasutog po pitomim

brežuljcima. Poslije mise, kojoj je prisustvovalo oko 80-ak uglavnom povratnika, razgovarali smo s agronomisticom Pavicom Nujić, direktoricom poljoprivredne zadruge "Eco product" sa sjedištem na Plehanu, koja nas je upoznala s aktivnostima i problemima s kojima se susreće Zadruge. Također, upoznali smo i bračni par iz Češke koji su donatori Zadruge. U razgovoru s mještanima doznali smo da je u Modranu nedavno ponovo konstituirana Mjesna zajednica Modran te da će im to, uz aktivniji povratak mještana, uvelike pomoći u rješavanju svakodnevnih povratničkih problema. Nakon ugodnog druženja ispred crkve, svi smo se uputili prema tek obnovljenoj obiteljskoj kući Jozu Vulete u G. Ljupljanici, u kojoj su mještani priredili zajednički ručak za sve prisutne. Budući da znamo s kakvim se problemima susreću, bilo nam je začuđujuće vidjeti koliko su ti ljudi veseli. Vrhunac iznenadenja je bila izvorna pjesma koja je odje-kivala sa svih strana. Nakon što smo poslušali izvorne pjesme, zamezili i družili se s mještanima, uputili smo se k Ivanu Vrdoljaku, članu Udruge "Prsten", koji nas je pozvao da ga posjetimo u obnovljenoj obiteljskoj kući. Dočekala nas je cijela obitelj te gosti i prijatelji kuće. Otac i majka našeg uspješnog poduzetnika vratili su se u obnovljenu kuću u Modranu prije nekoliko godina. Svaka čast životu

u Zagrebu, ali Modran je Modran. Uz kavu, kolače i šalu proveli smo ugodnih sat vremena, nakon čega smo se uputili k Modranskom groblju, uz turističko vodstvo našeg domaćina. Prošli smo po kraju kuće našeg uspješnog nogometaša i člana Udruge "Prsten" Vedrana Čorluka, koji je također započeo obnavljanje imanja u Modranu. Iako smo prema Modranu išli sa zebnjom i zabrinutošću kako žive Hrvati povratnici na tom području, shvatili smo da oni žive veselije i ispunjenje nego mnogi koji žive po gravdovima u Hrvatskoj i sire. U tom smislu, citirali bismo povratnicu Danijelu Čorluku koja kaže: "Dom je tamo gdje je srce, a nama je Plehan u srcu!". Na kraju nam je bilo teško rastati se od tih dragih i plemenitih ljudi, ali se nadamo da će nam dati još prilika da se, družeći se s njima, ponovo napunimo vedrim duhom i optimističnim raspoloženjem.

Ovim putem se želimo zahvaliti sponzorima bez kojih ovaj projekt ne bi bio realiziran. Poglavitno se zahvaljujemo tvrtki AutoZubak, koja nam je predala ključeve sigurnog kombija VW Multivan, grupaciji ZOVKO, koja je osigurala dvoranu za prezentaciju u Slavonskom Brodu te smještaj u prekrasnom hotelu i tvrtki Žito Osijek, u čijim prostorima se FM predstavio mladima u Osijeku i okolicu. Ovaj projekt finansijski su potpomogli i Kožul, Ura d.o.o. i Tehnocolor d.o.o.

**FORUM MLADIH
DJELUJE I PUTEM
FACEBOOKA, SVE
POPULARNIJEG
NAČINA
KOMUNICIRANJA
MEĐU MLADIMA,
GDJE JE
OTVORENA
POSEBNA GRUPA,
UNUTAR KOJE
KOMUNICIRA VEĆ
250 ČLANOVA**

U Slavonskom Brodu

U Orašju

U priči s fra Ilijom

Brand koji mijenja svijet: Stipić Interart

Tvrtka Stipić Interart d.o.o. postoji od 1996. godine. Od samoga početka djelovanja zauzima visoku poziciju i postavlja standarde na hrvatskom tržištu izvođenja i opremanja interijera. Štoviše, lako se može ustvrditi da joj danas pripada vodeće mjesto. Prije svega, zaslужuje ga svojom jedinstvenom poslovnom filozofijom: opremanje interijera u tvrtki ne shvaćaju kao jednostavnu prodaju roba i usluga, nego se pri uređivanju rezidencijalnih i poslovnih prostora fokusiraju na jedinstvene ideje, želje i potrebe svakog pojedinca. Takav inovativni pristup prvenstveno omogućavaju dva segmenta: prvi je stručnost i iskustvo stručnjaka i

izvođača tvrtke Stipić Interart, kao i njenih suradnika. Drugi je vrhunska kvaliteta, funkcionalnost i dizajn proizvoda pomno izabranih dizajnerskih imena s kojima tvrtka surađuje.

Za Stipić Interart nema ograničenja, u mogućnosti su kompletnom uslugom pokriti i najzahtjevnije projekte koji se tiču rezidencijalnih i poslovnih prostora, od projektiranja i savjetovanja preko izgradnje, pa sve do uređenja i opremanja objekata. Svoje kontinuirano praćenje potreba na tržištu tvrtka je pokazala otvorenjem izložbeno-prodajnog salona Stipić Interart u Lučkom 2005. godine. Dotad poznata ponajprije po suradnji s poslovnim subjektima, tvrtka Stipić Interart se na taj način svojom ponudom

uveliike približila širem građanstvu. Sam salon zamišljen je i naposljetku izведен u skladu sa svim postulatima tvrtke: rezidencijalni i uredski namještaj, keramika i sanitarije predstavljeni su na drukčiji, svjež način koji ističe njihovu funkcionalnost, dizajn i ulogu u stvaranju jedinstvenih interijera. Na tri kata salona potencijalni kupac praktički može zamisliti kako provesti cijeli jedan radni dan.

Početak i kraj dana obično se odvijaju u kupaonici. Programi keramike i sanitarija Stipić Interarta ističu se inovativnim oblicima, te originalnim postavom kreiraju kupaonske prostore koji će osvojiti i najizbjirljivije.

Sate posvećene poslu zamislite u funkcionalnom uredu koji ostavlja

vrhunski i profesionalni dojam, no ujedno je i ugodna sredina. Dizajnери i arhitekti Stipić Interarta svojim će se stručnim znanjem i savjetovanjem pobrinuti da vaš ured bude sve ono što želite da bude.

Danas sve rđe provodimo vrijeđe u vlastitim domovima. Stoga je još bitnije da budu mjesto gdje se najugodnije osjećamo, da budu prilagođeni nama i našoj individualnosti. Bez obzira što vam je na prvom mjestu u uređenju doma - funkcionalnost, inovativan dizajn ili udobnost, rezidencijalni namještaj Stipić Interarta pridonijet će da se u vašem domu osjećate kao u pravom domu.

Već smo spomenuli da jedinstveni pristup klijentima koji ima Stipić Interart omogućava i suradnja s najvećim svjetskim brandovima koji se

bave opremanjem interijera. Na primjer, u bogatoj ponudi rezidencijalnog i uredskog namještaja izdvajamo proizvode tvrtki Tekno, Lago, Cinova, Fasem, Hali, Interstuhl i druge. U programima opremanja kupaonica nalaze se imena kao Catalano, Duravit, Jancuzzi, Fab, Rex, Tubes...

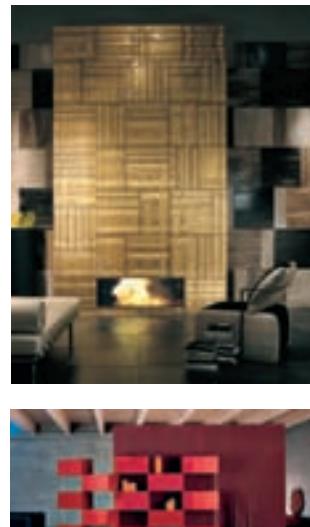
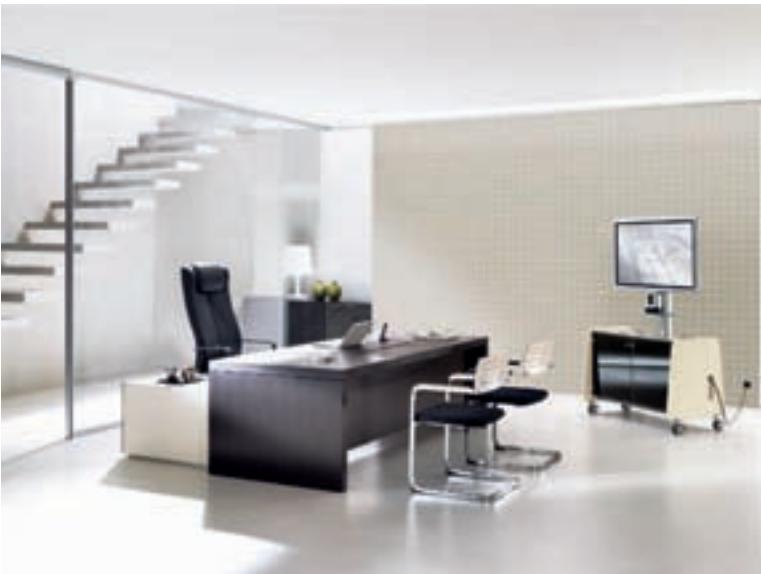
Sukladno svemu navedenom, a prije svega zbog individualnog pristupa i kvalitete, tvrtka Stipić Interart može uđovoljiti željama i najzahtjevnijih kupaca. Kontaktirate li tvrtku i njenе stručne djelatnike, možete ostvariti sve vaše želje vezane za interijere u kojima provode većinu svog života: dom i poslovni prostor. Uostalom, možda će biti dovoljno da spomenemo reference, tj. objekte čiji je interijer rezultat idealne interakcije: rada djelatnika i suradnika tvrtke Stipić Interart

i ideja, želja te potreba zadovoljnih klijenata...

Reference: Hotel "The Regent Esplanade Zagreb", Zagreb; hotel Astoria, Opatija; hotel Bristol, Opatija; Parting Elektrik d.o.o., Zagreb; Antunović TA d.o.o., Zagreb; Doka Zagreb Oplatna Tehnika d.o.o., Zagreb; Državna geodetska uprava, Požega; Beton Lučko d.o.o., Zagreb; "Villa Kaliopa", Krk; Turbo Limač, Zagreb; Hypo-Alpe-Adria Bank d.d., Zagreb; Krentschker vrijednosnice d.o.o., Zagreb; Pro-Alarm d.o.o., Zagreb; Samoborka d.d., Samobor...

Kontakt: Snježana Kelić i Ariana Novosel
tel.: +385 1 6598 756
fax: +385 1 6598 728
web: www.stipic.hr
e-mail: snjezana.kelic@stipic.hr
ariana.novosel@stipic.hr

Ivo Gregurević, velikan hrvatskog glumišta

Blistavi sjaj glumačkog žara

Jedan od naših kulturnih i najplodnijih glumaca, Ivo Gregurević, snimio je i na "daskama koje život znače" odigrao više od 160 filmskih i kazališnih uloga različitih žanrova. Za široki raspon likova koje je odglumio, od pozitivaca do loših momaka u komedijama i dramama, inspiraciju pronalazi u svakodnevnom životu, među ljudima koje poznaje ili vidi na ulici i u tramvaju

RAZGOVARALA: Ivana Kolovrat

FOTO: Saša Lisjak

Razgovor s Ivom Gregurevićem strpljivo smo čekali i nakon dužeg vremena - dočekali. Moglo se to naše čekanje još oduziti jer Ivo već godinama ne voli davati intervjuje, ali imali smo sreće. Veliki glumac nerado govori o sebi, a posebice o svom privatnom životu, što je i ovom prilikom nekoliko puta istaknuo. Pretpostavljamo da je to zato što je po prirodi skroman i samozatajan čovjek koji sebe ne smatra pretjerano zaslužnim. U svojoj bogatoj glumačkoj karijeri odigrao je brojne glavne uloge i još upečatljivije sporedne. Prava remek-djela! Surađivaо je s najpoznatijim glumcima, glumicama i redateljima. Prije trinaest godina u rodni kraj Orašje, u Bosanskoj Posavini, doveo je filmski festival "Dane hrvatskog filma", koji prikazuju hrvatske i nekoliko bosansko-hercegovačkih filmova. Festivalski program održava se u kino dvorani, a prate ga brojni popratni sadržaji koje žitelji Orašja i brojni gosti ne propuštaju.

Od livade do filmskog seta

¶ Na početku, krenimo od Vašeg djetinjstva u Orašju gdje ste rođeni i odrasli. Koja su Vaša najranija sjećanja na rodni kraj? Što Vam znači Orašje?

Najradije se sjećam nekoliko klinaca s kojima sam se stalno družio. U Orašju su postojala dva kina i često smo gleda-

li filmove. Zatim bismo otišli na livadu pokraj Save, međusobno podijelili uloge i odigrali taj film. Na taj način od najmlađih dana u meni se rodila ljubav prema poslu kojim se i danas bavim. Nekoć sam ga smatrao hobijem i s lakoćom uživao u radu, sada ulažem napor zbog kojeg mogu reći da mi je hobi postao posao.

¶ Što se dogodilo s Vašim prijateljima s livade? Jesu li i oni danas u glumačkim poslovima. Barem neki od njih?

Ne. Niti jedan. Dvojica su u Orašju, a ostali vani. U Kanadi, Švedskoj, Švicarskoj.

¶ Livadu ste poslije zamijenili kazališnim daskama?

Srednju školu pohađao sam u Vinkovcima i tamo me prijatelj odveo u amatersko kazalište "Jozo Ivakić". Predstave je postavljao Himzo Nuhanović, a prva predstava u kojoj sam glumio bila je Pjesma nad pjesmama.

¶ Jesu li već tada uočili Vaš talent?

U nekoliko predstava sam odigrao glavnu ulogu, iako nas je bilo dosta, moglo bi se reći da sam iskočio u prvi plan. U to vrijeme u Vinkovcima je gostovao Fabijan Šovagović s Đukom Begovićem, što mi se veoma dopalo i vrlo me se doj-milo pa sam s tim istim djelom izašao drugi put na prijemni ispit na Akademiju dramskih umjetnosti i upao.

¶ Pripremajući se za ovaj intervju pročitali smo da Fabijana Šovagovića smatraste svojim jedinim idolom među glumcima i da mu se divite?

I danas mislim isto. Gledao sam ga u

brojnim predstavama i filmovima i bio je jedan od najboljih glumaca na ovim prostorima.

¶ Imate li svoje omiljene strane glumce?

Volim Roberta de Nira i Marlona Branda. De Nira jer je različit u svakoj ulozi, a Branda jer je u svaku ulogu unio i odigrao dobar komad Branda, što je dojmljivo na svoj način.

¶ Brojni veliki glumci, posebice vani, poput De Nira i Clinta Eastwooda okušali su se i s druge strane seta, u režiserskoj ulozi. Kako to da Vi nikad niste poželjeli tako nešto?

Gluma je moja ljubav i hobi i naprsto nikad nisam želio isprobati ništa drugo osim glume. Odigrao sam više od 160 televizijskih, filmskih i kazališnih uloga u 30 godina rada što je pozamašan broj.

¶ Kako birate likove koje ćete glumiti?

Prvo pročitam scenarij i ako mi se lik sviđa onda ga počinjem kreirati. On mora biti životan, stvaran, a manje je bitno je li radnik, intelektualac, pozitivac ili negativac.

¶ Koje su kolegice ostavile dojam na Vas svojom glumom i za koje možete reći da su Vam bile najdraže filmske partnerice?

Pa među njima bih istaknuo svakako Enu Begović s kojom sam glumio u Čarugiji Rajka Grlića i Almu Pricu.

¶ Što više volite raditi filmske ili kazališne uloge?

U osnovi ih podjednako volim i ne rangiram ih. U oba slučaja treba ozbiljno pristupiti ulozi samo što je sistem rada

Televizijske uloge

“Odmori se, zaslužio si” kao Marko Kosmički (2006 - danas)
 “Tata i zetovi” kao Daut (2006)
 “Zlatni Vrć” kao zatvorenik (2004)
 “Crna kronika” kao Šampion (2004)
 “Novo doba” kao Jure Čular (2002)
 “Naši i vaši” kao doktor (2000)
 “Ptice nebeske” (1989)
 “Večernja zvona” (1988)
 “Brisani prostor” kao Štimer (1986)
 “Nepokoreni grad” kao falsifikator (1981)
 “Velo mjesto” kao Netjak (1981)
 “Duvanski put” (1980)
 “Mačak pod šljemom” kao Rěpica (1978)

Filmske uloge

“Žena bez tijela” (2007)
 “Kraljivac uspomena” (2007)
 “Pravo čudo” kao predsjednik (2007)
 “Konji vranj” kao Daut (2007)
 “Put lubenica” kao Čale (2006)
 “Duh u močvaru” kao Vučević (2006)
 “Ne pitaj kako!” kao Abas (2006)
 “Posljednja pričest” kao Darko (2005)
 “Otač” kao otac (2005)
 “Što je muškarac bez brkova?” kao Marinko (2005)
 “Što je Iva snimila 21. listopada 2003.” kao Božo (2006)
 “Pod vedrim nebom” kao našinik (2005)
 “Duga mračna noć” kao Major (2004)
 “Ispod crte” kao Mate Vranar (2003)
 “Infekcija” kao Muller (2003)
 “Tu” kao Boris (2003)
 “Svjedoci” kao otac (2003)
 “Ne dao Bog većeg zla” kao Frušin otac (2002)
 “Serafin, svjetioničarev sin” kao Serafinov otac (2002)
 “Kraljica noći” kao Emil (2001)
 “Posljednja volja” kao Mato (2001)
 “Holding” kao Sušnjara (2001)
 “Nebo sateliti” kao Škaričić (2001)
 “Ajmo žuti” kao Ušljebrek (2001)
 “Sam” (2001)
 “Jeli je jasno prijatelju?” kao Slaviša (2000)
 “Crna kronika ili dan žena” (2000)
 “Srce nije u modi” kao Ante (2000)
 “Mlječni put” (2000)
 “Četverored” kao kapetan Raša (1999)
 “Crvena prasina” kao Kirby (1999)
 “Maršal” kao Luka (1999)
 “Kad mrtvi zapjevaju” kao Činco Kapulica (1999)
 “Bogorodica” kao Rade (1999)
 “Transatlantik” kao Saša (1998)
 “Tri muškarca Melite Žganjer” kao Jura (1998)
 “Božić u Beću” kao gost (1997)
 “Rusko meso” kao Vuk (1997)
 “Andele moj dragi” kao Jozo (1996)
 “Sokica” (1996)
 “Djed i baka se rastaju” kao Branimir (1996)
 “Prepoznavanje” kao policijac (1996)
 “Sedma kronika” kao Kapo (1996)
 “Isprani” kao Ivo (1995)
 “Oljovna pričest” (1995)
 “Mrtava točka” (1995)
 “Svaki put kad se rastajemo” kao Melitin suprug (1994)
 “Vukovar se vraća kući” (1994)
 “Dok nitko ne gleda” (1993)
 “Kontesa Dora” (1993)
 “Luka” kao Slobodan Despot (1992)
 “Čaruga” kao Čaruga (1991)
 “Priča iz Hrvatske” kao Luka (1991)
 “Krhotine” kao Vinko (1991)
 “Stela” kao Tomo Lončar (1990)
 “Doktorova noć” (1990)
 “Diploma za smrt” kao Guba (1989)
 “Đavolji raj” kao kapetan (1989)
 “Povratak Katarine Kozul” (1989)
 “Hamburg Altona” kao Mrva (1989)
 “Leo i Brigit” kao inspektor (1989)
 “Bez trećeg” kao Marko (1988)
 “Gospodski život Stipe Zvonareva”
 kao Stipe Zvonarov (1988)
 “Sokol ga nije volio” kao Toma (1988)
 “Život sa stricem” kao Drug Radojičić (1988)
 “Osuden” kao Ivo (1987)
 “Terivenka” (1987)
 “Kraljeva završnica” (1987)
 “Večernja zvona” kao Đurica (1986)
 “Veliki talent” kao Mišo Krunić (1984)
 “Duet za jednu noć” (1984)
 “Treći klijic” kao Marko (1983)
 “Hildegarđ” kao Đuro (1983)
 “Kiklop” kao Krele (1982)
 “Gosti iz galaksije” (1981)
 “Visoki napon” (1981)
 “Izgubljeni zavojaj” (1980)
 “Usijanje” kao Rajko (1979)
 “Osvajanje slobode” kao Krka (1979)
 “Gradilište” (1979)
 “Mečava” kao Ivan (1977)
 “Ne naginji se van” kao Filip (1977)

Izvor: wikipedia

družčiji. Kazališna predstava se priprema dva do tri mjeseca i glumac proživi cijelu priču, a na filmu scenarij se dobije pred snimanje, održi se nekoliko proba i ide se na snimanje.

¶ Što volite čitati, osim scenarija?

Kad pripremam predstavu, pročitam i sukladnu literaturu za scenarij. Prije spavanja trenutačno čitam Čehovljeve Priče. Volim i Gogolja. No vrijeme za čitanje tek iščekujem, jednog dana kada će ga imati malo više.

¶ Koja je razlika između filmova u '90-im godinama prošlog stoljeća i u ovom desetljeću?

Bio sam mnogo mlađi nego danas (smijeh). U sistemu rada nema nekih izmjena. Došli su mlađi redatelji na kojima će ostati naša kinematografija.

¶ Publika je u ovom trenutku, čini mi se, zainteresiranija za odlazak u kino. Danas više nego prije. Vraća li se to publiku našim filmovima?

Mislim da je i reklamiranje djelomično uzročno što se publika polako vraća u kina. I loša reklama privlači publiku u kina jednako kao i dobra.

Humanost na djelu

¶ Od 2004. godine igrate po školama predstavu "Život može biti lijep" u sklopu programa borbe protiv ovisnosti. Recite nam više o tom projektu.

Pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja, Ministarstva zdravstva i Grada Zagreba predstava je besplatna i izvodi se po osnovnim i srednjim školama u cijeloj Hrvatskoj. Do

sada sam je odigrao u 350 škola. Traje 45 minuta, a uz Đuku Begovića izvodim improvizaciju izmišljenih priča i realnih događaja koji su se dogodili. Uživam u tome i kad imam slobodnog vremena popunim ga terminima za ovaj projekt.

¶ Član ste i UBH "Prsten". Što mislite o Udrizi i njenom djelovanju?

Mislim da se radi o odličnoj ideji u kojoj je angažiran velik broj biznismena, znanstvenika, javnih ličnosti i običnih ljudi, sa ciljem da se pripomogne onima kojima je pomoć potrebna, svakog po svojim mogućnostima. Osobno, kao glumac, najveći doprinos mogu dati svojim nastupima.

¶ Filmskim festivalom Dani hrvatskog filma, koji se ove godine održao 13. put značajno ste obogatili kulturni život Orašja. Kako ste došli na ideju za ovu manifestaciju?

'95. smo prikazali tek nekoliko projekcija. Dopalo nam se i rekli smo da to želimo ponoviti. S vremenom se povećao broj filmova, posjetitelja, događanja vezanih oko festivala. Dodjeljuje se nagrada Zlatni dukat, posavsko odličje, koji se izrađuje od drva abonosa starog 5800 godina. Ove godine dobili su je Relja Bašić i Bogdan Žižić.

¶ Mještani Vas mogu sve češće vidjeti u vašem gradu. Koliko često odlazite u Orašje?

S godinama u Orašje odlazim sve češće. Koristim svaki slobodni trenutak da boravim u svom rodnom kraju. Tamo se odmaram, posjećujem rodbinu, družim s prijateljima, a volim otići i u ribičiju.

¶ Kakvi su Vam poslovni planovi vezani za skoru budućnost?

U 2008. godini sam snimio velik broj filmova, snimam seriju Mamutica i nedavno sam završio snimanje filmova s Rajkom Grlićem i Brankom Smidtom.

IVO GREGUREVIĆ, BIOGRAFSKI PODACI

Rođen je 7. 10. 1952. u Orašju (Donja Mahala). Diplomirao je na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Na filmu je debitirao 1977. godine (Ne naginji se van, B. Žižića) glavnom ulogom provincialca na radu u Njemačkoj, karakterističnom za njegov glumački profil, da bi tijekom '80-ih i '90-ih ostvario niz iznimno zapaženih, velikih uloga na filmu. Vrsno tumači pomalo grube ponekad i opasne "narodske tipove" kao otmičara u Osudenima Z. Tadića (1978), konduktora u Kraljevoj završnici Ž. Tomića (1987) i istražitelja u Životu sa stricem K. Papića (1988), a u sličnom stilu je i naslovna uloga razbojnika i ljubavnika J. Stanislavljevića ("slavonskog Robina Hooda") u Čarugri R. Grlića (1991). S uspjehom nastupa i u kazalištu i na televiziji. Nagradivan je na festivalu u Nišu, dobio je Nagradu Sedam sekretara SKOJ-a, 5 Zlatnih arena, Nazorovu nagradu Grada Zagreba, 3 nagrade hrvatskog glumišta i dr.

Duh jednog grada živi u tradiciji

Kad se govori o prirodnim ljepotama, mora se naglasiti kako su doista rijetka područja u Bosni i Hercegovini koja je Svevišnji podario tako izdašnim darovima: ugodna klima, brojni izvori pitke vode, spilje pune stalagmita i kristala, čist, nezagađen zrak i obilje šumskih plodova, samo su dio toga

PIŠE: Milo Jukić

KREŠEVO

Kreševo, vrela tvojih potoka
U tihoj noći divne pjesme šume,
A zvjezde liju sa svoda visoka
Čarobno svjetlo na zelene hume.

Sve brujne pjesme drevnih Patarena,
Mistični pojti naših franjevaca,
Ponosnih gora s tvrda kamena
Let obdan šumi sivijeh kobaca,

A samostan svete Katarine,
Čim usred tvoje zelene doline
Zaluti prvi tračak ljetnog dneva

Na okno jedno soko siv odlijeće,
O staklo krilom bije, čupa cvijeće,
Sunašće svita - Grga Martić pjeva.

Pjesmu kojom započinjemo tekst napisao je jedan od najvećih hrvatskih pjesnika, Vladimir Nazor. Oni koji to ne znaju sigurno će se iznenaditi tom

činjenicom, a oni koji znaju barem dio onog što Kreševo predstavlja i što jest, pa makar i da pjesmu nikad nisu čuli, neće se nimalo iznenaditi.

U "Prstenu" smo već pisali o bogatoj povijesti Kreševa, čija je alfa i omega tamošnji Franjevački samostan, jedan od samo tri koliko ih je u Bosni opstalo tijekom cijele pet-stoljetne osmanlijske vladavine, a pisali smo i o kreševskom gospodarskom čudu, nakon kojeg je došlo i do svekolikog kulturnog uzdizanja ovog bosanskog gradića.

No, vratimo se "čaršiji", kako Kreševljaci uglavnom zovu gradsko područje: stare bosanske kuće, zidane dizmom i šemperom, a pokrivenе šindrom (14 ih se ovih dana upravo obnavlja), samo su golim okom najvidljiviji spomenik prošlih vremena. U Deževicama se, u sklopu poznatog hodočastilišta, nalazi špilja u kojoj je u XV. stoljeću živio sveti Jakov Markij-

ski, a u Vrancima stari "rimski most", u blizini kojeg se vide i spurila - tragovi kotača rimskih kola kojima se vozi la ruda. U istom selu nalaze se i ta'te (bosansko zvono), dvije željezne ploče koje, kad se u njih kuca, daju zvuk sličan zvonu. To su jedine ta'te u BiH koje se još uvijek koriste, a predstavljaju najstariji uporabni predmet u Kreševu i široj okolini, budući da su stajale na koru kreševske crkve još prije gotovo 500 godina!

Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika BiH proglašilo je kompletну kreševsku gradsku jezgru spo-

menikom kulture, pa se Kreševo tako, uz Stolac i Jajce, našlo u samom vrhu BH spomeničke baštine.

Slično je i u okolnim naseljima: nekadašnja seoska gospodarstva zamijenile su moderne kuće i prostrana dvořišta, koja već na prvi pogled odaju želju žitelja da njihov kraj bude odmor za oči, a da pritom nimalo ne bude zapostavljena težnja da sve vezano za svakodnevni život savršeno funkcioniра.

Kad neka sredina ima takvu prošlost i takvu sadašnjost, ništa čudnog ne može biti u činjenici da ta sredina obiluje i brojnim, često u Bosni i Hercegovini potpuno zaboravljenim običajima.

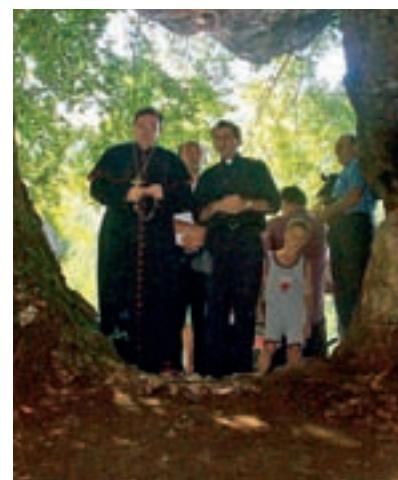
Potkivanje jaja - uvjet za ženidbu

Najzanimljivija stvar - jer je u pita-

nju svjetski raritet, nitko to nigdje ne radi na našem planetu - jeste potkivanje jaja: uzme se jaje, izbuši, i na njega se klincima zakuje potkovica! Nevjerojatno, ali istinito! Potreba za tim da se potkuje jaje vjerojatno se rodila iz želje za dokazivanjem kovačkog umijeća, u kombinaciji s uskršnjim običajima šaranja jaja. Uskrsno jaje je, znamo to, oduvijek predstavljalo simbol rađanja novog života, a ukrašavanju jaja za Uskrs davan je kudikamo veći značaj nego što je to danas. Kad se još zna da je potkova stoljećima simbol sreće, onda je jasno zašto su vještici majstori odlučili potkovati jaje.

Nekada se, kažu, momak u Kreševu nije mogao oženiti ako nije znao potkovati jaje. Ako je to znao, to je značilo da je, kao vještici majstori, mogao uzdržavati obitelj, pa se, prema tome, mogao i oženiti. U vremenu posvemašnje globalizacije običaj je još vrjedniji, pa bi bila ogromna šteta ne sačuvati ga.

U kreševskom selu Deževici još u vijek "živi", drugdje uglavnom davno izumrli, običaj pokladnih "vukova". Donesen je vjerojatno doseljenjima iz Dalmacije još u 18. stoljeću, a u osnovi predstavlja obilazak sela i traženje nagrade za ubijenog vuka. Kako to da se upražnjava baš na pokladni

utorak, ne zna nitko, ali u etnografskom smislu bez sumnje predstavlja mnogo više od uobičajenih "čorjaka", "mačkara", "čarojica" i sličnih pokladnih povorki jer je u Deževicama odavno nestalo i vukova i ovaca - sačuvao se samo običaj, koji već desetljećima ne postoji ni u daljoj okolici.

Pokladni vukovi i drugi običaji

Kao i pokladni "vukovi", i brojni drugi običaji su, dakako, prilagođeni današnjem vremenu, no nisu potpuno nestali pa će i danas svaki uzoran domaćin povesti svoju čeljad na gotovo obveznu uskršnju i božićnu ispovijed, malo koja kuća nije najčišća i najuređenija kad fratar obavlja godišnji blagoslov kuća, malo nakon Božića, a norme lijepog ponašanja ili ljudski red, kako kažu Kreševljaci, u koji se i došljaci i gosti moraju uklopiti, značaj su također zadržale sve do danas.

Ono što je posebno zanimljivo jest činjenica da se u novije vrijeme ponovo obnavljaju gotovo zaboravljeni običaji, pa se tako, prinjerice, ponovo sredinom srpnja služi sveta misa na planini Bitovnji, kao uspomena na vrijeme kad su se na pašnjacima spomenute planine govorile mise za stocare i pastire koji su čitava ljeta provodili u planini. Dakako, ne kao nekada na konjima i sa stadima, već se danas na misu na Bitovnji dolazi terencima. No, Bože moj, vremena i forme se mijenjaju, bitno je da običaji opstanu.

Slično je uradilo i nekoliko entuzijasta kovača: ponovo su počeli obilježavati blagdan svete Lucije zaštitnice kovača, pa je čak osnovana i Udruga "Kreševski kovač". Na taj se blagdan

sastanu aktivni i umirovljeni kovači, čuje se poneko predavanje o povijesti kovačije u Kreševu i njenim specifičnostima, a onda se sjedne, popije koja i popriča o nekadašnjim vremenima kad se kovalo ručno, teškim kovačkim čekićima, i još se moralio žuriti. Jer - kao što je već poznato - željezo se kuje dok je vruće i to ne samo u narodnoj izreci, nego i u stvarnosti.

Ni rudari nisu zaostali, pa svake godine obilježe blagdan svoje zaštitnice, svete Barbare. Ne razlikuju se mnogo od kovača, a iz te jednovečernje priče sigurno će i za mlađe naraštaje ostati ponešto za pamćenje. Iz rudarske tradicije izradio se i Sajam kristala, minerala i fosila, jedini takav u BiH, koji je nedavno održan petu godinu za redom.

Nekad su se za Božić služile posebne, tzv. esnafске mise, i to jedna za majdandžije i rudničare (talioničari rude), jedna za kovače, a jedna za rudare. Pravile su se posebne svijeće

s metalnim okovima, molile posebne molitve... Danas toga nema, ali se i za svetu Luciju i za svetu Barbaru služe posebne mise za kovače i rudare.

E, sad, kad bi se zagrebalo malo ispod površine, pronašli bi se u današnjici odblijesci običaja starih stotinama godina, koje su prije više desetljeća u svojim radovima zapisali i tako sačuvали Ignacije Strukić, Augustin Kristić i Augustin Čičić, sve odreda odavno pokojni kreševski fratri, a njihovim stopama nastavili su kasnije drugi. Našlo bi se, dakle, mnogo toga, što je počesto izgubilo nekadašnju formu, a ponekad, uslijed razvoja tehničkih pomagala i smisao. No ono što je najvažnije, to je ostalo, a to je, dakako - duh!

Već smo rekli kako je Kreševu proglašeno nacionalnim spomenikom kulture, ali da postoji neko povjerenstvo za odlikovanje i očuvanje duha jednog grada, na toj bi se listi bez ikakve sumnje našlo - i Kreševu!

ProtektProm d.o.o.

Uprava i komercijala: Samoborska 257, 10090 Podsused-ZAGREB, Hrvatska
Tel: 01/343 66 66, 01/343 66 82 fax: 01/343 66 76

Prodaja i servis: Samoborska 257, 10090 Podsused-ZAGREB, Hrvatska
Tel: 01/343 66 66, fax: 01/343 66 76

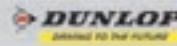
Transport: Samoborska 257, 10090 Podsused-ZAGREB, Hrvatska
Tel: 01/343 66 51 fax: 01/343 66 50

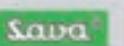
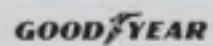

- PROTEKTIRANE GUME
- NOVE GUME
- GUME ZA GRAĐEVINSKE STROJEVE

- OVLAŠTENI KONCESIONAR
- ZA SKUPLJANJE I ZBRINJAVANJE
- OTPADNIH GUMA

Osim široke paletе protektiranih guma za kipere i špediteze, nudimo i nove gume najpoznatijih svjetskih proizvođača, kao i širok assortiman felgi, ulja i maziva. Od sada u našoj ponudi potražite kompletan servis u našem prodajno servisnom centru u Zagrebu, Samoborska 257. Pored navedenih usluga nudimo usluge prijevoza i građevinskih radova.

OPTIKA

VULKANIZERSKE USLUGE

MAXI
Cash & Carry

**Ugodno i
povoljno!**

SHOPPING PO MJERI

MAXI CASH & CARRY

HR Zagreb Selska cesta 50
tel: 00 385 1 364 03 22
fax: 00 385 1 366 49 83
e-mail: trafficon@trafficon.hr
www.trafficon.hr

DJELATNOST

- svi geodetski poslovi
- projektiranje cesta i svih objekata niskogradnje
- izrada projekata prometne tehnike
- konzalting i nadzor

BiH Odzak Omladinska 1
tel: 00 387 31 763 496
fax: 00 387 31 711 165
e-mail: m.zrakic@trafficon.hr
www.trafficon.hr

Čuvari kraljevskoga grada Jajca

Franjevci su bili prvi koji su se vratili i u jajački kraj i nakon ovoga, posljednjeg rata. Zahvaljujući upravo njima, na području Jajca danas živi oko devet tisuća Hrvata

PIŠE: Ivo Aščić

Grad Jajce smješten je na utoku Plive u Vrbas u Srednjoj Bosni. Prvi put spominje se u pisanim dokumentima iz godine 1396., u kojima se Hrvoje Vukčić Hrvatinić, jajački graditelj i najslavniji bosanski velikaš, naziva i "conte di Jajcze". U njemu je 1461. godine okrunjen i posljednji bosanski kralj Stjepan Tomašević, a nedugo nakon toga ostao je sjedište Jajačke banovine (1463.-1528.) kojom su upravljali hrvatsko-ugarski kraljevi. Iz bliže povijesti, Jajce je poznato kao mjesto u kojemu je 1943. godine stvorena bivša druga Jugoslavija. U posljednjem ratu ono je zajedno s Pougarjem punih šest mjeseci, u potpunom okruženju, odolijevalo neprijatelju, na bojišnici dugoj oko 130 km. Potkraj listopada 1992. godine s ovoga područja krenuo je neviđeni izbjeglički val prema slo-

godnim krajevima BiH, Hrvatske, ali i prema zapadnoeuropskim i prekoceanskim zemljama. Novija povijest počinje 13. rujna 1995., kada su nakon vojne akcije "Maestral" 1995. godine hrvatski vojnici oslobođili čitav jajački kraj te time omogućili povratak svima koji su bili protjerani s ovih prostora. Zahvaljujući isključivo vrlo visokom natalitetu, unatoč političkoj situaciji, velikom iseljavanju stanovništva (poglavitno u današnju Hrvatsku) i njegovim posljedicama, velikim porozima, zaraznim (od 1814. do 1817. od kuge su umrle 2.493 osobe) i drugim bolestima te prirodnim nepogodama (zima, suša, glad i sl.), broj stanovnika je bio uglavnom u stalnom porastu. Hrvatski se narod uspio održati na ovim prostorima zahvaljujući zalažanju ponajprije svećenika o kojima 1768. god. kroničar fra Bono Benić piše: "Uzorita gospodo, ne može se vjerovati koliku mržnju Turci nose protiv kršćana katolika, a naročito

protiv crkvenih osoba; zato smo mi u Bosni između dvije vatre koje uvek prže, s jedne strane Turci, a s druge Grci. Prvi kažu: Kada ne bi bilo fratara u našem kraljevstvu, sav ovaj narod bio bi muhamedanski. Drugi opet kažu: Kad ovdje ne bi bilo fratara, sav ovaj narod koji je sada latinski, bio bi grčki. To je glavni razlog progona koje podnosimo i gubitaka koje imamo".

Fratri su ujaci

Ujak je u Bosni i Hercegovini sinonim za fratra, svećenika. Naime, još od 1463. godine, kada su Turci osvojili današnju BiH imali su za cilj uništiti i cijelo kršćanstvo. Budući da su franjevci u to vrijeme jedino pastoralno djelovali kod katoličkog stanovništva, bili su najveći trn u oku Turcima. Pri njihovu obilasku svojih vjernika, da izbjegnu nasilne Turke, fratri su bili prisiljeni izvan samostana nositi narodno odijelo. Budući da su Turci najveći broj crkvenih objekata srušili,

Crkvica svetog Ive

Ivo Tubanović

fratri su morali držati mise u kućama vjernika. Turci su iznenada upadali u katoličke kuće i često bi u njima vidjeli nepoznatog čovjeka. Ukućani bi frafra predstavljali kao ženinog, odnosno majčinog brata zbog jednostavnog razloga što su žene najčešće dolazile iz nekih drugih sela i krajeva pa je to objašnjavalo njegovu nazočnost. Stoga su Turci često pokušavali i od djece saznati bilo kakvu informaciju, samim tim i tko je taj nepoznati čovjek u njihovoj kući. No, roditelji su djecu naučili da uvijek govore da im je to ujak. Zato i dandanas narod u Bosni fratre naziva ujacima. Naime, ujak je u kruugu obitelji jedan od omiljenijih članova te je ovaj naziv za fratra dobro prihvaćen. Franjevci su bili prvi koji su se vratili i u jajački kraj i nakon ovoga, posljednjeg rata. Zahvaljujući upravo njima na području Jajca danas živi oko devet tisuća Hrvata, što čini nešto manje od šezdeset posto ukupnog

broja katolika u odnosu na prijeratno stanje. Sredinom 2007. godine jajački su fratri pokrenuli mjesecačnik pod nazivom VJESNIK franjevačkog samostana sv. Luke. Taj samostan obuhvaća Dobretiće, Jajce, Kotor Varoš, Podmilačje i Sokoline. Jajački je kraj dao veliki broj svećenika ne samo u povijesti, kada je bilo najteže, već i danas, kada su svećenici jamstvo opstanka hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini. Oni su sada većinom na službi u BiH, ali i u Hrvatskoj i katoličkim misijama diljem svijeta. Još je jedna zanimljivost iz turskog vremena karakteristična za katolike u BiH, osobito za Srednju Bosnu. Tetovaža! Sačuvala se do današnjih dana, uglavnom kod starijih žena. Ona je služila za oznaku vjere i preventivnu zaštitu od prijelaza na islam, odnosno bila je neizbrisiv simbol katolicizma. Tetovaža se nalazi na rukama i sastoji se od mnoštva malih križića.

Kontinentalni Dubrovnik

Veličanstveni i više od dvadeset metara visoki vodopad zaštitni je znak ovoga stoljetnog grada. Nalazi se u samom središtu, na rijeci Plivi, neposredno ispod zidina kraljevskoga grada. Nekada su njegove vode izravno padale u rijeku Vrbas, no zbog erozije i nepovoljnih hidroloških uvjeta voda sada pada nekoliko metara od riječnog korita rijeke Vrbas. U blizini grada nalaze se stare vodenice i prekrasna jezera na rijeci Plivi. Vrijedni čuvar boga-

te prošlosti toga grada jest franjevački samostan sv. Luke u Jajcu osnovan 1885. godine. Bogat je antičkim, starokršćanskim i srednjovjekovnim arheološkim spomenicima. Također, taj je grad poznat i po franjevačkoj samostanskoj Crkvi sv. Marije iz 12. ili 13. stoljeća te po tornju sv. Luke iz sredine 15. stoljeća. Jedan od poznatijih Jajčana jest Nikola Šop. Ubraja se među najprevođenije hrvatske pisce. Njemu u čast Jajčani svake godine priređuju posebnu obljetnicu "Šopovi dani na Plivi". Svakako treba istaknuti još jednog Jajčanina i najstarijeg poznatog slikara iz BiH, Martina Petkovića, rođenog u 15. stoljeću, za kojega se zna da je slikao po Dubrovniku i Splitu.

Zbog spomenutih prirodnih i kulturnih ljepota, te velikoga broja turista, ovaj je grad do samog rata slovio za kontinentalni Dubrovnik. Potkraj studenoga 2007. godine u sjedištu UNESCO-a u Parizu bila je postavljena izložba spomeničkog blaga grada Jajca pod nazivom "Jajce - kraljevski grad" kako bi se njegovo uže središte odnosno muzej pod vedrim nebom, sa 22 nacionalna spomenika, uključilo na listu svjetske baštine UNESCO-a. Iako je inicijativa za upis Jajca na listu svjetske baštine UNESCO-a pokrenuta još 1979. godine, ona je ponovno oživjela 2005. godine zahvaljujući ponajprije povjesničaru i sinu ovoga grada, sveučilišnom profesoru Dubravku Lovrenoviću. Jajčani vjeruju kako će se njihovo graditeljsko naslijeđe naći

na prestižnoj UNESCO-voj listi. Ovakav privilegij u BiH ima još samo stara gradska jezgra Mostara i Stari most.

Znamenito Svetište sv. Ive

Jedna od najvećih znamenitosti cijelog jajačkog kraja jest Svetište sv. Ive u Podmilačju. Crkva je sagrađena u 15. stoljeću, a jedina je od kamenja građena katolička crkva u BiH koju Turci nikada nisu srušili i u kojoj su se katolici sakupljali čitavo vrijeme turške vladavine. Međutim, u zadnjem ratu, za vrijeme okupacije, do temelja je srušena. U poslijeratnom razdoblju napravljena je zavjetna crkvica, u onom obliku kakva je bila u vrijeme njezine izgradnje prije više stotina godina. U tijeku je izgradnja novoga svetišta. I danas se u narodu priča kako je Crkva sv. Ive prešla noću s lijeve na desnu stranu Vrbasa zbog toga što su Turci u njoj držali koze. Ova narodna predaja nalazi se u zapisima Franjevačke provincije Bosne Srebrenе od 1864., a o toj je legendi izviješten i sam papa. Deseci tisuća hodočasnika, iz svih krajeva BiH, Hrvatske i zapadnih zemalja, svake godine 24. lipnja dolaze se moliti sv. Ivi. Velik broj njih

dolazi pješice iz vrlo udaljenih mještava (Kotor Varoš, Busovača, Kiseloj i dr.). Budući da se nalazi na magistralnoj cesti Jajce-Banja Luka, njezinu veličanstvenost uoči svaki prolaznik te se mnogi zaustavljaju i zahvaljuju sv. Ivi na sretnom putovanju. O Svetištu sv. Ive piše 1884. godine povjesničar i kroničar fra Anto Knežević: "Crkva je na najvišem glasu i kao čudotvorna priznata, i proglašena je od cijelog pučanstva bosanskog brez razlike vjere. Osobito na Ivandan tude se kupe Turci, i Turkinje; Krstjani i Krstjanke u tolikom mnoštvu, kako nijedne u Bosni. Sveti struže kamenje crkveno, i nosi ga za liek. Svaka daščica, svaki kamenčić poštuje se kao kakav sveti ostatak". Hodočašće u Podmilačje stvaralo je tijekom povijesti obiteljska prijateljstva, a hodočasnici koji su uglavnom pješice dolazili, upoznavali bi obitelji iz ovih krajeva i kod njih noćivali. A opet, kad bi hodočasnici iz Jajca išli na hodočašće u drugi kraj, imali su zagaranirano prenoćište i objed nakon dugog pješačenja. U svibnju 2003. graditeljska cjelina Crkve sv. Ive u Podmilačju proglašena je nacionalnim spomenikom BiH.

HRVATSKI ŽRTVOSLOV ZA ŽUPE JAJAČKOG KRAJA

Hrvatski branitelj, politički zatvorenik i veliki hrvatski domoljub Ivo Tubanović završava s pisanjem hrvatskoga žrtvoslova za katoličke župe: Dobretiće, Jajce, Korićane i Podmilače u II. svjetskom i u Domovinskom ratu. Objavljanje knjige s više od tisuću pojedinačno opisanih žrtava i obiljem fotografskog materijala ovisit će prije svega o donatorima odnosno domoljubima koji budu potpomogli u realizaciji ovog velikog projekta te time pokazali da hrvatske žrtve nisu i ne smiju biti zaboravljene.

I.A.

Vidovice

Kao primjer povratka i rađanja novog života iz pepela, Vidovice pokazuju ljubav čovjeka prema svom domu, vjeri i korijenima

Panorama
crkvenog
središta 2003.

Fotografije su uzete
iz monografije o
župi Vidovice dr. sc.
Marka Babića

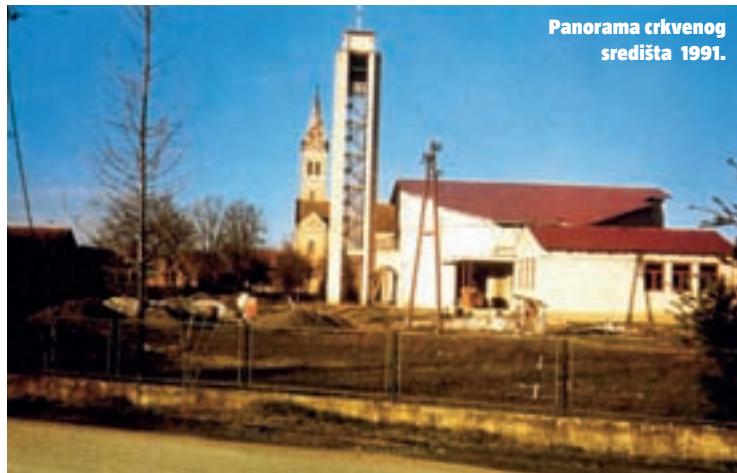
Piše: Damir Đominiković.....
Sam naziv sela dolazi od sveca i mučenika sv. Vida. On je zaštitnik župe, po njemu su crkve u Vidovicama nosile naziv i kult svetog Vida, koji je stoljećima štovan u narodu. Iz monografije o župi Vidovice, koju je napisao dr. sc. Marko Babić prigodom 150. obljetnice župe i obnove školstva u Vidovicama (1853.-2003.) dolazimo do saznanja da su crkva i kult sv. Vida u Vidovicama nedvojbeno nastali na antičkom supstratu, a poznati su brojni primjeri da su upravo na antičkom

supstratu, na antičkim nekropolama, naseljima i rimskim vilama nastala ranokršćanska i srednjovjekovna kultna mjesta kršćanskih svetaca, uz koja su također nastala i srednjovjekovna groblja. Uz antičku nekropolu u Vidovicama, nastalo je srednjovjekovno groblje (antiquum coemeterium), tj. oko stare Crkve sv. Vida nalazilo se i srednjovjekovno groblje. Arheološka istraživanja dr. sc. Marka Babića na području Vidovica dokazuju naseljenost ovog prostora - ostava iz kasnog brončanog doba - između 1300. i 1200. g. prije Krista i ostava rimskog brončanog novca iz IV. stoljeća iz

koje se sačuvalo 2.528 novčića. Postojanje župe Vidovice seže još prije dolaska Turaka na prostor Bosne i Hercegovine, a može se podijeliti na sljedeća razdoblja: a) samostalno razdoblje od pamтивjeka; b) razdoblje od ugasnuća do obnove župe (od 1536. do 1683. godine, od bečkih ratova do Požarevačkog mira 1683-1718-1739), u sastavu župe Bijela (1675-1780), u sastavu župe Tolisa (1784-1853); c) obnova drevne župe i uspostava samostalne kapelanie 1853. godine. (iz monografije župe Vidovice).

Prema popisu stanovništva iz 1991. godine Vidovice su imale 2.260 stanov-

Panorama crkvenog
središta 1991.

nika. Većina stanovnika bavila se poljoprivrednim djelatnostima što je karakteristika ravnicaških krajeva kao što je Bosanska Posavina. Čovjek ovih krajeva je stoljećima obrađivao zemlju i od nje živio. U duhu zajedništva i vjere ljudi su odrastali, živjeli i umirali u Vidovicama. Svojim mukotrpnim radom i vremenima koja su nosila glad, neimaštinu i poplave na području Vidovica, Vidovljani su odgajali i othranjavali svoje obitelji. Vjera i domovina su uvijek bili prisutni u životu svakog Vidovljana. O vjerskom životu u Vidovicama svjedoči i sljedeće - da su Vidovice dale 46 svećenika i redovnika, od toga jednog biskupa Iliju Janjića kotoranskog biskupa te 51 redovnicu, od kojih je važno izdvojiti s. Ljerku Knežević krsnim imenom Manda (Magdalena) koja je utemeljiteljica nove hrvatske redovničke zajednice Ancillae Christi - Služavke Kristove.

Iz duhovnog života župe važno je izdvojiti hodočašća vjernika u Tolisu na blagdan Velike Gospe (u poraću 1945. godine - zabranjena hodočašća), Brčko - proslava Srca Isusova (hodočastilo se do II. svjetskog rata), a posebno treba istaknuti hodočašće u Tramošnicu, gdje se hodočastilo od 1926. do 1992. godine za blagdan Gospe od Andjela. Osim navedenih hodočašća važno je izdvojiti i odlazak na druga hodočašnička marijanska svetišta: Kondžilo, Olovo, Marija Bistrica, Aljmaš, Rim i sl. Među važnije crkvene događaje svrstavamo i Euharistijski kongres u Vidovicama 1938. godine.

Ratne strahote haraju krajem

U turbulentnim vremenima ranih devedesetih i napadom srbo-četničkih snaga na Bosansku Posavinu, ni Vidovi-

ce nisu ostale pošteđene nedjela, genocida, kulturocida i sl. što nam je politika i velikosrpska agresija nametnula. Agonija Vidovica počinje 17. travnja 1992. kad civili napuštaju selo i sav imutak što su desetjećima gradili i stjecali. U obrani naselja 29. travnja 1992. godine padaju i prve žrtve. Vidovačka obrana nije se mogla oduprijeti bolje naoružanoj srpskoj vojsci i 1. svibnja 1992. padaju Vidovice. Zauzimanjem Vidovica Srbi su masakrirali sve koje su pronašli (pouzdano utvrđeno 17 žrtava genocida, ostale žrtve, njih 21 iz Vidovica, 5 iz Jenjića i 17 iz Kopanica je umrlo ili na bojišnici ili u bolnicama), a kuće gospodarstvene zgrade i crkve su porušene.

Ni pad Vidovica, stoljetnog hrvatskog naselja na prostorima Bosanske Posavine, nije dao mira srpskoj vojsci i politici tako da se njihova konačna mržnja i neracionalnost ostvaruju time da su mu dali ime Vukovo. Međutim, te iste godi-

ne u listopadu Vidovice bivaju oslobođene i vraćene, tako ostadoše Vidovice, a ne postadoše Vukovo. Osim genocida, kulturocida i ekocida Vidovice nisu pošteđene ni urbocida. Zapaljeno je i razoren 650 obiteljskih kuća i gospodarstvenih zgrada, razorene su dvije crkve sv. Vida - stara i nova, dom kulture i škola su znatno oštećene. Vidovice su bile veliko zgarište iz kojeg se ponovo počeo raditi život. Povratak je bio težak i sporo se odvijao. Razlog tome su ruševine koje je trebalo raščistiti i stvoriti uvjete za život. U stvaranju uvjeta za normalan život velika zapreka je bila gotovo svakodnevna izloženost granatiranju mjesta. Želja za povratkom iz dana u dan je bila sve veća i veća. Tako se 1994. godine u Vidovice vratilo i živjelo 130 osoba, da bi danas stalni broj stanovnika iznosio 878.

Da Vidovljani nisu izgubili svoju tradiciju i stare običaje svjedoči i to da je u Vidovicama obnovljena i radi osnovna škola, KUD-Vidovice je ponovo aktiviran, a Vidovljani ponovo hodočaste u Tramošnicu. Duh solidarnosti i međusobne pomoći nikada nije nedostajao tako da danas postoji udruga "Vidovljani studentima" koja pomaže i prikuplja novčana sredstva za pomoći studentima - stipendira sedam studenata. Pomoći najpotrebnijima i socijalno ugroženima unutar župe pruža i daje pomoći humanitarna udruga "Samarita". Ovakvim primjerom zajedništva i solidarnosti Vidovice ponovo žive i svoju povijesnu postojanost na ovim prostorima svakodnevno svjedoče.

Jozefina Krajnović Dautbegović

Život s perom

PRIPREMILA: Ivana Kolovrat

U ovom broju predstavljamo Vam pjesnikinju i književnicu, koja piše metafizičkim jezikom ljubavi, osjećaja, neizgovorenih misli podjednako kao i faktom i snažnom naracijom te ostavlja neizbrisiv materijalan trag u književnoj baštini kraja jednog i početka novog tisućljeća

Pjesma Perača Gradske Izloge

Moj poznanik perač gradskih izloga
tvrdi kako ničega pod kapom nebeskom
nije željan
Kad prije doručka perem izlog prodavaonice Kraš bombona
priča on
u ustima stalno imam sladak okus
pa ne mogu ni jesti toliko sam iznutra bljutav
Od pogleda na izlog pun voća zbog brda naranči i jabuka
čitav me dan muči žgaravica

Kad perem izloge s muškim odijelima ja se namjerno namjestim na ljestvama
pa mjerkam nogavice duljinu rukava zagledam kakvo je kopčanje
i dok operem izlog ja se odijela nanosa
Prodavačice me uglavnom uvijek vide sprjeda
pa i one mene mjeraju da oprostoš malo niže od pojasa
Nije da ne bi imao što pokazati
ali mi više nije do toga

Moram priznati ponekad i uživam kad se jato mladih cura
zbokori oko dobro opranog izloga
za novu kolekciju proljeće-ljeto
a oko mene odjednom sve zamiriše kao da sam u cvijetnjaku
Znam ja što nije za moje godine
nemaš brige

Pravo da ti kažem perem te izloge katkad i s gađenjem
kao prljavo posude ujutro poslije velikog slavlja
Radim čestito valja čuvati posao tko bi mene ovako starog
Nekad se i nasmijem kad šetači udare glavom u staklo kao ptice
pa se uvjерim da sam dobro oprao

Ali sve i da imam novaca ne bih ništa kupio
toliko sam se nagledao da mi se ogadilo

No ima jedan mali izlog na broju 42
koji perem s posebnom pažnjom
ali mi uvijek ostane mutan
Unutra je kao u lutkinoj kući izložena šarena dječja odjeća
pa dok perem sve gledam bi li odgovaralo mome unučetu
da mi se sin oženio prije nego je otišao

A lijepo sam mu rekao kad je odlazio
Jebena budalo znaš li da u svim ratovima gine
jedino sirotinja
I svaki puta kad na to pomislim
izlog se zamagli.

Zagreb, 4. III. 2003

Zadnja bosanska zima

Kamo god idem nosim je kao nasljednu
bolest ostala mi je u kostima
u koštanoj srži
Zima mi je ljeti na Hvaru Korčuli ili u Opatiji svejedno
ona u meni traje beskrajno duboko se ukorijenila
Tko zna u kojem dijelu mene leže svi njeni snjegovi koji su dok mene nije bilo
kao u narodnim pričama o ukletim predjelima padali sedam dugih godina i pretvorili se u ledenjake
Od tada mi se godišnja doba mijenjaju kao na filmu samo pred očima
a u meni zima traje
Sigurno sam u kostima kad sam odlazila ponijela zadnje bosanske snjegove bez svijesti da ih nosim zauvijek

Kažem u kostima a tko zna gdje su se zavukli
možda mi stanuju u sivoj moždanoj masi pa se sruče neočekivano
taman kad se opustim na +30 C i uživam kao gušter na suhozidu
Iz čista mira osjetim odnekud puše vuče me leden vjetar za rub haljine
prepoznajem ga miriši na bosanske snjegove ali on mi za svaki slučaj
maše palminim granama ispod nosa da me uvjeri

Iako u pravilu ne jedem sladoled svaki put na dnu zdjelice
s voćnom salatom žličicom dotaknem sleđeno voće
Moja me bosanska zima pronađe usred ljeta na uskim ulicama
primorskih gradova izvuče se iz nekog podrumskog otvora
ili iza tamnih oltara u romaničkim crkvama

Zbog nje jedino ja nosim vunene veste na ljetovanju
a kad ulazim u more svaki put poželim navući čarape

Zbog nje mi ti kažeš kako si ledena daj da ti ugrijem ruke.

Zagreb, 3. III. 1999.

Cipele od prave zmijske kože

Kako samo sja ta lijeva postavljena na istaknuto mjesto ispod malog reflektora Kraljica je ostalim cipelama u izlogu Ispod nje piše Cipele od prave zmijske kože u svim veličinama	To je vidljiva polovica priče Ali kako uhvatiti dvije iste zmije za lijevu i desnu cipelu i to baš u trenutku dok se svlače i dok im je nova košuljica
--	--

DAN KAD JE SAMOSTAN S PLEHANA SELIO NA NEBESA

Dan je bio blag
kažu očevici
kad se bijeli oblak digao prema nebu
Prvo se sav križni put
ne svojom voljom vinuo k nebesima
Na začelju je Isus po običaju
sam nosio svoj križ
Gospa je sa sedam žalosti
pokrila oči
S ljiljanom u zubima sveti Anto je tražio
zaboravljenog
iza teških vrata krstionice mladog Boga
Sveti Marko je odbio iseliti se
On je patron a u svakom događaju moraju postojati svjedoci
radi vjerodostojnosti priče
Mozaik iza glavnog oltara na kom su
milošću autora prikazani utemeljitelji samostana
razgradio se u tisuće raznobojnih kamičaka
Svaki je u čeliji ponio svijest o tome
čak i ako autor preživi nikad se neće naći
za istim stolom
na slici
Kad je samostan s Plehana selio na nebesa
ostavio je klecalo za one
koji se na vrijeme pokaju
u što je i mali Isus na ledima svetog Ante
duboko sumnjao
Svi su se manji sveci distancirali od zemlje
To je donekle bilo razumljivo
jer su imali rezervnu domovinu
Na kestenu ispred samostana
ostala su oba zvona
obješena
Zadnje što je klečeći video
zaštitnik samostana sveti Marko
bilo je sunce kroz dim
bijelo i tanko
kao hostija.

Zagreb, 1993.

ZADNJA LJUBAV

Bilo je kao prvi dan poslije stvaranja svijeta
prije pojave prvog pjeva prije ljudi prije nego što je izmišljen jezik

Bila je samo nebeska rosa i svjetlo i bijel dan
Ništa još nije dotaknulo predio ništa još nije imalo imena
Bilo je kao prvi dan poslije stvaranja svijeta

Sve je tek trebalo izmisliti.

sjajna i skliska od rose
Dvije šarene mlade zmije
slične kao jaje jajetu
dvije vrlo bliske sestre zmije
istih navika
koje se u istom grmlju
istog trenutka presvlače
u istovjetne šare

Bol koju ni sestre zmije ni pjesma
ne mogu podnijeti

Ali
čudi me
kako nisu izložili
i torbicu.

Zagreb, 18. VI. 1998.

Onda ono što slijedi kasnije

BIOGRAFSKI PODACI

Jozefina Krajnović Dautbegović rođena je 1948. u Šušnjarima kraj Dervente u BiH. Gimnaziju i Pedagošku akademiju, hrvatski jezik i povijest, diplomirala je u Slavonskom Brodu. Do početka rata 1992. živjela je i radila u Doboju. Trinaest godina je bila nastavnik hrvatskog jezika i povijesti, u osnovnoj školi Ivan Goran Kovačić, devet godina knjižničarka u Narodnoj biblioteci u Doboju. Usporedo s tim poslom bavila se književnim radom te bila urednica biblioteke Druga svjetlost i urednica časopisa za kulturu *Značenja*.

U vrijeme rata u Bosni i Hercegovini izbjegla je u Hrvatsku, gdje i sada živi. Zaposlena je u Muzejskom dokumentacijskom centru u Zagrebu.

Od 1996. do 2000. bila je urednica stručnog muzeološkog časopisa *Informatica Museologica*. Redovito objavljuje tekstove s muzejskom tematikom u muzejskim časopisima.

Po dolasku u Hrvatsku aktivno se uključuje u književni život i surađuje u brojnim književnim časopisima i novinama, od kojih su neki: *Republika*, *Forum*, *Most /The Bridge*, *Europski glasnik*, *Mogućnosti*, *Nova Istra*, *Večernji list*, *Vijenac*, *Zarez*, *Književna republika*, *Sarajevske bilježnice* i dr., te na Hrvatskom radiju i televiziji.

Piše poeziju i prozu. Zastupljena je u brojnim domaćim i nekim inozemnim antologijama.

Nagrađivana za poeziju, a nekoliko puta zaredom nominirana je za nagradu Tin Ujević, za najbolju knjigu poezije.

Dobitnica je dviju nagrada *Večernjeg lista*: 1995. za kratku priču, i Ranko Marinković, 2001. godine.

Pjesme su joj do sada prevođene na: engleski, francuski, njemački, poljski, švedski, makedonski, slovenski i talijanski jezik. Član je Hrvatskog društva pisaca i Hrvatskog P.E.N. centra i Društva pisaca BiH.

OBJAVLJENA DJELA

Poezija:

Čemerike, 1979., Uznesenje, 1985., Od Rima do Kapue, 1990., Ručak s Poncijem, 1994., Prizori s podnog mozaika, 1997., Božja televizija, 2001., Vrijeme vrtnih strašila, 2004., Različite ljubavi, 2004., Gde mi je ono lice; Mala virtualna knjižnica hrvatske ljubavne lirike 2008.

Proza:

Čovjek koji je kupovao kuću, Profil, Zagreb, 2006.

Antologije:

Druga svjetlost, koautorica antologije dobojskog književnog kruga, Dobojski, 1984.

ODJECI KRITIKE

Željka Čorak u "Vijencu": - Od teškog lebdenja knjiga Jozefine Dautbegović sadrži i neke od najtežih i najpotresnijih ljubavnih pjesama novijeg hrvatskog pjesništva – neke od njih će možda stati uz bok pjesmi Vesne Parun "Ti koja imaš nevinije ruke". Mislim konkretno na pjesmu "Moj prijatelj i demon". Sve što je Jozefina Dautbegović ispisala neobičnom elegancijom, bez zlorabne pridjeva ili genitivnih usporedbi, napisano je naizgled govornim, a zapravo iznimno osobno i gotovo pravilno ritmiziranim rečenicama, stilovima koji gotovo preferiraju stanovite sklopove i brojeve.

Tonko Marojević u "Slobodnoj Dalmaciji": -...i dok se mnogi naši suvremenici kite faktografijom i upravo ornamentalno služe naturalističkim detaljima, ova pjesnikinja kao da jednostavno ne može bez prepoznatljivih elemenata zbilje i podataka koji verificiraju istinitost govorenja... Čudo poezije Jozefine Dautbegović je i u tome što sa skeptičnim ili nihilističkim predznakom zapravo afirmira intenzitete autentičnog bivanja.

Ivan Rakitić mletačka zvijezda

Unatoč gustom nogometnom rasporedu, Ivan Rakitić se rado odazvao na naš poziv za intervjuom u časopisu "Prsten". Kad pročitate ove odgovore, Ivan Vas je sve pozvao da ga posjetite na stranicama www.ivanrakitic.com

RAZGOVARALA: Ivana Kolvrat

¶ Ispričaj nam nešto o svojim roditeljima i braći. Što rade i kako ste došli u Švicarsku?

Moji roditelji su otisli živjeti i raditi u Švicarsku, kako se kaže, trbuhom za kruhom. Tati Luki sam pomogao otvoriti gipsersku firmu, mama Kata ima rentu. Brat Dejan radi kao menadžer, najviše za mene. Najmlađa je seka Nikol koja još ide u školu.

¶ Kako su se roditelji prilagodili životu u novoj sredini, što su radili?

Na početku jako teško, dok mi se tata nije pomalo snašao. Kasnije je bilo sve bolje, tako da nam je Švicarska druga domovina.

¶ Vi ste se rodili u Rheinfeldenu. Kako je bilo odrastati u relativno stranoj sredini?

Rheinfelden je jako mali grad. Mi smo živjeli u Möhlinu, selu od 9 tisuća stanovnika kraj Rheinfeldena. Pošto sam tamo rođen i odrastao meni je bilo sve super jer sam to

prvo upoznao.

¶ Kada si osjetio želju da zaigraš nogomet? Jesu li treneri i okolina odmah prepoznali tvoj talent?

Sa 4 godine sam počeo ići s tatom i bratom u klub. Oduvijek me nešto vuklo nogometu i imao sam veliku želju postati nogometar. S godinama sam igrao sve bolje, odskako od drugih i, hvala Bogu, uspio.

¶ Koliko su tvoji roditelji pridonijeli tvom nogometnom uspjehu? Koliko su se morali odricati i ulagati u sport?

Nevjerojatno puno! Bez njih to nikad ne bih mogao sam postići. Često nisu večerali da bi meni mogli kupiti kopačke. Za sve to će im biti zahvalan cijeli život! Nikad im neću moći vratiti koliko su mi dali.

¶ Kako je tekao tvoj nogometni razvoj do sada? Koliko si klubova promjenio?

Sa 4 godine sam počeo u FC Möhlin

Ryburgu, sa 8 godina sam prešao u veliki Basel gdje sam postao profesionalac i igrao do 19 godine. Sad sam ovdje u Njemačkoj u Schalkeu, gdje uvijek pada kiša.

¶ U Baselu si igrao s Mladenom Petrićem, a on te toplo preporučio HNS-u i obratio pažnju na tebe. U kakvim ste prijateljskim odnosima?

On mi je u tom smislu mnogo pomogao i pratio me za što mu moram reći jedno veliko HVALA. Sad kada nismo više tako blizu, čujemo se telefonom. Mladen će mi uvijek biti važan u životu.

¶ U sezoni 2006/2007. dobio si nagradu za najboljeg mladog igrača lige u Švicarskoj. Kako si se osjećao?

To je nagrada za rad, trud i ljubav prema nogometu i zbog toga sam jako sretan. Trofej je u vitrini.

¶ Vrlo mlad postao si međunarodna zvijez-

I a hrvatske reprezentacije

BIOGRAFSKI PODACI O IGRAČU

Ivan Rakitić rođen je 10. ožujka 1988. u Rheinfeldenu. Otac Luka je iz Sikirevaca kraj Slavonskog Broda, a majka iz Žepča. Trenutačni klub u kojem igra je FC Schalke 04 na poziciji veznog igrača. U Schalke

04 došao je iz Basela, u kojem je odigrao samo jednu uspješnu sezonu, za odštetu od 5 milijuna eura.

U hrvatskoj reprezentaciji je zaigrat prvi put protiv Estonije 8. rujna 2007. godine, a 4 dana poslije, u sljedećem nastupu protiv Andore za "vatrene" zabija i svoj prvi gol.

da. Tvoji odgovori i analize djeluju jako zrelo, a tek ti je 20 godina!

Drago mi je što ljudi vide da se ne mijenjam pred kamerama. Sretan sam kad dobijem pismo ili nešto drugo od navijača. Zato sam i napravio svoju homepage www.ivanrakitic.com za sve navijače da mi budu bliži.

¶ Kako si njegovao ljubav prema rodnom kraju u Švicarskoj?

Meni je Švicarska druga domovina i volim tamo odlaziti u posjetu rodbini i prijateljima.

¶ Tko je više želio da zaigraš za hrvatsku reprezentaciju? Ti ili otac?

I ja i otac! Ipak, to je u prvom redu bila moja želja, zato sam ovako i odlučio!

¶ Pobio si racionalno sve švicarske argumente kojima su te htjeli zadržati za sebe: novac koji su uložili u tebe, rođen si i živiš tamo...?

Ali sam Hrvat! I želim igrati za svoju državu i ljude!

¶ Kako si se osjećao dok si bio u žarištu su-

koba dva nogometna saveza, hrvatskog i švicarskog?

Bilo mi je teško, pošto sam znao da će jednog dana morati odlučiti za jednu stranu, ali bilo mi je i draga da se toliko ljudi brine za mene.

¶ Jesu li ti švicarski navijači zamjerili igranje u hrvatskoj reprezentaciji?

Naravno da jesu, bilo je mnogo prijetnji. Sad se sve smirilo. Bilo pa prošlo.

¶ Koja je razlika igrati pred švicarskim navijačima, u Bundesliga u Schalkeu i pred hrvatskim navijačima?

Sve je na svoj način posebno, teško je objasniti to nekome tko nije dolje na terenu, ali najljepše je igrati za reprezentaciju. To je neopisivo lijep osjećaj, boriti se za svoju državu i navijači su iza tebe. Čudo!

¶ Koliko često dolaziš u Hrvatsku?

Uvijek kad mogu odlazim u Hrvatsku ili u BiH kod svojih.

¶ Ovo ljeti si krstario po jadranskoj obali?

Koliko je trajao tvoj godišnji odmor?

Samo tri tjedna. Sezona je bila dosta naporanja pa sam se htio opustiti i raditi ono što želim.

¶ S kim se još dobro slažeš u hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji?

Sa svima. Najviše sam sa Klasnićem, Rujom i Petrićem.

¶ Koliko često posjećuješ majčin rodni kraj Žepče? Koga tamo imaš od rodbine?

Najviše preko Božića tako da će najvjerojatnije i ove godine biti u Žepču sa svojima!

¶ Imaš li kakav sportski plan za budućnost?

Zasad u planu imam samo igranje nogometu i da uživam u treningu svaki dan, a što će biti kasnije, vrijeme će sa sobom donijeti.

¶ Koga bi pozdravio ovim putem kroz časopis "Prsten"?

Sve navijače hrvatske reprezentacije u Bosni. Hvala im što su uz mene. I naravno, najviše baku Anu u Žepču i sve komšije u rodnom mjestu moje mame!

Za vaš caffe bar

Pravi talijanski espresso
za dobar dan.
www.capri.hr

Sastanci Upravnog odbora UBH "Prsten" u Osijeku i Zagrebu

Dva najznačajnija događaja, koja ćemo u ovom broju posebno istaknuti na stranicama našeg časopisa, u radu upravnih tijela Udruge su sastanci Upravnog odbora održani u Osijeku i Zagrebu. Specifičnost ovih događaja je bogatstvo i kvaliteta sadržaja kojim je ispunjeno zajednički provedeno vrijeme

PIŠE: Ivana Kolovrat

Sjednica Upravnog odbora UBH "Prsten" održana je 29. kolovoza 2008. u poslovno rekreacijskom centru Ovčara u Čepinu kraj Osijeka. Sjednicu su uveličali osječki gradonačelnik Gordan Matković i osječko-baranjski župan Krešimir Bubalo koji su se i obratili okupljenim članovima Udruge "Prsten" pozdravivši njihov rad na stvaranju općeg dobra i istakнуvši da će Grad Osijek i Poglavarstvo grada biti partner Udruge u realizaciji plemenitih akcija. Na početku sastanka tajnik Udruge Drago Kisić izvjestio je prisutne članove o aktivnostima provedenim u suradnji s udrugom Feniks oko prijavljivanja 12.384 nova glasača za lokalne izbore koji su održani 5. listopada 2008., od toga je SIP, iz nepoznatih razloga, odbio 2020 osoba s popisa. Dr. Pejo Samardžić, predsjednik podružnice UBH "Prsten" u Slavonskom Brodu podnio je izvještaj o radu i budućim

događajima. Predstavljena je lokalna tribina u Slavonskom Brodu koja se održala 8. rujna 2008. na temu karitativnog rada i povratka Hrvata u BiH kojoj je nazičio i banjalučki biskup Franjo Komarica gdje je predsjednik Udruge dr. sc. Zvonko Biljecki uručio donatorski ček od 100.000 kn za obnovu Crkve sv. Ante Padovanskog u Petrićevcu. Između ostalog, još se razgovaralo o raspisivanju natječaja za dodjelu 70-ak stipendija za nadolazeću godinu, organizaciji humanitarnog koncerta "Prsten za budućnost" te spajanju Zaklade Prsten s Obrazovnom zakladom Partner banke, čime bi se značajno povećala sredstva za dodjelu većeg broja stipendija. Pred kraj službenog dijela sjednice Pavo Zubak predao je Poslovnik o radu Nadzornog i Upravnog odbora Prsten grupe d.o.o. predsjedniku Udruge Zvonku Biljeckom i predsjedniku Nadzornog odbora Prsten grupe Marku Pipuniću. Predsjednik dr. sc. Zvonko Biljecki izvjestio je prisutne o posjetu Banjalučkoj biskupiji i sastanku s biskupom Franjom Komaricom kojem je prisustvovaao i predsjednik

njemačke savezne pokrajine Donje Saksonije dr. Christian Wulff, koji je pozvao Udrugu da krajem listopada posjeti Saksoniju. Povezivanje na ovako visokom nivou ocijenjeno je iznimno važnim za Udrugu. Nakon sjednice upriličeno je predstavljanje kroz predavanje Brune Ilijkića, vlasnika tvrtke Megakop. Potom je uslijedio domjenak i druženje uz razgovor. Opuštajućem momentu pridonijeli su i skladni glasovi ženskog vokalnog sastava Druge, ne kao druge po redu iza prvih, već skraćeno od drugarice.

Dva mjeseca poslije

U ponедjeljak, 27. listopada 2008. u 16 sati, u dvorani Beethoven hotela Antunović održana je 33. sjednica Upravnog odbora na kojoj je rezimiran jedan od najznačajnijih događaja u organizaciji Udruge u 2008. godini - humanitarni koncert "Prsten za budućnost". Odlučeno je da se adresama razdvoje institucije Udruge i Trgovačkog društva Prsten grupe, zbog različitog karaktera djelovanja. Udruga će ubuduće djelovati na adresi Vukovarska 92

u prostorijama koje joj je dodijelio Grad Zagreb, a trgovačko društvo ostaje na adresi Ivana Lučića 2A/XX. Najsvečaniji trenutak sastanka bio je usvajanje prijedloga o spajanju sredstava Zaklade Prsten i Zaklade Partner banke. Od sada će godinu dana ime zaklade glasiti Zaklada Prsten Partner. Gospodin Marjan Biškić, član Predsjedništva zadužen za članstvo izvijestio je prisutne da Udruga broji tisuću pravnih i fizičkih članova te da su mnoga kulturna društva i bliske udruge izrazile želju da se učlane u Udrugu kao pravne osobe. Cilj proširenja koji je Udruga zacrtala je da u svakoj županiji osnuje podružnicu i dalje ogranke. Predsjedništvo će odrediti mentore koji će surađivati i uskladjavati rad podružnica sa središnjicom. I ovog puta, već tradicionalno, prisustvovali su brojni uvaženi gosti. Gospoda Tomislav Matošević, član udruge Borovica i Marko Radoš iz udruge Naša baština predstavili su svoje udruge i izrazili želju za pridruživanjem i suradnjom. U drugom dijelu sjednice održana su dva kratka predavanja. Psiholog i psihoterapeut Mijo Marić održao je predavanje na temu "Stres, tipovi ličnosti i pregovaranje", a odmah zatim i prezentacija tvrtke Geofoto. Potom je uslijedio domjenak u restoranu Argenta.

Za vaš ured

Segafredo

Pravi talijanski espresso
za dobar dan.

www.capri.hr

11. srpnja 2008.

- Sjednica Upravnog i Nadzornog odbora podružnice Rijeka - UBH "Prsten".
- Godišnja skupština podružnice Mali Lošinj - UBH "Prsten".

13. srpnja 2008.

U organizaciji Foruma mladih - UBH "Prsten" putovanje u BiH na rafting na Uni.

21. srpnja 2008.

3. sastanak Predsjedništva UO UBH "Prsten" u prostorijama tvrtke Klesarstvo Stipe Lucić, Sveta Nedelja.

15. kolovoza 2008.

Pod pokroviteljstvom UBH "Prsten" i načelnika općine Nova Rača tradicionalno je obilježen blagdan Velične Gospe.

27. kolovoza 2008.

Predstavnici UBH "Prsten" u posjetu Banjalučkoj biskupiji i na sastanku s biskupom Franjom Komaricom te predsjednikom njemačke savezne pokrajine Donje Saksonije dr. Christianom Wulffom.

29. kolovoza 2008.

4. sastanak Predsjedništva UO UBH "Prsten" i 32. sjednica Upravnog odbora UBH "Prsten" u Poslovno-rekreacijskom centru Ovčara u Čepinu, Osijek.
 - U suradnji s udrugom Feniks UBH "Prsten" prijavila je 12.384 glasača, međutim SIP je osporio pravo glasa za 2020 osoba s popisa.
 - Ambicija Udruge za osnivanjem novih podružnica, koje će odgovorno pristupati akcijama Udruge u koordinaciji sa središnjicom u Zagrebu.
 - Javni istup u medijima mora biti kontroliran, u koordinaciji i s konzultacijom s predsjednikom i potpredsjednikom Udruge, a nakon donošenja Pravilnika, u suglasnosti s istim.
 - Sve donatorske akcije moraju ići preko Središnjice u Zagrebu i u suglasnosti s istom.
 - Prije nego se postane punopravnim članom Udruge "Prsten", osim ispunjavanja pristupnice i uplate članarine, osoba mora biti odobrena i od strane Upravnog odbora Udruge.
 - Donijet je Poslovnik o radu Nadzornog odbora i uprave Prsten grupe d.o.o.
 - Obraćanje Gordana Matkovića, osječkog gradonačelnika i osječko-baranjskog župana Krešimira Bubala.
 - "Tajna društva" bio je naziv predavanja mr. sci. Vjekoslava Jeleča, dr. med., potpredsjednika Udruge "Prsten".
 - Prezentacija tvrtke Žito d.o.o.

8. rujna 2008.

"Položaj Hrvata u BiH (entitet RS)" bila je tema Okruglog stola koji je u organizaciji UBH "Prsten" održan na blagdan Male Gospe u rekreativnom centru "Migalovi" kod Slavonskog Broda. Tom prigodom predsjednik Udruge dr. sc. Zvonko Biljecki uručio je

donatorski ček od 100.000 kuna banjalučkom biskupu dr. Franji Komarici za obnovu porušene župne i samostanske crkve Sv. Antuna Padovanskog na Petrićevcu.

11. rujna 2008.

- Sjednica Upravnog i Nadzornog odbora podružnice Rijeka - UBH "Prsten"
- Radni sastanak predstavnika Udruge "Prsten" s dopredsjednikom Republike Srpske Davorom Čordašem.

19. rujna 2008.

Gospodarski forum u Vrhbosanskoj katoličkoj bogosloviji u Sarajevu.

22. rujna 2008.

5. sastanak Predsjedništva UO UBH "Prsten" u Hotelu Antunović Zagreb.

26. rujna 2008.

Sastanak Upravnog odbora Zaklade Prsten i odluka o objavi natječaja za dodjelu 30 stipendija za školsku/akademsku 2008./2009. godinu.

27. rujna 2008.

Sastanak gospodarskog dijela podružnice Mali Lošinj - UBH "Prsten".

3. listopada 2008.

Domjenak dobrodošlice studentima u Zagrebu u organizaciji Foruma mladih.

5. listopada 2008.

Lokalni izbori u BiH.

9. listopada 2008.

Sjednica Upravnog odbora podružnice Slavonski brod - UBH "Prsten".

11. listopada 2008.

Seminar Javnog govorništva za stipendiste Zaklade Prsten u organizaciji Foruma mladih.

16. listopada 2008.

Sjednica Upravnog i Nadzornog odbora podružnice Rijeka - UBH "Prsten".

18. listopada 2008.

Seminar Javnog govorništva za stipendiste

Zaklade Prsten u organizaciji Foruma mladih.

19. listopada 2008.

Humanitarni koncert "Prsten za budućnost" u KD Vatroslava Lisinskog, Zagreb.

27. listopada 2008.

- 6. sastanak Predsjedništva UO UBH "Prsten" i 33. sjednica Upravnog odbora UBH "Prsten" u dvorani Beethoven hotela Antunović Zagreb.
- Osvrt na uspješno održan humanitarni koncert "Prsten za budućnost";
- Zaklada Prsten;
- Združivanje sredstava Zaklade Prsten s Obrazovnom zakladom Partner banke;
- Organizacija rada sa članstvom i rada podružnica;
- Predstavljanje rada udruge Borovica i Naša baština;
- "Stres, tipovi ličnosti i pregovaranje" bio je naziv predavanja psihologa i psihoterapeuta Mije Marića, ravnatelja Zaklade Prsten;
- Prezentacija tvrtke Geofoto d.o.o.;
- Odaziv zamjenika gradonačelnika Grada Zagreba IVE Jelušića, člana Udruge Prsten, na domjenak u restoranu Argante nakon sjednice.

6. studenoga 2008.

Sastanak Izdavačkog vijeća časopisa "Prsten" i pripreme za 5. broj, kojeg držite u rukama.

10. studenoga 2008.

Na sjednici Zaklade Prsten utvrđeni su rezultati natječaja.

14. studenoga 2008.

Prezentacija Foruma mladih u Slavonskom Brodu i Večer upoznavanja u dvorani Hotela "Zovko".

15. studenoga 2008.

Prezentacija Foruma mladih u BiH, Orašje.

15. studenoga 2008.

Prezentacija Foruma mladih u Osijeku i Večer upoznavanja u dvorani tvrtke Žito d.o.o.

16. studenoga 2008.

Forum mladih u BiH, Modran.

21. studenoga 2008.

7. sastanak Predsjedništva UO UBH "Prsten" u Hotelu Antunović Zagreb.

24. studenoga 2008.

Godišnja skupština podružnice Rijeka - UBH "Prsten".

27. studenoga 2008.

Sastanak Nadzornog odbora i uprave trgovачkog društva Prsten grupa d.o.o.

1. prosinca 2008.

8. sastanak Predsjedništva i 34. sjednica Upravnog odbora Udruge "Prsten".

6. prosinca 2008.

Tradicionalna Večer članova i prijatelja Udruge "Prsten" i dodjela stipendija.

**Vaša pitanja, kritike, prijedloge i pohvale šaljite nam na e-mail adresu:
prsten@udruga-prsten.hr ili na broj telefona 00385 1 639 6619**

Pretraživajući po Internetu informacije koje me zanimaju o BiH naišao sam i na Vašu stranicu. Htio bih bolje proučiti gospodarske stranice. Možete li mi dati kratke upute što se na njima može pronaći i na koji način ih mogu koristiti. Pozdrav članovima Udruge, čestitam na trudu i radu koji ulažete. Pratim Vas na Internetu.

Marko iz Žepča

Poštovani,
Službena stranica Udruge "Prsten" www.udruga-prsten.hr je moderna i interaktivna WEB aplikacija, čiji je cilj uvođenje novih načina razmjene informacija između članova i šire javnosti.

Kao takva, sastoji se od dva dijela:

- Informativni
- Gospodarski

Informativni dio je javni, gdje se mogu naći informacije o Udrži "Prsten", preuzeti statut, pročitati o oblicima organizacijskog djelovanja Udruge "Prsten". Također stranica je bogata informacijama o radu, aktivnostima, događanjima, slikama s događaja, vijestima, a na stranicama se nalaze i svи brojevi časopisa "Prsten" koji upravo držite u rukama. Gospodarskom dijelu mogu pristupiti isključivo punopravni članovi UBH "Prsten" koji prođu proces registracije na stranicama UBH "Prsten", podmire obaveze prema Udrži, te budu odobreni sa strane administratora sustava.

Gospodarski dio ima nekoliko ključnih funkcija:

- Upis pravnih i fizičkih osoba putem elektronske prijavnice (proces registracije)
- Pretraživanje registra članova Udruge po više kriterija (nazivu, djelatnosti, imenu, prezimenu, gospodarskim

pokazateljima - broj zaposlenih i bruto prihod)

- Interna burza radnih mesta, dodavanje i pregledavanje
- Mogućnosti objave životopisa u svrhu zaposlenja.
Na kraju da sumiram. Sustav se konstantno razvija. Upravo na ovakav način, Vašim pitanjima, našim prijedlozima i idejama, trudimo se stranicu razvijati i maksimalno je prilagoditi korisniku. Trenutačno je aktivna druga verzija sustava, treća je u izradi.

Naglasak bih dao na AKTIVNO korištenje i posjećivanje stranice, jer njena najveća vrijednost je u sadržaju informacija koji će se distribuirati kroz Internet.

Što je to Forum mladih? Molim Vas da mi napišete više o Forumu jer mi je to jako zanimljivo budući da imam 19 godina. Jesu li u Forumu Vaši stipendisti? Od kada postojite i kako ste organizirani? Kako bих mogao postati član Forumu mladih?

Darko iz Gradačca

Poštovani,

Forum mladih je dio UBH "Prsten" koji okuplja mlade i bavi se mladima u Prstenu. Kako se Udruga razvijala, došlo je do trenutka kada su mladi ljudi, aktivni članovi UBH "Prsten", pokrenuli ideju Forum mladih. Prvi radni sastanak održan je 6. svibnja ove godine, nakon čega je uslijedio niz sastanaka, pisanje i predlaganje projekata, uređivanje i ispravljanje da bi se došlo do konkretnog prijedloga projekta koji je išao na Upravni odbor UBH "Prsten" na odobrenje.

Cilj Forumu mladih slijedi cilj UBH "Prsten": objediniti snage, potencijale, ideje, dobru volju, rad i organizacijske sposobnosti u svrhu razvijanja i realiziranja humanitarnih,

socijalnih, kulturnih i gospodarskih projekata.

Od prvog sastanka do današnjeg dana nalazimo se u dosta izmijenjenom sastavu jer se s vremenom pokazala volja za radom mladih ljudi. Kako je i Forum mladih počeo rasti, osnovali smo privremeno vodstvo, na rok do 31. 6. 2009. godine, kada bismo održali Izbornu skupštinu. Neki od projekata koje smo osmisili i proveli od osnutka do danas su: I. predstavljanje u King ICT-u, Team building - rafting na Uni, seminar Javnog govorništva za stipendiste Zaklade "Prsten", Party dobrodošlice u Bakagi, Forum mladih u Slavonskom Brodu i Osijeku, druženje s mladima iz Orašja te sudjelovali u provedbi humanitarnog koncerta "Prsten za budućnost". Znači osim zabave i upoznavanja, dajemo naglasak na obrazovanje i povezivanje naših članova. Rezultat našeg rada prepoznat je sa strane vodstva Udruge, te smo pozvani da s dva člana uđemo u Upravni odbor.

Trenutno Forum mladih u Zagrebu broji oko 250 članova, a nedavno smo pokrenuli Forume mladih u Slavonskom Brodu i Osijeku.

U Forumu mladih nalaze se i stipendisti koji žele aktivno sudjelovati u radu. Nakon što prostor, koji je Udruga velikodušno dobila na korištenje od Grada Zagreba, bude uređen, druženja će postati još češća i u većem broju, a samim time će se povećati mogućnosti i količina provedenih projekata.

Članom Forumu mladih postajete normalnim postupkom učlanjenja putem elektronske prijavnice na www.udruga-prsten.hr, plaćanjem simbolične članarine u iznosu od 50,00 kn na godišnjoj razini, provjerom sa strane administratora, a zadnji korak je slanje e-maila da želite biti dio Forumu mladih na službeni e-mail Foruma mladih ubh.mladi@gmail.com.

GIBANICA

Sastojci za 4-5 osoba:

1/2 kg očišćenih špice od bundeve

1/2 kg šećera

1kg pšeničnog glatkog brašna

PRIPREMA SMJESE ZA PRELJEV:

Očišćene špice se prvo malo prosušu u rerni da se lakše samelju.

Samljene špice se stave kuhati u oko 4 litre hladne vode.

Dok voda ne prokuha, treba stalno polagano miješati da se špice ne bi zalijepile za dno.

Kad smjesa prokuha, treba je držati da stalno kuha na laganoj vatri i povremeno nadolijevati toplu vodu.

Špice se kuhanju na laganoj vatri i povremeno lagano miješaju sve dok ne puste ulje.

Da bi špice bile kuhanje tj. da bi pustile ulje potrebno je oko 6 sati lagano kuhanja.

Dvadesetak minuta prije skidanja s vatre, dodaje se šećer (a može i med).

Količinu šećera dodati ovisno o želji, što bi značilo između pola kg pa do jednog kg.

Na kraju bi u posudi trebalo ostati oko 3 litre smjese za preljevanje.

PRIPREMA KORA:

Uzeti pola litre vode i pomalo dodavati potrebnu količinu brašna (to može biti i manje od 1 kg).

Dobiveno tjesto ostaviti da odstoji 15-ak minuta.

Nakon toga se tjesto razvuče u 2 tanka (ali ne pretanka) lista veličine stola.

Kore se sijeku na kvadrate veličine otprilike 10x10cm, ali pravilnost nije bitna.

Nakon toga, kore se peku na plati šporeta.

Bitno je dobro ispeći kore, jer ako kore ne budu skroz suhe neće moći poslije upiti preljev.

Kore mogu malo i zgorjeti što je čak i poželjno jer je aroma kolača mnogo bolja, ali treba paziti da ne izgore.

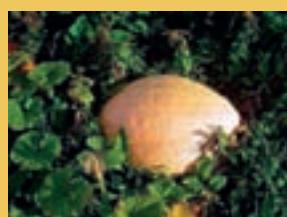
Kad su kore pečene i smjesa skuhana, u tepsiju se nalije malo smjese da prekrije dno i onda se naslaže jedan red kora (na način da se kore preklapaju) nakon toga se kore preliju smjesom pa opet red kora i sve tako dok se sve ne poslaže (zadnja opet ide smjesa).

Nakon što je gibanica složena, stavi se u rernu da se malo zapeče i da bi se sastavile smjesa i kora.

Gibanica se ne peče na prevelikim temperaturama - dovoljno je 15-ak minuta na oko 150 stupnjeva.

Gibanica se poslužuje uglavnom hladna na Badnjak i kao desert nakon tradicionalne obiteljske večere.

Anica Aračić, selo Gornja Močila, općina Bosanski Brod

Capri d.o.o.

Trg bana J. Jelačića 15

10000 Zagreb

tel: 01/4558-522

e-mail: capri@zg.t-com.hr

www.capri.hr

Udruga bosanskih Hrvata "Prsten"

Pristupnica (za fizičke osobe)

Upoznat sam sa Statutom i ciljevima Udruge te želim postati njenim članom.

Ime i prezime: _____ JMBG (neobvezno): _____

Datum rođenja: _____ Mjesto rođenja: _____

Općina rođenja: _____ Država rođenja: _____

Zvanje: _____ Naziv poslodavca: _____

Adresa boravka:

Ulica i kućni broj: _____ Poštanski broj: _____

Mjesto: _____ Država: _____

Broj fiksнog telefona: _____ Broj mobilnog telefona: _____

Broj faksa: _____ E-mail adresa: _____

Internet stranice - http: _____ Mjesto: _____

Datum: _____ Potpis: _____

Pristupnicu molimo pošaljite:

Uredovnica: Ivana Lučića 20/XX, 10000 Zagreb

Fax: +385 1 6396 615

E-mail: prsten@udruga-prsten.hr

Za informacije u svezi pristupnice molimo zovite telefonom:

Kontakt: +385 1 6396 618, +385 1 6396 619

Sjedište: Marina Držića 6/III, Zagreb

Godišnju članarinu za fizičke osobe u iznosu od 50,00 kn molimo uplatiti na **žiro-račun: 2390001-1100328241**, Hrvatska poštanska banka.
Pod poziv na broj obavezno upišite datum rođenja i Vaše cijenjeno ime i prezime.

Gradnja Martinović - Nikolić d.o.o.

Lovački put 1a, 10000 Zagreb
www.gradnja-martinovic-nikolic.hr
gradnja-martinovic-nikolic@zgt.com.hr

Tel / Fax : +385 (0) 1 345 66 77
Martinović : +385 (0) 98 464 930
Nikolić : +385 (0) 98 464 779

**LEITNER + LEITNER REVIZIJA d.o.o.
LEITNER + LEITNER CONSULTING d.o.o.**

Naše područje djelatnosti:

- REVIZIJA (due diligence, procjena vrijednosti poduzeća)
- POREZNO SAVJETOVANJE
- KNJIGOVODSTVO
- OBRAČUN PLAĆA

Naše znanje. Vaša prednost. Vaša dobit.

Zastupljeni smo u sljedećim zemljama:

AUSTRIJA, ČEŠKA, SLOVAČKA, MAĐARSKA, SLOVENIJA, HRVATSKA, BOSNA I HERCEGOVINA, SRBIJA.

www.leitner-leitner.com

LEITNER + LEITNER d.o.o. HR-10000 ZAGREB, RADNIČKA CESTA 47/II, TEL +385 1 606 44 00, FAX +385 1 606 44 11

REVIZORI, POREZNI SAVJETNICI,

Leitner + Leitner

Leitner+Leitner

Društvo Leitner + Leitner zastupljeno je u Republici Hrvatskoj od srpnja 2006. godine. Društvo zapošjava 28 djelatnika koji raspolažu dugogodišnjim poslovnim iskustvom i izvrsno se služe njemačkim i/ili engleskim jezikom.

Naši klijenti su poduzeća iz različitih područja proizvodnje, trgovine kao i uslužnog sektora a u velikoj većini to su tvrtke sa vlasničkim udjelima u inozemstvu, odnosno podružnice i tvrtke kćerke inozemnih poduzeća u Republici Hrvatskoj. U skladu s tim tvrtka Leitner + Leitner posebno je specijalizirana na međunarodno porezno pravo i reviziju na osnovi iskustva koju su djelatnici Leitner+Leitner grupe stekli u zemljama zapadne Europe posebno Njemačke i Austrije. Također se fokusiramo i na pružanje usluga revizije i poreznog savjetovanja domaćim tvrtkama.

Tvrtka također nudi usluge savjetovanja i vođenja knjigovodstva, izrade godišnjih finansijskih izvještaja te obračuna plaća.

Bliska suradnja sa partnerskim društvima u Linzu, Beču, Salzburgu, Pragu, Bratislavi, Budimpešti i Ljubljani omogućava fleksibilnu međunarodnu suradnju i učinkovito savjetovanje u prekograničnim poreznim i pravnim situacijama.

Kontakt osoba: Dipl. Kfm. Pavo Djedović

Snaga doživljaja

Jedino ljepota ima moć oduzeti vam dah na prvi pogled i nisu joj potrebna objašnjenja. Snaga prvog dojma teško se prevladava. Očarajte se neodoljivim interijerima Stipić Interarta koji za vas odabire i uređuje vrhunski uredski i rezidencijalni namještaj, keramiku i sanitarije. Uvjerite se u bogatstvo naše ponude u Lučkom, Ventilatorska 24. Nazovite na 01 6598 756 ili posjetite www.stipic.hr

Inovativno uređenje interijera.

STIPIC
interart